

Diplomová práce

Ekonomický dopad koronavirové krize na vybrané státy

Studijní program:

N0413A050007 Podniková ekonomika

Studijní obor:

Marketing a mezinárodní obchod

Autor práce:

Bc. Andrea Plodková

Vedoucí práce:

PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D.

Katedra ekonomie

Liberec 2022

Zadání diplomové práce

Ekonomický dopad koronavirové krize na vybrané státy

<i>Jméno a příjmení:</i>	Bc. Andrea Plodková
<i>Osobní číslo:</i>	E20000212
<i>Studijní program:</i>	N0413A050007 Podniková ekonomika
<i>Specializace:</i>	Marketing a mezinárodní obchod
<i>Zadávací katedra:</i>	Katedra ekonomie
<i>Akademický rok:</i>	2021/2022

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů diplomové práce a stanovení výzkumných předpokladů.
2. Charakteristika základních pojmů.
3. Popis stavu vybraných ekonomik před koronavirovou krizí, v jejím průběhu a po krizi.
4. Analýza dopadů krize na ekonomické subjekty ve vybraných státech.
5. Formulace závěrů, doporučení, vyhodnocení výzkumných předpokladů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

65 normostran

tištěná/elektronická

Čeština

Seznam odborné literatury:

- BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ, 2013. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4568-8.
- European Commission, 2021. *European Business Cycle Indicators – 2nd Quarter 2021*. [online]. Brusel: European Commission. [cit. 2021-10-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/tp049_en.pdf
- FERRARA, Laurent, Ignacio HERNANDO a Daniela MARCONI, 2018. *International Macroeconomics in the Wake of the Global Financial Crisis*. New York City: Springer. ISBN 9783319790749.
- JÁČ, Ivan, 2014. *Mezinárodní obchod a vybrané hospodářské parametry členských zemí EU a ESVO*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7494-041-5.
- MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ, 2013. *Obchodní podnikání ve 21. století*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4780-4.
- NEZVAL, Pavel a Ingrid MAJEROVÁ, 2014. *Rovnováha ekonomiky, zahraniční obchod a konkurenceschopnost vybraných zemí evropského hospodářského prostoru: vědecká monografie*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné. ISBN 978-80-7248-902-2.
- PROQUEST, 2021. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2021-09-26]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz>

Konzultant: Bc. Eva Franců – oblastní ředitelka 4fin Better together, a.s.

Vedoucí práce:

PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D.

Katedra ekonomie

Datum zadání práce:

1. listopadu 2021

Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2023

L.S.

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

doc. PhDr. Ing. Pavla Bednářová,
Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. listopadu 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Ekonomický dopad koronavirové krize na vybrané státy

Anotace

Diplomová práce se zabývá dopady koronavirové krize na vybrané státy, kterými jsou Česká republika, Německo a Švýcarsko. Cílem práce je určit, jaké byly dopady na jednotlivé ekonomiky a jak si s nimi jednotlivé ekonomiky poradily. Německo a Česká republika byly vybrány jako zástupci států, které jsou členy Evropské unie. Švýcarsko zase jako neutrální stát, který o své ekonomice může rozhodovat více svobodně a nemusí se řídit nařízeními EU.

Práce je rozdělena do dvou částí. V první části diplomové práce jsou rozebrány a definovány pojmy vztahující se k hospodářské politice, hospodářskému cyklu a k ekonomické krizi. Ve druhé části diplomové práce jsou pak popsány jednotlivé ekonomiky. Tedy ekonomika České republiky, Německa a Švýcarska a s pomocí ekonomických ukazatelů je zde rozebrán dopad covidové krize na ekonomiku těchto států.

Klíčová slova

Covid, Hospodářský cyklus, Hrubý domácí produkt, Míra inflace, Míra nezaměstnanosti.

The economic impact of the corona crisis on selected countries

Annotation

The diploma thesis deals with the effects of the coronavirus crisis on selected countries, namely the Czech Republic, Germany and Switzerland. The goal of the work is to determine what the impacts were on individual economies and how individual economies coped with them. Germany and the Czech Republic were chosen as representatives of states that are members of the European Union. Switzerland, on the other hand, as a neutral state, which can decide more freely about its economy and does not have to follow the EU.

The thesis is divided into two parts. In the first part of the thesis, concepts related to economic policy, economic cycle and economic crisis are analyzed and defined. In the second part of the thesis, individual economies are described. That is, the economy of the Czech Republic, Germany and Switzerland, and with the help of economic indicators, the impact of the covid crisis on the economy of these countries is analyzed here.

Key Words

Covid, Economic cycle, Gross domestic product, Inflation rate, Unemployment rate.

Poděkování

Tímto bych chtěla velmi poděkovat vedoucí diplomové práce PhDr. Ing. Lence Sojkové, Ph.D. za její vedení při psaní mé diplomové práce a za její rady a čas, který mi během psaní věnovala. Dále děkuji svým rodičům a svým přátelům za podporu ve studiu.

Obsah

Seznam tabulek.....	13
Seznam obrázků	14
Úvod.....	16
1 Hospodářská politika.....	18
1.1 Cíle hospodářské politiky.....	19
1.2 Ekonomický růst a ekonomický cyklus	19
1.3 Nezaměstnanost	22
1.4 Inlace	25
1.5 Měnový (devizový) kurz	27
1.6 Státní rozpočet	29
2 Ekonomická krize	32
2.1 Mikroekonomické souvislosti ekonomického vývoje ve fázi krize	33
3 Rozbor ekonomických ukazatelů v České republice	35
3.1 HDP	35
3.2 Míra nezaměstnanosti.....	40
3.3 Míra inflace	45
3.4 Měnový kurz	50
3.5 Veřejný dluh.....	52
3.6 Zhodnocení situace a prognóza	54
Přijetí eura	57
4 Rozbor ekonomických ukazatelů v Německu	62
4.1 HDP	63
4.2 Míra nezaměstnanosti.....	64
4.3 Míra inflace	65
4.4 Měnový kurz	67
4.5 Veřejný dluh.....	70
4.6 Zhodnocení situace a prognóza	71
5 Rozbor ekonomických ukazatelů ve Švýcarsku	75
5.1 HDP	76
5.2 Míra nezaměstnanosti.....	79
5.3 Míra inflace	81
5.4 Měnový kurz	83
5.5 Veřejný dluh.....	85

5.6 Zhodnocení situace a prognóza.....	86
Závěr	89
Zdroje.....	93

Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní informace o České republice	35
Tabulka 2: Základní informace o Spolkové republice Německo	62
Tabulka 3: Základní informace o Švýcarské konfederaci	75
Tabulka 4: Vyhodnocení dopadu COVID-19 v České republice.....	89
Tabulka 5: Vyhodnocení dopadu COVID-19 v Německu	90
Tabulka 6: Vyhodnocení dopadu COVID-19 ve Švýcarsku.....	90

Seznam obrázků

Obrázek 1: Ekonomický růst a ekonomický cyklus	21
Obrázek 2: HDP v Česku v roce 2019	36
Obrázek 3: HDP v Česku v roce 2020	36
Obrázek 4: HDP v Česku v roce 2021	36
Obrázek 5: Přehled vývoje HDP v letech 2007–2018.....	37
Obrázek 6: Počet přepravených cestujících na Letišti Václava Havla (tis. osob v daném týdnu).....	39
Obrázek 7: Provozní výsledek Letiště Václava Havla za rok 2021	39
Obrázek 8: Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2007-2021.....	40
Obrázek 9: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích v roce 2019.....	41
Obrázek 10: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích v roce 2020.....	41
Obrázek 11: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích v roce 2021.....	42
Obrázek 12: Historický vývoj nezaměstnanosti v ČR.....	43
Obrázek 13: Vývoj harmonizované míry nezaměstnanosti.....	44
Obrázek 14: Průměrná míra inflace v ČR v letech 2000-2021	45
Obrázek 15: Meziroční míra inflace od ledna 2019.....	46
Obrázek 16: Meziroční míra inflace v prosinci v letech 2000-2021.....	47
Obrázek 17: Meziroční míra inflace ve státech EU v prosinci 2019	48
Obrázek 18: Meziroční míra inflace ve státech EU v prosinci 2020	49
Obrázek 19: Meziroční míra inflace ve státech EU v prosinci 2021	49
Obrázek 20: Vývoj měnového kurzu EUR/CZK v letech 2008-2020.....	50
Obrázek 21: Průměrný kurz EUR/CZK v roce 2021.....	51
Obrázek 22: Vývoj veřejného dluhu k HDP v letech 2012-2021	52
Obrázek 23: Vládní dluh státu EU v letech 2020 a 2021	52
Obrázek 24: Změna zadlužení veřejných financí mezi rokem 2020 a 2021	53
Obrázek 25: Srovnání stavu ekonomik v EU dle indexu prosperity.....	55
Obrázek 26: Stav ekonomik: rozpad indikátorů.....	56
Obrázek 27: Prognóza vývoje inflace v ČR	57
Obrázek 28: Plnění kritéria cenové stability v ČR od roku 2012	58
Obrázek 29: Plnění kritéria úrokových sazeb v ČR od roku 2012.....	58
Obrázek 30: Vývoj plnění kritéria veřejného deficitu od roku 2012 v ČR	59
Obrázek 31: Vývoj plnění kritéria veřejného dluhu od roku 2001 v ČR	59
Obrázek 32: Vývoj HDP Německa v letech 2008-2021	63

Obrázek 33: Míra nezaměstnanosti v Německu v letech 2005-2021	64
Obrázek 34: Míra inflace v Německu v letech 2008-2021	65
Obrázek 35: Hlavní složky meziroční míry inflace v Eurozóně v prosinci 2021.....	67
Obrázek 36: Členské státy eurozóny	68
Obrázek 37: Vývoj kurzu EUR/CZK od roku 2008 do roku 2020	69
Obrázek 38: Vývoj kurzu EUR/CZK v roce 2021	70
Obrázek 39: Vývoj veřejného dluhu Německa k HDP od roku 2012.....	71
Obrázek 40: Podíl podniků v Německu, který negativně pocítili dopad krize v roce 2020	73
Obrázek 41: Vývoj HDP Švýcarska od roku 2007 do roku 2021	77
Obrázek 42: Míra nezaměstnanosti ve Švýcarsku v letech 2005-2021.....	79
Obrázek 43: Míra inflace ve Švýcarsku od roku 2007	81
Obrázek 44: Vývoj kurzu CHF/CZK v od ledna 2019 až do prosince 2021.....	83
Obrázek 45: Vývoj kurzu EUR/CHF v letech 2014 až 2021.....	84
Obrázek 46: Vývoj veřejného dluhu Švýcarska v letech 2012-2021	85

Úvod

Diplomová práce se zabývá dopady koronavirové krize na vybrané ekonomiky, kterými jsou Česká republika, Německo a Švýcarsko. Bude se zkoumat, jak velké byly dopady této krize na jednotlivé ekonomiky a zjišťovat, jak se s těmito dopady jednotlivé ekonomiky vyrovnaly. Dále pak jaký je další možný vývoj těchto ekonomik po skončení koronavirové krize.

Hlavním cílem práce je posoudit dopady krize na vybrané státy a potvrdit či vyvrátit stanovené předpoklady. Prvním předpokladem, který se bude zkoumat, je předpoklad, zda hrubý domácí produkt kvůli covidu a opatřením, která s covidem souvisela, klesl. Tento předpoklad byl zvolen z toho důvodu, že vývoj HDP je důležitý ukazatel pro měření výkonnosti ekonomiky.

Dalším předpokladem, kterým se tato práce bude zabývat, je předpoklad, že zaměstnanost ve vybraných státech oproti rokům před covidem poklesla. Vzhledem k velkým opatřením od jednotlivých vlád k omezení služeb, je dopad na podniky, a tedy zaměstnavatele veliký, jelikož se jim omezí jejich zisky. Zaměstnavatelé tak budou hledat způsob, jak co nejvíce snížit své náklady a jedním z kroků, jak ušetřit je propouštění zaměstnanců. Tento předpoklad se bude zkoumat hlavně z důvodů, že vysoká nezaměstnanost má negativní dopad na myšlení obyvatel, jelikož se jich to přímo dotýká, a to více než vývoj HDP.

Posledním předpokladem, kterým se tato diplomová práce bude zabývat, je předpoklad, zda se v jednotlivých ekonomikách následkem koronavirové krize zvýšil jejich veřejný dluh. Jednotlivé vlády se budou snažit zmírnit dopady covidu-19 a jednotlivých opatření, které v souvislosti s pandemií musely učinit. Bude zde tedy snaha o oživení ekonomiky, což bude mít za následek zvýšení jednotlivých výdajů.

Ke splnění cíle diplomové práce bude provedena rešerše, kdy se prohledají dostupné informační zdroje, vybere a utřídí relevantní literatura k danému tématu diplomové práce. Dále bude provedena komparace. Budou se porovnávat jednotlivé ekonomické ukazatelé, které jsou pro tuto diplomovou práci zvolené, napříč jednotlivými ekonomikami.

Východiskem pro zpracování diplomové práce je dostupná literatura zabývající se ekonomikami vybraných států. Vzhledem ke snaze o co nejaktuálnější data jsou

v práci primárně využity internetové zdroje ekonomického charakteru, kde jsou současná data k dispozici.

První část diplomové práce je věnovaná teorii. Ta je zaměřena na vysvětlení základních pojmů, vztahující se k hospodářské politice, hospodářskému cyklu a k ekonomické krizi. Tyto pojmy pak budou pomáhat s hodnocením vybraných ekonomik ve druhé části diplomové práce.

Druhá část diplomové práce bude zaměřena na popsání vybraných ekonomik, kterými jsou Česká republika, Německo a Švýcarsko. S pomocí ekonomických ukazatelů, které budou rozepsány v první části, je zde rozebrán dopad covidové krize na tyto státy. Německo a Česká republika byly vybrány jako zástupci států, které jsou členy Evropské unie. Švýcarsko pak jako neutrální stát, který o své ekonomice může rozhodovat více svobodně a nemusí se řídit nařízeními EU.

V závěru této diplomové práce budou shrnuty jednotlivé výsledky, které budou během psaní diplomové práce zjištěny. Dále zde budou vyhodnoceny předpoklady, které se zvolily pro cíl diplomové práce. Nakonec zde bude zhodnocen celkový dopad covidové krize a předpokládaný další vývoj pro vybrané státy.

1 Hospodářská politika

Hospodářskou politiku lze definovat jako souhrn záměrů, opatření a různých jednání, jejichž cílem je nepřímé ovlivňování, regulace nebo dokonce bezprostřední státní zásahy do průběhu hospodářských procesů (SLANÝ, 1999).

Hospodářská politika se dá chápat ve dvojitěm pojetí. První je zcela obecný a dá se tedy chápat jako přístup státu k ekonomice své země. Zde se jedná o záměrnou, praktickou činnost státu. Vláda například navrhuje státní rozpočet nebo změny daňového systému. Centrální banka zase mění základní úrokové sazby s ohledem na inflaci nebo měnový kurz domácí měny.

Druhé pojetí hospodářské politiky je pak bráno jako teoretická disciplína. Ta se začala utvářet v 30. letech 20. století v souvislosti s Velkou depresí. Teoretická hospodářská politika se zabývá analýzou jednotlivých probíhajících jevů. Po této analýze jsou pak navržena určitá opatření na vyřešení problému, a to pomocí konkrétních nástrojů. O tom, jaký nástroj a kdy bude použit, rozhoduje vláda (FOJTÍKOVÁ, 2016; KLIKOVÁ, 2012).

Možnosti hospodářské politiky, jsou závislé na tom, jak je společnost organizována, tedy jaká je společností přijatá společenská forma, která ovlivňuje charakter hospodářské politiky. Společenské formy se rozlišují na despotickou, anarchickou a demokratickou. Despotická společnost je definována jako diktatura. Anarchická společnost je v přímém protikladu k despotické. Demokratická společnost spočívá na mnohostranných hlasovacích pravidlech a vykazuje přitom despotické i anarchické prvky.

Jedním z nejdůležitějších pojmů hospodářské politiky je ekonomická efektivnost. Zároveň je i kritériem úspěšnosti každé hospodářské politiky. Za pareto efektivní lze považovat situaci, která za daných podmínek už nemůže být více zlepšená. Pokud není výsledek ekonomiky efektivní, dochází k tržnímu selhání. Mezi hlavní tržní selhání patří nedokonalá konkurence, externality, veřejné statky, nedokonalosti trhu, poškozování životního prostředí či nerespektování ekonomických zájmů v zahraničních vztazích země.

Jako protipól tržního selhání vznikl termín vládního selhání. Rozhodování o mimotržní alokaci, což je základním úkolem vlády, je vystaveno celé řadě tlaků, a nemusí tak být vždy ekonomicky efektivní. Mezi vládní selhání patří nedostatečná informovanost

a nekvalifikovanost vládních úředníků, prosazování vlastních zájmů politiků, nevyužití politického kapitálu nebo časové zpoždění v hospodářské politice (SLANÝ, 1999).

1.1 Cíle hospodářské politiky

K nejčastěji definovaným cílům hospodářské politiky patří maximalizace společenského blahobytu. O něco přijatelnější je při formulaci cílů hospodářské politiky odkaz na tzv. základní společenské hodnoty. Sem patří pojmy jako svoboda, spravedlnost, jistota, pokrok, demokracie, racionalita či nezávislost.

Dá se tedy říct, že maximalizace společenského blahobytu je tedy sice uznávaným cílem, ale velice nekonkrétním, totéž pak platí i pro základní společenské hodnoty. Závazné cíle pro hospodářskou politiku tak plní až tradiční cíle hospodářské politiky (SLANÝ; 2003).

Hlavním cílem hospodářské politiky je tak zajištění podmínek pro stabilní a progresivní vývoj ekonomiky státu. Hlavní cíl lze pak zúžit na čtyři základní a běžně uváděné ekonomické cíle státu. Patří sem:

- stabilní ekonomický růst
- nízká míra nezaměstnanosti
- nízká a stabilní inflace
- vnější rovnováha – tedy vyrovnaná platební nebo alespoň obchodní bilance, nebo také udržování optimálního a stabilního devizového kurzu

Další cíle si pak jednotlivé ekonomiky určují samy a rozšiřují je. Může se sem zařadit například přerozdělování důchodů nebo i hodně řešená ekologická dimenze. Lze se setkat i s cíli jako jsou sociální cíle, důraz na kvalitní, a ne kvantitativní hospodářský růst či důraz na ochranu životního prostředí. Tvůrci hospodářské politiky se musí rozhodnout, kterého s těchto cílů budou preferovat, jelikož dosažení všech cílů najednou není možné. Vládní preference tedy vycházejí z programů jednotlivých politických stran (FOJTÍKOVÁ, 2016; KLIKOVÁ, 2012; SLANÝ, 1999).

1.2 Ekonomický růst a hospodářský cyklus

Od velikosti produkce se odvíjí úroveň celkových příjmů v ekonomice, a tedy i životní úroveň obyvatel. Mezi nejznámější makroekonomické agregáty používané k měření produkce patří HDP neboli hrubý domácí produkt. HDP je veškerá finální produkce, která je vyrobena v dané zemi za určité období. Pro zjištění výše hrubého domácího

produktu využívají statistické úřady tzv. systém národního účetnictví. Cílem národního účetnictví je podávat komplexní informace o vývoji dané ekonomiky. Souhrnný ukazatel HDP v tržních cenách na jednoho obyvatele daného státu identifikuje kromě stavu ekonomické úrovně i stav životní úrovně. Hodnota HDP je totiž ovlivněna tempem růstu počtu obyvatel dané země. (FLEISCHMANN, 2022; KLIKOVÁ, 2012; SOUKUP, 2018).

Hrubý domácí produkt může být uváděn v běžných nebo ve stálých cenách. Výrobky a služby jsou vyjádřené v peněžních jednotkách, ceny jsou ale faktorem, který může díky inflaci ukazatel HDP zkreslovat. Zatímco nominální HDP je ukazatel v běžných, tedy skutečných cenách, reálný HDP představuje ukazatel ve srovnatelných, tedy stálých cenách. Reálný HDP je tedy očištěný od inflace a zvýšení reálného HDP naznačuje skutečný nárůst fyzického objemu produktu během daného období. Pro měření růstu ekonomiky je tak lepší používat reálný HDP. Vydělením nominálního HDP reálným HDP se získá tzv. deflátor HDP. Deflátor HDP je jedním z cenových indexů, které lze využít pro zachycení vývoje cenové hladiny (KLIKOVÁ, 2012).

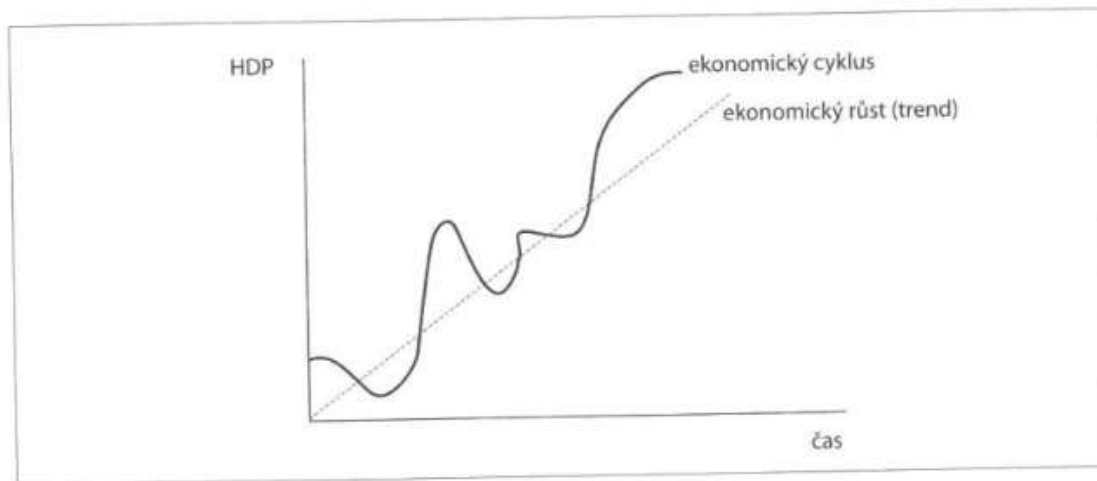
HDP má ale i své nedostatky. Jedním z těchto nedostatků je, že nezahrnuje šedou ekonomiku. Šedá ekonomika označuje činnosti, které nejsou registrované a přiznané k dani. Součástí šedé ekonomiky nemusí být jen nelegální činnosti, ale i celkem běžná zaměstnání. Jde tak o práci načerno nebo práci, kdy se zaplatí protistraně poskytnutím jiné služby nebo v naturáliích (Czechwealth.cz, 2021).

Ekonomický růst je tedy výsledkem změn dostupných výrobních faktorů a změn v intenzitě jejich využití v dané ekonomice. Rozlišují se dva druhy ekonomického růstu dle využití zdrojů. Jde o expanzivní ekonomický růst či intenzivní ekonomický růst. Pokud by reálný HDP rostl díky postupnému zvyšování počtu pracujících, hromadění kapitálu a využívání většího množství půdy či surovinového bohatství, hovořilo by se o expanzivním ekonomickém růstu. O intenzivní ekonomický růst jde v případě, že se množství výrobních faktorů v zemi v průběhu doby nezmění, pouze dojde k intenzivnějšímu využití současných kapacit, práce, půdy a kapitálu.

Existuje i teorie ekonomického růstu, která se soustřeďuje na objasnění objektivně dokumentovaného pohybu reálného HDP. Ten se v průběhu času prosazuje bez ohledu na přechodné výkyvy. Ve vyspělých ekonomikách je proto tento pohyb vzestupný. Druhá teorie je potom teorie hospodářského cyklu, která se zabývá

příčinami nestabilního růstu či poklesu reálného HDP v čase. Zabývá se tedy krátkodobým kolísáním agregátního výstupu ekonomiky (SOUKUP, 2018).

Tyto dvě teorie jsou vidět na Obrázku 1.

Obrázek 1: Ekonomický růst a ekonomický cyklus

Zdroj: Jurečka, 2017

Ekonomický cyklus je řada fází, kterými ekonomika prochází a které se pravidelně opakují. Jde o fáze vzestupu, poklesu a stagnace. Jednotlivými fázemi ekonomického cyklu jsou expanze, kdy dochází k růstu ekonomiky. Ten pokračuje, dokud ekonomika nedojde vrcholu. Ekonomika roste nejvyšším tempem, nezaměstnanost je nízká a společnost prosperuje. Hospodářský růst ekonomiky po čase začne klesat. Tato fáze je označovaná jako recese či krize, a nakonec deprese. Recese nastává, pokud reálný HDP ekonomiky klesá alespoň dvě po sobě následující čtvrtletí. Krize nastává v situaci, kdy je ochabnutí ekonomiky náhlé a prudké. Pokud došlo k poklesu HDP o více než 10 %, jedná se o depresi (SOUKUP, 2018; LIPOVSKÁ, 2017).

Velká recese nastala v letech 2008–2009, která byla vyústěním globální finanční krize způsobené krizí na hypotéčním trhu v USA. Finanční krize vede k růstu rozdílu mezi úrokovými sazbami, k poklesu cen aktiv, jako například pokles cen nemovitostí, a nakonec dochází i ke všeobecnému zvýšení nejistoty.

Každá ekonomika má své přirozené tempo růstu. To pak odpovídá jejímu vývoji růstových faktorů. Na tempa růstu ekonomiky se často nahlíží jako na nejprůkaznější indikátor životaschopnosti země a jejího úspěchu. Stává se tak, že se zapomíná, že každá ekonomika má své bariéry růstu. Mezi ně patří třeba nedostatek práce

či samotných pracujících, nedostatek inovací nebo bariéra environmentální, která je v dnešní době nejaktuálnější.

Tempo růstu v dnešní době proto samo o sobě nevyovídá o ekonomické kondici země. Jde především o kvalitu ekonomického růstu. Důležitá je náročnost růstu, tedy tzv. efektivnost růstu, která je vyjádřena vztahem mezi vstupy do ekonomiky a výstupy z ní (SOUKUP, 2018).

1.3 Nezaměstnanost

Dalším z cílů hospodářské politiky je dosahování nízké míry nezaměstnanosti. Nezaměstnanost je komplexním, nejen ekonomickým problémem. Většinu lidí nezajímá výše HDP, míra ekonomického růstu nebo schodek platební bilance. Pro neekonomy je nejdůležitějším ukazatelem právě míra nezaměstnanosti. Další důležitým ukazatelem je harmonizovaná míra nezaměstnanosti je používaná OECD jako mezinárodně srovnatelný ukazatel. Tento ukazatel se měří jako podíl počtu nezaměstnaných osob a pracovní síly po sezónním očištění. Výpočet touto metodou vede k lepšímu odhadu míry nezaměstnanosti a je lépe srovnatelný než národní odhady (LIPOVSKÁ, 2017; OECD, 2020).

Nezaměstnanost se týká obyvatelstva v produktivním věku. To jsou obyvatelé od ukončení povinné školní docházky až do odchodu do starobního důchodu. Nezaměstnaní jsou pak ta část obyvatel v produktivním věku, která nemá zaměstnání, ale aktivně ho hledá. Jsou tedy registrovaní jako nezaměstnaní na příslušném úřadě práce a jsou schopni do nové práce nastoupit v co nejkratším možném termínu. Zaměstnaní a nezaměstnaní pak tvoří tzv. ekonomicky aktivní obyvatelstvo neboli pracovní sílu. Další skupinu zase tvoří ekonomicky neaktivní obyvatelstvo. Do této skupiny patří třeba studenti, lidé v domácnosti, zdravotně postižení nebo osoby, které pracovat nechtějí.

Podle příčin vzniku lze nezaměstnanost dělit na frikční, strukturální, cyklickou a sezónní. Nejčastěji bývá nezaměstnanost vyjádřena právě mírou nezaměstnanosti. Tedy jako procentuální podíl nezaměstnaných k celkovému počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva (SOUKUP, 2018; KLIKOVÁ, 2012).

Frikční nezaměstnanost vzniká působením životního cyklu obyvatelstva. Je zde tedy zahrnut pohyb osob v rámci jednotlivých regionů, hledání prvního zaměstnání po dokončení studia či hledání nového zaměstnání, které bude přinášet lepší

podmínky apod. Tato nezaměstnanost má tedy spíše krátkodobý charakter. Proto se dá považovat pro ekonomiku země za prospěšnou, jelikož se lidé při hledání ideálního zaměstnání snaží optimálně rozdělit své pracovní síly. To pak pomáhá zvyšování společenské efektivnosti.

Strukturální nezaměstnanost nastává v případě, kdy dochází k nesouladu kvalifikační struktury nabízené a poptávané práce. Ke strukturální nezaměstnanosti dochází z důvodů změn struktury ekonomiky, a kdy dochází k útlumu některého odvětví, např. textilního nebo těžebního průmyslu. Další příčinou strukturální nezaměstnanosti pak může být i technický pokrok. Zde je pak, kvůli automatizovaným nebo robotizovaným pracovištím, zaměstnanec nahrazen strojem. Strukturální nezaměstnanost tak přetrvává delší dobu, protože je obtížné sladit volná pracovní místa s kvalifikací uchazečů o práci.

Cyklický pohyb ekonomiky pak způsobuje cyklickou nezaměstnanost. V období recese se cyklická nezaměstnanost obvykle zvyšuje, ve fázi expanze cyklická nezaměstnanost naopak klesá. Délka cyklické nezaměstnanosti je ovlivněna délkou aktuálního ekonomického cyklu. Negativním důsledkem cyklické nezaměstnanosti je to, že postihuje plošně celou ekonomiku.

Dalším typem nezaměstnanosti, je pak nezaměstnanost sezónní. Ta se projevuje poměrně pravidelnými výkyvy v průběhu roku a vyskytuje se hlavně v těch odvětvích, která jsou silně ovlivněna ročním obdobím. V tomto případě jde tedy například o zemědělství, turismus nebo stavebnictví. Nejvíce bývají cyklickou nezaměstnaností ovlivněny ty státy, které jsou závislé na turistickém průmyslu, patří sem tedy třeba Řecko, Španělsko nebo Itálie.

Za jeden z nejdůležitějších ukazatelů, který popisuje trh práce, je považována přirozená míra nezaměstnanosti. Tato míra představuje takovou úroveň, při které jsou různé trhy práce v zemi v průměru v rovnováze. Přirozená míra nezaměstnanosti se týká úrovně nezaměstnanosti, která většinou z dlouhodobého hlediska v ekonomice převažuje. Je jí dosaženo, pokud se ekonomika pohybuje na úrovni ekonomického produktu. Všechny zdroje tak země využívá optimálně a nezaměstnanost je pouze dobrovolná.

Přirozená míra nezaměstnanosti se však v průběhu času mění a může za to několik faktorů. Jedním z těchto faktorů je i motivace lidí hledat si nové zaměstnání. Pokud bude míra motivace vysoká, bude pak přirozená míra nezaměstnanosti nízká. Dalším

faktorem pak je schopnost úřadů práce propojit firmy, které shánějí nové zaměstnance a uchazeče o zaměstnání, kteří hledají práci. Čím větší je schopnost úřadů, tím lepší je pak informovanost, jaká je situace na trhu práce a přirozená míra nezaměstnanosti se tak snižuje. Velký vliv má i velikost a délka poskytování podpory v nezaměstnanosti. Čím větší a čím delší tato podpora je, tím menší je snaha nezaměstnaných si hledat novou práci. Přirozená míra nezaměstnanosti se pak bude zvyšovat. Mezi další faktory pak patří i struktura obyvatelstva. Ať už jde o věk, pohlaví nebo vzdělání (HOLMAN, 2016; SOUKUP, 2018).

Tvůrci hospodářské politiky by tak měli směřovat svoje úsilí nejen ke snížení celkové nezaměstnanosti, ale i ke snížení její přirozené míry. Stejně tak by ale měli usilovat o odstranění rozdílů mezi jednotlivými regiony, rozdílů nezaměstnanosti podle věku nebo řešení diskriminace nezaměstnanosti kvůli pohlaví. Nezaměstnanost postihuje v různé míře různě věkové a etnické skupiny. Obvykle vyšší bývá míra nezaměstnanosti například u mládeže. To je hlavně kvůli nedostatku praxe. Dále je pak nezaměstnanost vyšší i u lidí v předdůchodovém věku (KLIKOVÁ, 2012).

V řadě zemí byla zavedena minimální mzda. To proto, aby firmám bylo zabráněno zneužívat jejich ekonomickou výhodu a stanovovat tak velmi nízké mzdové sazby. Minimální mzdová sazba ovšem na druhé straně může přispět ke zvýšení nezaměstnanosti. Firmy si totiž začnou mezi zaměstnanci vybírat a mohou začít propouštět ty, co mají nižší kvalifikaci. Tito lidé, kvůli nízké kvalifikaci, pak často nejsou schopni najít nové zaměstnání a stávají se nezaměstnanými, zpravidla na delší dobu.

Nezaměstnanost sebou přináší řadu dopadů, a to nejen ekonomických, ale i sociálních. Na rozdíl od inflace ale nezaměstnanost postihuje jen určité skupiny, zatímco inflace má dopad na všechny, i když v různé míře. Pokud je v zemi vysoká nezaměstnanost, nemůže ekonomika vyrábět na hranici svých produkčních možností. Dochází ke ztrátě produktu ekonomiky. Pokud je vysoká nezaměstnanost dlouhodobá, může se zvyšovat i schodek státního rozpočtu. K tomu dochází kvůli vyplácení podpory v nezaměstnanosti a další výdaje jsou pak vynaloženy na chod úřadů práce. Na druhé straně se snižují daňové příjmy státního rozpočtu. Zhoršení navíc nastává i s novým zaměstnáním uchazečů. Dlouhodobá nezaměstnanost totiž snižuje u jednotlivých uchazečů jejich kvalifikaci. V této souvislosti se rozlišuje dlouhodobá nezaměstnanost, která trvá déle než 12 měsíců, a poté velmi dlouhá nezaměstnanost, která trvá déle než 24 měsíců.

S vysokou nezaměstnaností může být navíc spojen i růst trestné činnosti. Jelikož se ztrátou zaměstnání je většinou spojen i pokles životní úrovně, někteří nezaměstnaní se mohou pokusit opatřit finance tímto způsobem. Nárůst kriminality pak samozřejmě zvýší výdaje na policejní a vězeňské služby. To má opět negativní dopad na státní rozpočet. Mezi neméně důležité důsledky nezaměstnanosti patří i sociální izolace, která se ztrátou zaměstnání vzniká. Lidé poté mohou snadněji podlehnout smutku nebo depresi (HOLMAN, 2016; SOUKUP, 2018).

Posledních několik let je také velmi probírané téma migrace. Ve většině států jsou dle všeobecného názoru přistěhovalci odpovědní za vysokou nezaměstnanost, zneužívání programů sociální pomoci a za zvýšení kriminality. Výsledkem je, že spousta otevřeně protiimigračních stran zaznamenává poté v jednotlivých volbách stále větší úspěchy (BALDWIN, 2013).

1.4 Inlace

Cenová hladina se může v ekonomice zvyšovat, snižovat anebo zůstat neměnná, a právě inflace je definována jako zvyšování cenové hladiny, která způsobí snížení kupní síly peněz. Vede tak k přerozdělení bohatství. Ve výhodě jsou dlužníci, kteří pro splácení původní jistiny mohou prodat méně produktů než v době, kdy si úvěr brali. Naopak pro věřitele klesá kvůli inflaci kupní síla v minulosti půjčené částky. Tuto ztrátu si tedy věřitelé kompenzují ve výši úroků. Avšak musí mít dostatečnou sílu, aby si vyšší úroky při růstu inflace vymohli. Například lidé, kteří ukládají peníze do bank a jsou tak jejich věřiteli, musí přijmout takový úrok, jaký jim banka nabídne. Při vysoké inflaci ovšem zpravidla nepokrývá tempo, jakým se peníze kvůli inflaci znehodnocují. Pokud jde o vztah inflace na zaměstnance a zaměstnavatele, tak růst inflace povede k tomu, že zaměstnavatelé díky vyšším cenám mohou realizovat vyšší zisk, a to na úkor zaměstnanců, kterým naopak klesají jejich reálné mzdy (HOLMAN, 2016; KLIKOVÁ, 2012).

Inflace se dá změřit, pokud se ví, jaká je cenová hladina v ekonomice. K měření cenové hladiny se používají cenové indexy. Jedním z těchto indexů je i index spotřebitelských cen (CPI). Tento index vyjadřuje, jak se změní cena daného spotřebitelského koše komodit ve sledovaném období, oproti základnímu období při stále stejném složení spotřebitelského koše. Spotřebitelský koš obsahuje ty výrobky a služby, které spotřebovává typická domácnost v dané ekonomice. Spotřebitelský koš obsahuje více než 700 různých výrobků a služeb, kde největší váhu mají náklady

na bydlení a jídlo. Náklady na nákup tohoto spotřebního koše v daném roce jsou porovnávány s náklady vynaloženými na spotřební koš v roce výchozím. Problém však může nastat právě při stanovení struktury spotřebního koše. Z hlediska srovnatelnosti údajů je především žádoucí, aby se struktura spotřebního koše po co nejdelší možnou dobu nezměnila. Z pravidla v pěti letých intervalech pak dochází k aktualizaci spotřebního koše. Při aktualizaci se vyřadí produkty, jejichž podíl ve výdajích domácností poklesl, a naopak produkty, jejichž podíl ve výdajích domácností začal růst, budou do spotřebitelského koše zařazeny. Struktura spotřeby se v různých skupinách domácností liší, proto se pak i liší dopad inflace na jednotlivé skupiny domácností (HOLMAN, 2016; KLIKOVÁ, 2012; LIPOVSKÁ, 2017).

Cenové indexy tedy vypovídají o vývoji cenové hladiny. Důležité je však ještě vyjádření míry inflace. Míra inflace je vyjádřena procentní změnou cenového indexu za sledované období. Inflace měřená na základě CPI pak vychází z tržních cen, které jednotliví spotřebitelé platí běžně v obchodech. Část změny cenové hladiny, a tedy i míry inflace, může být způsobena i úpravou nepřímých daní. Inflace je tedy projev celkové nerovnováhy ekonomiky, jejímž znakem je trvalý vzestup cenové hladiny. Inflace může být z hlediska rychlosti mírná, pádivá nebo může být hyperinflace (KLIKOVÁ, 2012; SOUKUP, 2018).

Inflace plíživá neboli mírná probíhá po delší dobu relativně mírným a celkem stabilním tempem. Za mírnou inflaci je považována taková, jejíž míra je jednociferná. Jde tedy o míru inflace nižší než 10 %. Mírná inflace tak nemá na ekonomiku výrazné negativní dopady, naopak je považována za slučitelnou se zdravým vývojem ekonomiky.

Pádivou inflaci představuje roční růst cenové hladiny ve výši dvouciferných až tříciferných čísel. Pádivá inflace tak snižuje výkonnost ekonomického systému a kvalitu sociálního systému. Není tedy považována za přijatelnou, naopak je vnímána jako symptom nezdravého ekonomického vývoje (HOLMAN, 2016).

Hyperinflace je pak extrémní forma inflace při níž rostou ceny o stovky, tisíce nebo dokonce miliony procent ročně. Poněkud přísnější vymezení považuje za hyperinflaci situaci, kdy růst cenové hladiny přesahuje 50 % měsíčně. Pokud dojde v některé z ekonomiky k hyperinflaci, znamená to v podstatě zhroucení peněžního systému země. Peníze totiž ztrácejí schopnost plnit své funkce. Za přijatelnou míru inflace lze ve vyspělých tržních ekonomikách považovat 2-4 % inflaci. Inflace má většinou

negativní efekt, někdy ale může mít dokonce i pozitivní (HOLMAN, 2016; KLIKOVÁ, 2012).

Domácnosti i firmy si obvykle utvářejí určité představy o budoucím vývoji míry inflace. Míra, ve které domácnosti a firmy očekávají růst cenové hladiny, se nazývá očekávaná míra inflace. Tato očekávání pak mohou být správná nebo chybná. Pokud se očekávání ukáže jako správné, tedy že skutečná míra inflace se rovná očekávané inflaci, pak je taková inflace předvídatelná neboli anticipovaná. V rozsahu, ve kterém je očekávaná inflace předvídaná chybně, je inflace neanticipovaná. Neanticipovaná inflace je tedy ta část inflační míry, která domácnosti, firmy a jiné ekonomické subjekty překvapila. Vyhodnotit, zda je o inflaci anticipovanou nebo neanticipovanou lze až poté, co je známá skutečná míra inflace.

V poslední době se také častěji začalo hovořit o deflaci. V tomto případě dochází v ekonomice dané země k poklesu cenové hladiny, a tím pádem se zvyšuje kupní síla peněz. Trvá-li deflace delší dobu, začínají působit psychické faktory. Začnou totiž vznikat deflační očekávání a s nimi spojený pesimismus, pokud jde o další vývoj. Pokles cenové hladiny je demotivující jak pro investory, tak pro firmy jako zaměstnavatele. Pokles mezd je pak demotivující pro zaměstnance, na ty navíc působí i strach ze ztráty zaměstnání. Spotřebitelé tak méně utrácejí v důsledku působení opatrnostního motivu. To však následně vede k tzv. deflační pasti (HOLMAN, 2016).

Ať už je tedy důvod neobvykle nízkých úrovní inflace jakýkoli, mohou mít pro ekonomiky škodlivé důsledky. Například nízká míra inflace má tendenci vést k vyšším reálným úrokovým sazbám. Nízká inflace má navíc negativní dopad na dynamiku veřejného a soukromého dluhu, což ztěžuje snižování zadluženosti v nejzadluženějších zemích a ztěžuje zemím v měnové unii obnovit konkurenceschopnost (FERRARA, 2018).

1.5 Měnový (devizový) kurz

Jednotlivé národní měny jsou obchodovány na měnových trzích. Měnový trh je tvořen trhem zahraniční měny a trhem domácí měny. Střetává se zde tedy poptávka po zahraniční měně s nabídkou domácí měny. Měnové trhy se zpravidla dělí na trh valutový a trh devizový. Valutový trh je trh s papírovými bankovkami a mincemi. Devizový trh je pak trh měn v jejich bezhotovostní podobě. Devizový trh je tak několikanásobně větší než valutový trh. Hlavními účastníky jsou zde především banky a podniky a transakce se zde odehrávají elektronicky (HOLMAN, 2016).

Tak jako na ostatních trzích je i na měnovém trhu klíčová cena, za kterou se zde obchoduje zahraniční měna. Na rozdíl od jiných trhů se zde ale směňují peníze za peníze. Směnný poměr dvou měn pak označujeme jako měnový kurz. Měnový kurz vyjadřuje poměr, ve kterém je směňována jednotka domácí měny za měnu zahraniční. Udržení stabilního měnového kurzu je dalším cílem hospodářské politiky v oblasti vnější rovnováhy (HOLMAN, 2016; KLIKOVÁ, 2012).

Měnový kurz může být sledován v nominálním nebo reálným vyjádřením. Nominální měnový kurz představuje cenu jedné měny vyjádřené v jednotkách měny druhé a představuje to, kolik jednotek domácí měny je nutno vynaložit k získání jedné jednotky zahraniční měny. Reálný měnový kurz zase vyjadřuje poměr, v jakém se směňují statky jedné země za statky země druhé. Tento poměr pak vyjadřuje kupní sílu domácí produkce a udává míru konkurenceschopnosti země v mezinárodním obchodě. Reálný měnový kurz tedy říká, kolik jednotek domácích statků je třeba na získání jedné jednotky stejného statku zahraničního (HOLMAN, 2016).

Existuje několik režimů měnových kurzů. Režim měnového kurzu většinou určuje centrální banka. Rozlišujeme dva hlavní, extrémní režimy a řadu jejich kombinací. Prvním je systém pevného (fixního) kurzu. Zde je udržován pevný směnný poměr domácí měny k měně zahraniční. Pokud je pak tendence kurz měnit, centrální banka intervenuje na měnových trzích, kde prodává či nakupuje zahraniční měnu, tak aby změnám kurzu zabránila. Dalším systémem je systém plovoucích kurzů. Zde není udržován žádný pevný kurz, a tak se kurz mění na základě vzájemného působení nabídky a poptávky. Nepředpokládají se zde zásahy autority. V praxi nejčastěji existuje kombinace předchozích dvou systémů. Mezi tyto varianty patří režim pevného měnového kurzu s fluktučním pásmem, režim posuvného zavěšení měnového kurzu nebo režim řízeného plovoucího měnového kurzu.

Změny měnového kurzu mají pak dopad na celý trh a na všechny jeho účastníky. Při změně měnového kurzu může dojít ke zhodnocení nebo znehodnocení. Dochází-li k poklesu kurzu, jde o zhodnocení měny. Zhodnocení v systému pevného kurzu se nazývá revalvací, v systému plovoucího kurzu apreciací. Pokud tedy dojde ke zhodnocení domácí měny, mají tak domácí subjekty možnost zahraniční měnu pořídit levněji, a tím pádem mohou i levněji nakupovat zahraniční statky. Pravděpodobně se tak zvýší poptávané množství zahraniční produkce a zvýší se import. Naopak pro zahraniční subjekty dojde ke zdražení domácí měny a domácích produktů a klesne poptávka po nich. Export tedy poklesne. Dochází-li

ale naopak k růstu kurzu, jde o znehodnocení měny. Znehodnocení v systému pevného kurzu se nazývá devalvací, v systému plovoucího kurzu depreciací. Pokud dojde ke znehodnocení domácí měny, domácí subjekty budou zahraniční statky nakupovat dráž. Poptávka po zahraničních statcích tak klesne a dojde ke snížení importu. Naopak pro zahraniční subjekty bude nákup domácích statků výhodnější a poptávka po nich vzroste a zvýší se tak export (HOLMAN, 2016; KLIKOVÁ, 2012).

1.6 Státní rozpočet

Stát sám o sobě nemá žádné vlastní peníze a veškeré své výdaje tak musí financovat z daní občanů nebo půjčkou. K finančnímu hospodaření státu slouží státní rozpočet, jehož prostřednictvím vláda vykonává své funkce. Je schvalován v poslanecké sněmovně, a to každoročně pro následující rok. Státní rozpočet je pak tvořen předpokládanými příjmy a výdaji na následující rok.

Největší část státních příjmů tvoří především daně a pojistné na sociální a zdravotní zabezpečení. Dále pak příjem státního rozpočtu obsahuje poplatky a pokuty, příjmy z dotací, příjmy z prodeje státního majetku nebo dividendy z akcií ČEZu. Pokud jde o výdaje státního rozpočtu, tak nejvíce peněz jde každý rok do rozpočtu Ministerstva práce a sociálních věcí. Zde jde největší část na výplatu starobních důchodů. Dále pak na výplaty nemocenského pojištění, rodičovského příspěvku nebo přídavků na dítě (LIPOVSKÁ, 2017).

Státní rozpočet může být vyrovnaný nebo nevyrovnaný. Za vyrovnaný je státní rozpočet považován, pokud jsou jeho příjmy a výdaje stejné. Je tedy třeba zajistit dlouhodobě kontinuitu hospodářské politiky. Nevyrovnaný státní rozpočet naopak nastává, když se příjmy státního rozpočtu nerovnájí výdajům. Nevyrovnaný státní rozpočet pak může být přebytkový nebo deficitní. V realitě se se častěji lze setkat s deficitním státním rozpočtem, který vzniká, když jsou výdaje z rozpočtu vyšší než jeho příjmy. Jednou vytvořené deficity se však velmi obtížně odstraňují. (HOLMAN, 2016; PEKOVÁ, 2011).

V Evropské unii tak dokonce vznikla ustanovení, která mají napomoci k omezení růstu státního dluhu. Jde například o Pakt stability a růstu, který je nástrojem EU k vynucování rozpočtové disciplíny zemí, které jsou zapojeny do měnové unie. Je požadováno, aby deficit veřejného rozpočtu nepřekračoval 3 % HDP. Nedodržení mělo být ekonomicky sankcionováno. Nyní se ale uplatňování požadavku stalo méně striktní a přihlíží se k okolnostem, za kterých deficit vznikl. Těmito okolnostmi jsou

hlavně fáze cyklu, ve kterém se ekonomika nachází, nebo také nepředvídatelné vnější vlivy.

Podle toho, jak deficit státního rozpočtu vzniká, se rozlišuje deficit cyklický a deficit strukturální. Cyklický deficit odráží vliv ekonomického cyklu na výdeje a příjmy státního rozpočtu. Strukturální deficit naopak odráží vědomou fiskální politiku vlády. Někdy tak bývá vnímán jako projev fiskální nezodpovědnosti.

Pokud se státní rozpočet ocitne v deficitu, jelikož vláda utratí více prostředků, než má reálně k dispozici, musí se tyto prostředky někde získat. Je několik možností, jak financovat deficit státního rozpočtu. Tyto možnosti pak mají rozdílný vliv na ekonomiku i na jednotlivé ekonomické subjekty. Financování deficitu lze rozdělit na daňové a dluhové.

Pokud jde o daňové financování, které nastává, když vláda zvýší daně, je toto řešení nepopulární a vláda se k němu nerada uchyluje. Tato volba financování deficitu totiž může ohrozit jejich znovuzvolení. Navíc vyžaduje i schválení legislativními orgány. Zvýšení daní má navíc negativní dopad na ekonomické subjekty a jejich spotřebu.

U dluhového financování je několik metod. První metodou je monetizace deficitu. Tato metoda je založena na prodeji vládních dluhopisů centrální bance. Vláda použije peníze od centrální banky k pokrytí deficitu, zaplacením za dluhopisy však centrální banka emituje dodatečně peníze a dojde ke zvýšení nabídky peněz v ekonomice, což může způsobit inflační tlaky. Kvůli tomu patří tato metoda mezi ty méně vhodné. Druhá metoda je pak přijetí úvěru ze zahraničí. Může zde však být určitá zahraničně politická implikace a výplata úroku navíc představuje odliv části hodnoty vytvořené v tuzemské ekonomice do zahraničí. Výhodou této metody ale je, že nevyvolává tlak na růst úrokové míry na domácím finančním trhu. Další možností je pak emise vládních dluhopisů. Vláda si tak na pokrytí deficitu zapůjčí peněžní prostředky od domácností a firem, které na finančním trhu své volné peněžní prostředky soustřeďují. Tato metoda je používána nejčastěji, avšak i zde je nevýhoda v nutném splácení úroků. Deficit státního rozpočtu lze také snížit, pokud se omezí výdaje státu. Tato metoda je jak pro vládu, tak i pro samotné obyvatele nepopulární. Vede totiž obvykle ke snížení životní úrovně, popřípadě ke zpomalení ekonomického růstu. Mezi nestandardní metody pro snížení deficitu lze zařadit i prodej aktiv ve vlastnictví státu. Tuto metodu by ale odpovědná vláda neměla připustit (HOLMAN, 2016).

Pokud se deficity státního rozpočtu opakují, a pokud nejsou vyrovnány přebytky státního rozpočtu z jiných období, dochází pak ke vzniku veřejného státního dluhu. Státní dluh tedy vzniká kvůli nahromadění výpůjček vlády a z úroků, které za výpůjčky musí zaplatit. Jde tedy o sumu nesplacených půjček, které si vláda vypůjčila na pokrytí deficitu státního rozpočtu a nesplacených úroků z těchto půjček. Veřejný dluh pak představuje širší pojem, kdy se ke státnímu dluhu ještě připočítají deficity dalších veřejných rozpočtů. Veřejný dluh obvykle tedy zahrnuje státní rozpočet, rozpočty samosprávy, tedy krajů a obcí, a nakonec rozpočty fondů, sem patří třeba rozpočet sociálního zabezpečení.

Míru veřejného zadlužení státu lze měřit jako podíl veřejného dluhu na HDP. Je možné rozlišit zadlužení vnitřní, tedy zadlužení v rámci státu, a vnější, tedy zadlužení v zahraničí. Zahraniční zadlužení státu v sobě pak zahrnuje zadlužení vlády a veřejného sektoru, tak i zadlužení firem v zahraničí. Deficit státního rozpočtu a dluh mají negativní dopad na ekonomiku státu. Lze totiž říct, že existence veřejného dluhu zvyšuje blahobyt současné generace na úkor generací budoucích. Výjimkou jsou případy, kdy jsou veřejné prostředky použity na investice, jelikož výnosy z investic přinesou dodatečné zdroje (HOLMAN, 2016; SOUKUP, 2018).

Veřejný dluh se v současnosti dělí na hrubý nebo čistý. Hrubý veřejný dluh představuje celkový objem závazků státu, samosprávy, veřejných právních institucí, vládních příspěvkových organizací, státních fondů nebo zdravotních pojišťoven. Čistý veřejný dluh je hrubý veřejný dluh, očištěn o pohledávky státu. Pro mezinárodní srovnání či pro stanovení a hodnocení kritéria podílu dluhu na HDP se standardně využívá hrubý veřejný dluh (PEKOVÁ, 2011).

Absolutní výše veřejného dluhu ale nemá obzvlášť významnou vypovídací hodnotu. Důležitá je však schopnost subjektů své dluhy splácet. Veřejný sektor své dluhy splácí z daní. Velikost daní ovšem závisí na výši HDP. Pokud tedy podíl dluhu na HDP roste, hrozí, že stát nebude schopen dluh splácet vlastními příjmy (SOUKUP, 2018).

2 Ekonomická krize

Problematikou ekonomického cyklu a analýzou příčin ekonomických krizí se zabývalo již mnoho ekonomů. Jedním z nich je ekonom J. B. Say, který ve své teorii říká, že k ekonomické nerovnováze nedochází. Popřípadě pouze dočasně. Byl přesvědčen o samoregulaci trhu a vyloučil tak možnost hospodářské krize.

Dalším ekonomem, který se zabýval touto problematikou, je K. Marx, který sledoval rozpor mezi výrobou a spotřebou. Vlastníci firem snaží neustále rozšiřovat výrobu a při tom minimalizovat náklady a maximalizovat tak jejich zisky. Jedním z kroků na snížení nákladů je i stlačovat tak mzdy. To však vede k omezení poptávky. Marx tak uznává, že omezená spotřeba je důležitým faktorem krize. Ekonomické krize mají tedy charakter krizí z nadvýroby, kdy je zboží vyráběno v nadbytečném množství.

Ekonom, který značně ovlivnil další teorie, byl J. M. Keynes. Ten vydal v roce 1936, svou práci „Obecná teorie zaměstnanosti, úroků a peněz“ jako reakci na Velkou hospodářskou krizi. Keynes tuto teorii formuloval převážně jako statickou teorii krátkého období. Zastával totiž názor, že změny, které se dějí v delším časovém období, se nedají přesně předpovědět a z hlediska délky lidského života jsou pak skoro bezvýznamné.

Keynesovsky orientované teorie hospodářského cyklu tak jako hlavní příčinu hospodářských krizí určují nedostatečnou agregátní poptávku. Od toho se nadále odvíjí i hlavní navrhovaná opatření, tedy preference rozpočtové politiky, která svými výdaji má právě v období hospodářské krize doplnit chybějící poptávku.

Další směr udávaly neokeynesovské a postkeynesovské teorie. K nejvýznamnějším modelům neokeynesovské teorie ekonomického cyklu patří model supermultiplikátoru. Tímto modelem se zabýval ekonom P. A. Samuelson. K dalším neokeynesovským modelům vysvětlující ekonomické cykly patří například model AD-AS nebo model IS-LM.

Dalším významným ekonomem je M. Friedman se svou hypotézou permanentního důchodu. Ten má za hlavní příčinu cyklických výkyvů výrazné změny v nabídce peněz. Mezi další významné modely patří model tzv. vyčišťujících se trhů či Lucasův koncept křivky agregátní nabídky, který se snaží vysvětlit příčiny fluktuací skutečného produktu kolem potenciálu. Reakcí na Lucasovo tvrzení bylo pak vytvoření dalšího přístupu, a to teorie reálného ekonomického cyklu (KRAFT, 2010).

2.1 Mikroekonomické souvislosti ekonomického vývoje ve fázi krize

Podstatou tržních ekonomik je cyklický vývoj. Ekonomové se však nemohou shodnout, zda proti cyklickému vývoji cíleně a systematicky působit, či zda ho pasivně přijmout jako danou realitu, která může přinést vedle negativ i jistá pozitiva. Vše záleží na příčinách a podnětech vzniku konkrétního cyklu.

Krize totiž může plnit i jistou ozdravnou funkci, pokud k cyklickému výkyvu dochází tzv. „přirozenou“ cestou, kdy dochází ke kolísání reálného produktu v určitých periodách či během poptávkových a nabídkových šoků. Ekonomika má zpravidla schopnost „sebeuzdravení“. Pokud ale dojde k cyklickému poklesu v důsledku nedostatečných zásahů do ekonomického vývoje, je třeba pomoci přirozenému vývoji státním zásahem. O to více to platí pro ekonomiky, kde nebyla vyvolána vnitřní příčinou, ale do které byla krize importována zvnějšku.

Pro ekonomiky je tedy typické se nevyvíjet rovnovážně, ale v určitých hospodářských cyklech, které se projevují kolísáním reálného produktu, zaměstnanosti, objemu investic, zisků a jiných ekonomických veličin. (KRAFT, 2010).

Konkrétní cykly, lze rozlišit na:

- **Krátkodobé cykly.** Zde jde tedy o krátkodobé kolísání reálného produktu s periodicitou 3-5 let. Kolísání většinou způsobí výkyvy v zásobách či sezónní události, jako jsou vlivy počasí na úrodu nebo turismus v letních měsících.
- **Střednědobé cykly.** Střednědobé cykly obvykle přicházejí v rozmezí 7-11 let. Příčinou střednědobých cyklů jsou především nabídkové a poptávkové šoky, které souvisejí s vývojem investic do strojů a zařízení.
- **Dlouhodobé cykly.** Dlouhodobé cykly se dále rozlišují dle jejich délky. První jsou s délkou 15-25 let a jsou většinou způsobeny kolísáním investic do infrastruktury, válkami, rozšiřováním mezinárodního obchodu apod. Druhé jsou cykly s délkou 45-60 let, které souvisejí s významnými technickými vynálezy a pokroky. Další jsou pak cykly s periodou okolo 200 let a poslední jsou cykly s periodou 1000-2000 let. Ty se považují za základní zlomové body vývoje.

Cyklický vývoj tržního hospodářství je tedy přirozený a v podstatě není tento vývoj nepříznivý, neboť se nevyklučuje s realitou dlouhodobého ekonomického růstu. I krize může mít totiž pozitivní dopad, a to ve formě vytvoření prostoru pro další rozvoj těch nejúspěšnějších ekonomických subjektů. Je-li, ale ekonomika v krizi, není vývoj

makroekonomických veličin příznivý. A to i přes její ozdravnou funkci. Vše záleží na tom, jak dlouho bude krize trvat.

Hospodářská krize je tedy ekonomický fenomén, který plyne z přirozeného vývoje tržní ekonomiky. Příčiny hospodářské krize ovšem nemusí být pouze přirozené, naopak mohou souviset s různými přehmaty či dokonce podvody. Těmto krizím je poté třeba se bránit. Pokud se nedokáže zabránit příčinám těchto krizí, pak je třeba alespoň zmírnit její důsledky. To je možné s pomocí vnějších subjektů, ale pouze v případě, že tyto subjekty nejsou samy touto krizí zasaženi. Globalizace ale vede k velkému stupni synchronizace hospodářského cyklu a základ pomoci proto musí existovat v domácích podmínkách (KRAFT, 2010).

3 Rozbor ekonomických ukazatelů v České republice

Prvním státem, kterým se bude praktická část zabývat, je Česká republika. V následující kapitole bude Česká republika v krátkosti představena a poté se bude zkoumat, jaký měla dopad krize Covidu-19 na ekonomiku stát. Bude zde rozebráno HDP České republiky, míra nezaměstnanosti, míra inflace, měnový kurz koruny a veřejný a státní dluh ČR. Vše v letech 2019 až 2021. Navíc zde bude vidět, jak se tyto ekonomické ukazatele právě v důsledku krize změnily.

Základní informace o České republice jsou uvedeny v Tabulce 1.

Tabulka 1: Základní informace o České republice

Vznik	1. 1. 1993
Rozloha	78866 Km ²
Počet obyvatel	10 524 167
Úřední jazyk	čeština
Státní zřízení	demokratická parlamentní republika
Měnová jednotka	Koruna česká
Hlavní město	Praha
Správní členění	14 krajů
Vstup do NATO	12. 3. 1999
Vstup do EU	1. 5. 2004

Zdroj: Hrad.cz, 2022; CZSO, 2022; JÁČ, 2014

V tabulce je vidět vznik samostatné České republiky v roce 1993. Počet obyvatel podle posledního sčítání obyvatel v roce 2021 byl 10 524 167. Oficiální měnou České republiky je Koruna česká. Česká republika se ale při vstupu do EU zavázala k přijetí eura. Do EU Česko vstoupilo 1. 5. 2004, členem NATO je Česká republika již od roku 1999.

3.1 HDP

Na následujících obrázcích 2, 3 a 4 lze vidět vývoj HDP v České republice v roce 2019, 2020 a 2021.

	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí	Rok 2019
K předchozímu čtvrtletí	0,6	0,5	0,4	0,3	2,4
Ke stejnému čtvrtletí 2018	2,7	2,6	2,4	1,8	

Obrázek 2: HDP v Česku v roce 2019

Zdroj: ČSÚ, 2020

Jak je vidět z předchozího Obrázku 2, hrubý domácí produkt v 1. čtvrtletí roku 2019 vzrostl mezičtvrtletně o 0,6 % a meziročně o 2,7 %. Ve 4. čtvrtletí roku 2019 pak hrubý domácí produkt vzrostl mezičtvrtletně o 0,3 % a meziročně o 1,8 %. Za celý rok 2019 pak růst HDP činil 2,4 %. Dynamika růstu ekonomiky tady v průběhu roku 2019 postupně klesala (ČSÚ; 2020).

	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí	Rok 2020
K předchozímu čtvrtletí	-3,1	-8,7	7,1	0,6	-5,6
Ke stejnému čtvrtletí 2019	-1,8	-10,8	-4,9	-4,7	

Obrázek 3: HDP v Česku v roce 2020

Zdroj: ČSÚ, 2021

Další obrázek ukazuje vývoj HDP v roce 2020. V 1. čtvrtletí roku 2020 klesl hrubý domácí produkt mezičtvrtletně o 3,1 % a meziročně poklesl o 1,8 %. Ve 2. čtvrtletí byl pokles HDP ještě větší. Mezičtvrtletně klesl o 8,7 % a meziroční pokles byl 10,8 %. Ve 3. čtvrtletí se již ekonomika začala trochu vzpamatovávat a mezičtvrtletní růst HDP byl 7,1 %, ale meziročně byl stále pokles 4,9 %. Ve 4. čtvrtletí 2020 vzrostl hrubý domácí produkt mezičtvrtletně o 0,6 % a meziročně poklesl o 4,7 %. Pokles HDP České republiky za celý rok 2020 činil 5,6 % (ČSÚ; 2021).

	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí	Rok 2021
K předchozímu čtvrtletí	-0,3	1,4	1,6	0,9	3,3
Ke stejnému čtvrtletí 2020	-2,3	8,7	3,5	3,6	

Obrázek 4: HDP v Česku v roce 2021

Zdroj: ČSÚ; 2022

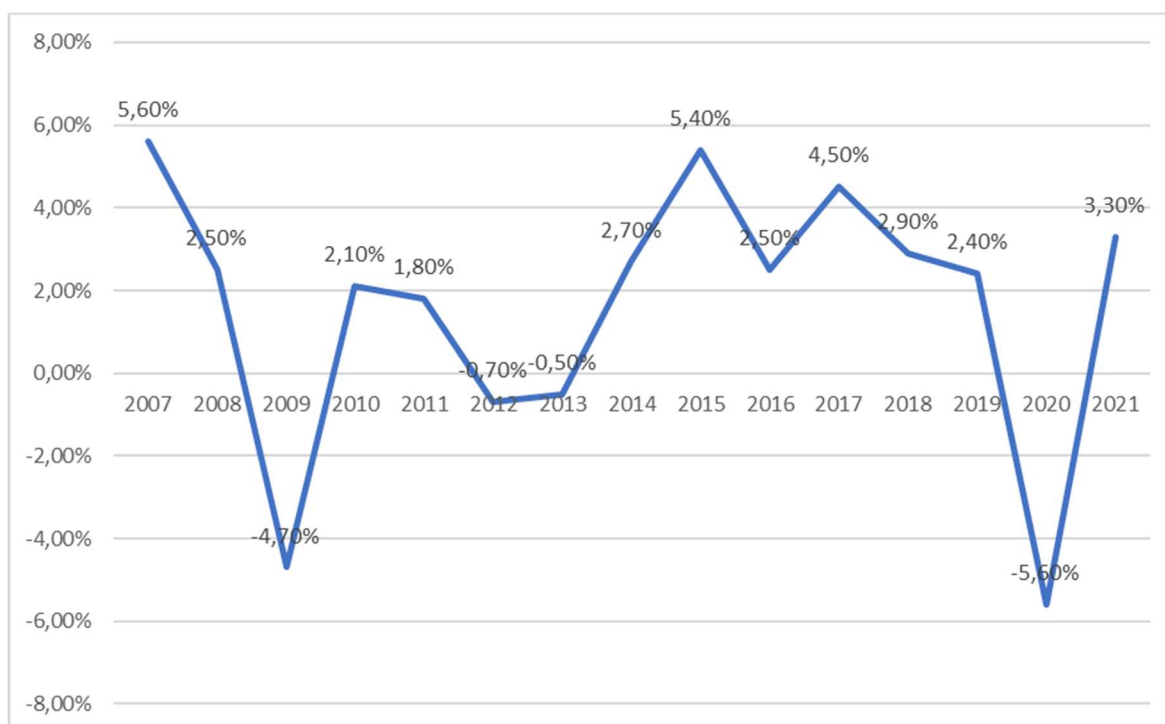
Poslední obrázek ukazuje vývoj HDP v roce 2021. V 1. čtvrtletí roku 2021 klesl HDP mezičtvrtletně o 0,3 % a meziročně poklesl o 2,3 %. Ve 2. čtvrtletí už ale hrubý domácí

produkt vzrostl. Mezičtvrtletně vzrostl HDP o 1,4 % a meziočně pak o 8,7 %. Ve 4. čtvrtletí byl už růst HDP pozvolnější. Mezičtvrtletní růst byl 0,9 % a mezioční pak 3,6 %. Za celý rok 2021 vzrostl hrubý domácí produkt 3,3 % (ČSÚ, 2022).

Výsledky za rok 2021 jsou pozitivní, jelikož většina odhadů směřovala pod 3 %. Na druhou stranu, růst hospodářství České republiky zaostává za výsledky eurozóny i celé EU, kde byl v roce 2021 růst shodně 5,3 %. V roce 2020 byly poklesy HDP 6,4 % v eurozóně a 5,9 % v EU (OECD, 2022; NOVOTNÁ PERLÍNOVÁ, 2022; Parlamentní institut, 2022).

Z předchozích obrázků je tedy vidět, že koronakrize měla na vývoj HDP v České republice určitý dopad. HDP v roce 2020 dokonce klesl nejvýrazněji od vzniku České republiky v roce 1993. Předtím byl největší pokles zaznamenán v roce 2009, následkem nemovitostní krize. Tehdy pokles HDP činil 4,7 % (BUREŠ, 2019).

Přehled vývoje HDP v jednotlivých letech je vidět na následujícím Obrázku 5.

Obrázek 5: Přehled vývoje HDP v letech 2007–2018

Zdroj: BUREŠ, 2019

Růst české ekonomiky výrazně ovlivňuje hospodářská situace ostatních států, a tedy obchodních partnerů, jako je Německo. Až 40 % HDP totiž tvoří vývozy, a proto je vývoj ekonomiky ČR závislý na kondici našich obchodních partnerů. Když se v roce 2008 dostala většina zemí EU spolu s Německem do recese následkem nemovitostní

krize, byla tím negativně ovlivněna i Česká republika, což se právě v roce 2009 projevilo meziročním poklesem HDP (ČNB, 2020)

Vliv na vývoj HDP v roce 2020, měly z drtivé části, vládní usnesení. První usnesení byla vydána 12. 3. 2020. Byl vyhlášen nouzový stav, byly uzavřeny hranice České republiky, zakázány sportovní, kulturní a další akce a uzavřeny základní, střední i vysoké školy. Další opatření následovala v dalších dnech. Když 14. 3. 2020 byly uzavřeny maloobchodní prodeje a služby. 15. 3. 2020 byl usnesen zákaz volného pohybu osob a 18. 3. 2020 bylo usneseno opatření o používání ochranných prostředků dýchacích cest.

První nouzový stav trval od 12. 3. 2020 do 17. 5. 2020. Druhý nouzový stav trval od 5. 10. 2020 do 14. 2. 2021. Třetí nouzový stav byl poté od 15. 2. 2021 do 26. 2. 2021 a čtvrtý následoval hned další den od 27. 2. 2021 od 11. 4. 2021. Poslední nouzový stav byl pak od 26. 11. 2021 do 25. 12. 2021 (MPO; 2020).

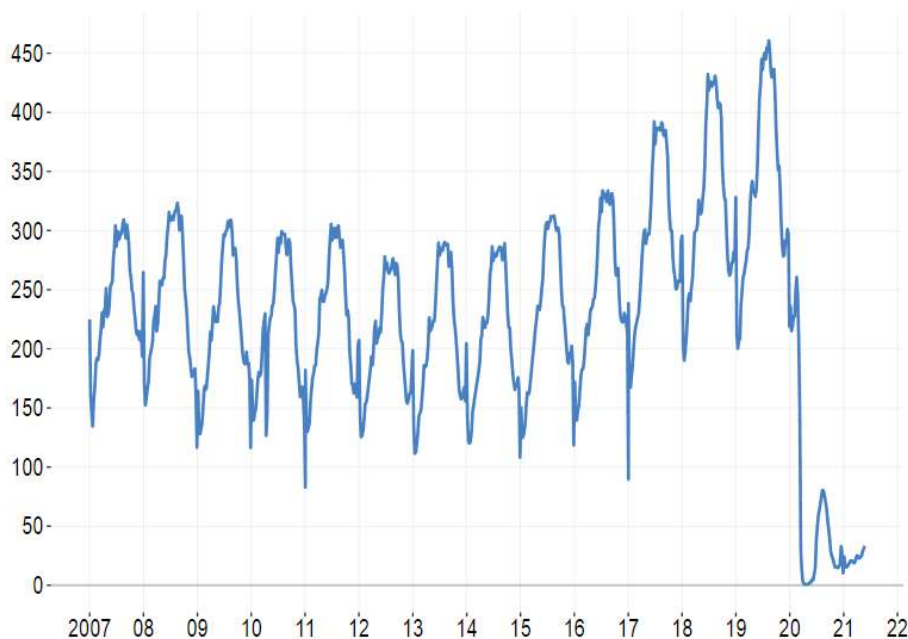
Na snížení HDP se projevila zejména nižší spotřeba domácností, menší poptávka po českém zboží a uzavřené služby. Češi během pandemie začali hlavně šetřit a více využívali kanály distribuce zboží a služeb, na které omezení v takové míře nedopadla. Část poptávky se tedy realizovala v šedé ekonomice.

Dalším důvodem poklesu HDP na začátku pandemie je průmyslová výroba, která zaujímá v české ekonomice významnou roli. Průmyslová výroba se v ČR na tvorbě HDP podílí 31,5 %. V Německu je to 29,1 %. První vlnou pandemie byl průmysl zasažen ve velkém, jelikož byly zavírány průmyslové výroby. Další vlny pandemie ale již tak ničivý dopad neměly. Pokud jde o oživení průmyslové produkce, tak došlo k mnohonásobně rychlejšímu oživení po koronavirové krizi oproti finanční krizi v roce 2009 (PPF banka, 2021).

Jednou z překážek k překonání výpadků ve výrobě byly problémy s nedostatkem čipů, a to především v automobilové výrobě, které zpomalily obnovu výroby. Vzhledem k velkému podílu automobilového průmyslu v Česku tyto problémy způsobily částečné zaostávání České republiky ve srovnání s ostatními zeměmi EU. Pozice České republiky v tomto odvětví přitom není tak špatná, jak ukazují údaje o HDP

Další výpadek je poté v sektoru služeb. Zde nejpomaleji dochází k oživení ubytování, stravování a pohostinství a také zejména činnosti cestovních agentur a kanceláří.

Turismus je tedy hlavní brzdou růstu. Naopak informačním a komunikačním technologiím pandemie pomohla v růstu (ČNB, 2021).

Obrázek 6: Počet přepravených cestujících na Letišti Václava Havla (tis. osob v daném týdnu)

Zdroj: ČNB, 2021

V roce 2021 letiště odbavilo celkem 4 388 826 cestujících, což je nárůst o 20 % oproti roku 2020. Stále je zde ale oproti roku 2019 propad asi o 75 %. Rok 2019 byl prozatím pro cestovní ruch nejúspěšnějším rokem, co se počtu přepravených cestujících týče. V roce 2020 bylo odbaveno 3,6 milionu cestujících, přičemž první dva měsíce nebyly ještě ovlivněny pandemií.

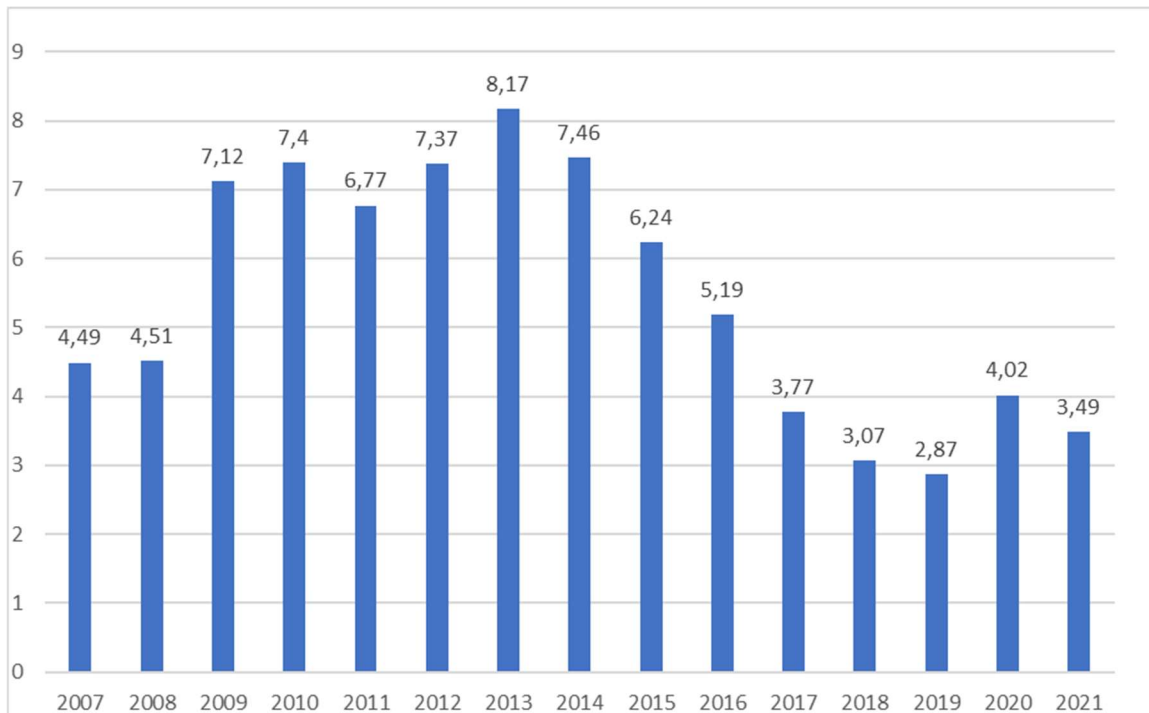
	Počet	2021/2020	2021/2019
Počet cestujících	4 388 826	19,7 %	-75,4 %
Počet pohybů (vzletů a přistání)	61 164	13 %	-60,5 %

Obrázek 7: Provozní výsledek Letiště Václava Havla za rok 2021

Zdroj: Letiště Praha, 2022

Počet spojení byl v roce 2021 celkem 61 164, což je meziroční nárůst o 13 %. Oproti roku 2019 je zde ale stále pokles o 60,5 %. Nejrušnějším dnem na Letišti Václava Havla byl 22. srpen. Tento letní den bylo odbaveno celkem 30 987 cestujících (Letiště Praha, 2022).

3.2 Míra nezaměstnanosti

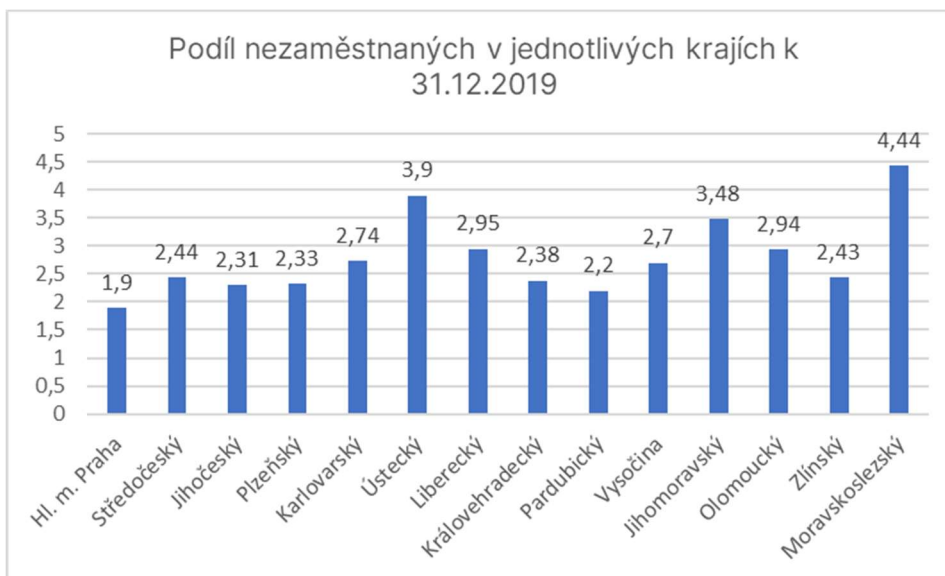

Obrázek 8: Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2007-2021

Zdroj: ČSÚ, 2021

Na Obrázku 8 je možné vidět podíl nezaměstnaných osob v ČR v letech 2005-2020. Od roku 2013 do roku 2019 se míra nezaměstnanosti každým rokem snižovala a v roce 2019 tak míra nezaměstnanosti byla 2,87 %, ale v roce 2020 už vzrostla na 4,02 % (ČSÚ, 2021).

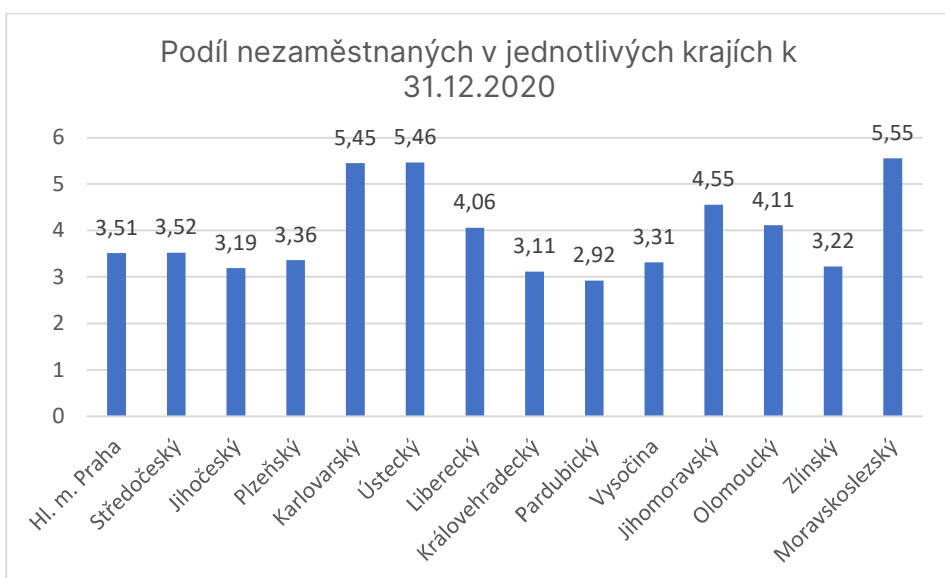
Na následujících obrázcích je vidět podíl nezaměstnaných osob v jednotlivých krajích ČR v letech 2019-2021. Nejvyšší nezaměstnanost je ve všech sledovaných obdobích v Moravskoslezském kraji. Na druhém místě je pak Ústecký kraj (ČSÚ, 2022).

Obrázek 9: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích v roce 2019

Zdroj: ČSÚ, 2022

Nejnižší nezaměstnanost v roce 2019 byla v Praze, a to 1,90 %, v následujícím roce již ale vzrostla na 3,51 %. V roce 2021 pak klesla na 2,76 %. Naopak nejvyšší nezaměstnanost byla v roce 2019 v Moravskoslezském kraji, kde dosahovala 4,4 %. To platilo i v roce 2020 a 2021.

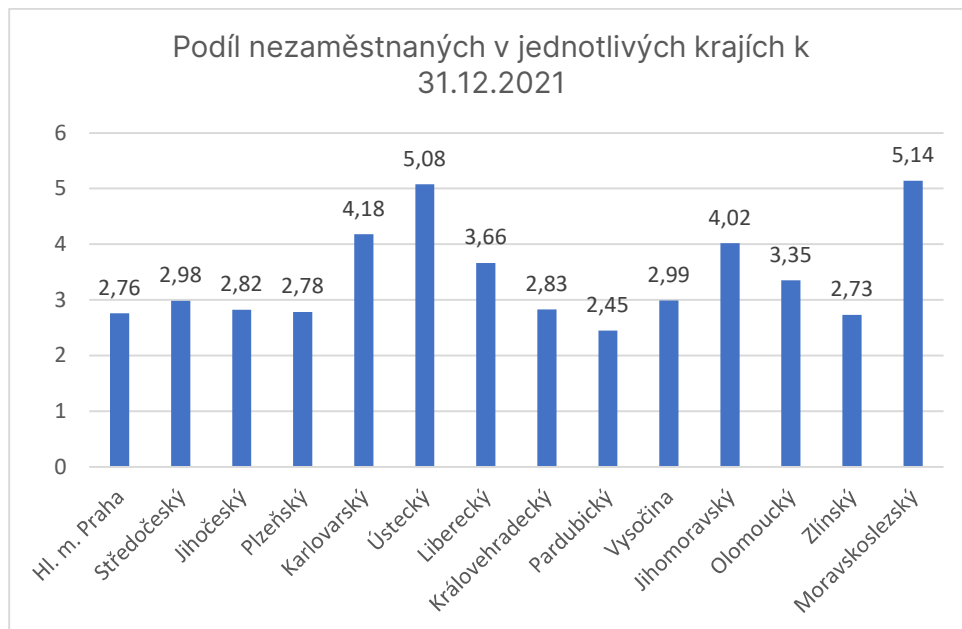

Obrázek 10: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích v roce 2020

Zdroj: ČSÚ, 2022

V roce 2020 výrazně vzrostla nezaměstnanost v Karlovarském kraji, a to z 2,74 % na 5,45 %. Ten je závislý na cestovním ruchu, a právě v tomto oboru přišla řada lidí

o práci. Ve 4. čtvrtletí roku 2020 se v služby ubytovacích zařízeních v Karlovarském kraji ubytovalo celkem 46 014 hostů, meziročně je to pokles o 83,7 %. Nejnižší nezaměstnanost v roce 2020 pak byla v kraji Pardubickém. Zde se míra nezaměstnanosti udržela pod 3 %, což se v ostatních krajích nepodařilo.

Obrázek 11: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích v roce 2021

Zdroj: ČSÚ, 2022

Nejnižší nezaměstnanost v roce 2021 byla opět v kraji Pardubickém, kde dosahovala 2,45 %. Zpět pod úroveň 3 % se povedlo v roce 2021 dostat dalším sedmi krajům. Nad úroveň 5 % zůstala v kraji Moravskoslezském a Ústeckém.

Na jaře 2020 došlo ke změně klesajícího trendu vývoje nezaměstnanosti. Příčinou bylo zejména šíření nemoci COVID-19. Tato změna se projevila nejdříve stagnací nezaměstnanosti na začátku pandemie v březnu. Výraznější nárůst nezaměstnanosti byl pak v dubnu. Již v květnu a červnu byl ale tento nárůst mírnější. V polovině roku tak činil meziroční nárůst nezaměstnaných 73,9 tisíc. Ve 2. pololetí již došlo pouze k nepatrnému nárůstu.

Relativně mírný průběh byl důsledkem přijatých opatření na podporu udržení zaměstnanosti, např. díky programu na podporu zaměstnanosti Antivirus. Zatímco na konci roku 2019 bylo na pracovištích úřadů práce evidováno 215,5 tisíc uchazečů o zaměstnání, k 31. 12. 2020 se zvýšil jejich počet na 292,0 tisíc.

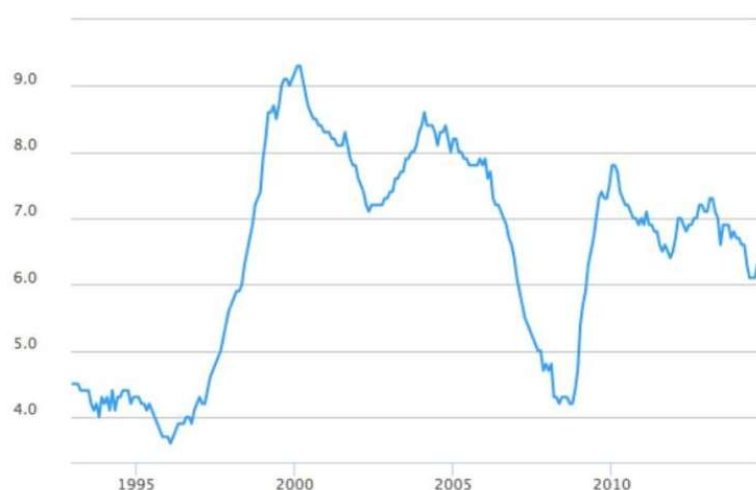
Průměrný počet uchazečů o zaměstnání v roce 2020 se zvýšil na 259,1 tisíc, což bylo o 46,7 tisíc více než v roce 2019 (MPSV, 2021).

Průměrný věk nezaměstnaných se v prosinci 2021 pohyboval kolem 43,5 let, což je skoro o 1 rok více, než na konci prosince roku 2020. Nejpočetnější skupinou nezaměstnaných jsou lidé ve věku 50 a více let.

Nejčastější uchazeči o zaměstnání byly osoby v kategorii nižší kvalifikace, tedy uchazeči, kteří mají odborné vyučení bez maturity. Těch bylo 96 486. O něco méně žadatelů o zaměstnání, tedy 69 979, disponovalo pouze základním vzděláním.

V prosinci 2021 se také oproti minulému roku zvýšila délka evidence uchazečů o zaměstnání na úřadech práce. Déle než 12 měsíců zůstalo na úřadu práce v evidenci 33,4 % žadatelů o práci. K tomuto výsledku přispěla také pandemická situace. Převážně se týkala živnostníků, kterým vládní opatření výrazně narušilo podnikání, a byli nuceni se registrovat na úřadu práce.

Z hlediska klasifikace zaměstnání je v roce 2020 velký meziroční úbytek pracovníků ve službách a prodeji, a to 48 tisíc, u úředníků pak o 18 tisíc. Zde šlo hlavně o ženy. Dále také u obsluhy strojů a zařízení o 18 tisíc a v řídicích pozicích o 12 tisíc. U posledních dvou se pokles týká především mužů. Naopak značně přibýlo specialistů, a to o 36 tisíc. Významně se zvýšil počet žen v postavení technických a odborných pracovníků, o 13 tisíc, jde hlavně o nárůst počtu žen ve zdravotní a sociální péči (PETRÁŇOVÁ, 2021).

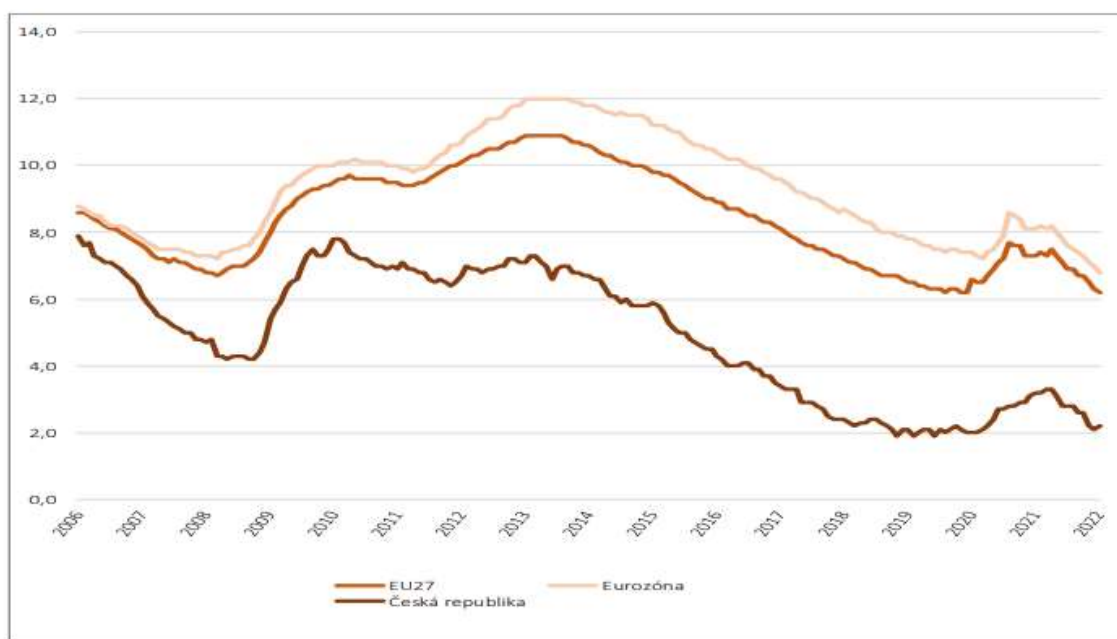

Obrázek 12: Historický vývoj nezaměstnanosti v ČR

Zdroj: NĚMCOVÁ, 2022

Na Obrázku 12 je vidět historický vývoj nezaměstnanosti v ČR. Začátky 90. let v České republice byly ve znamení nízkého počtu nezaměstnaných. Míra nezaměstnanosti se pohybovala kolem hranice 4 %. Následně ale v druhé polovině 90. let nastal strmý růst, který překročil hranici 9 %. Tato krize se týkala především mladých lidí, jelikož největší podíl nezaměstnaných se pohyboval právě ve věkové skupině 20-34 let. Nabídka volných míst byla oproti počtu uchazečů velice nízká. Za velký nárůst míry nezaměstnanosti a snížení počtu pracovních míst mohla převážně změna firemních výrobních procesů, které v České republice ve srovnání se zahraničím zaostávaly.

Dalším obdobím, kdy u nás prudce vzrostla nezaměstnanost, byl přechod mezi lety 2008-2009. V tomto období čelila ČR velké ekonomické krizi. Následující roky se staly pro Českou republiku příznivé a křivka nezaměstnanosti nabrala sestupující tendenci (NĚMCOVÁ, 2022).

Obrázek 13: Vývoj harmonizované míry nezaměstnanosti

Zdroj: NĚMCOVÁ, 2022

Na Obrázku 13 je vidět vývoj harmonizované míry nezaměstnanosti v Eurozóně, v Evropské unii a v České republice.

V lednu 2022 činila harmonizovaná míra nezaměstnanosti v eurozóně 6,8 %, což je pokles ze 7,0 % v prosinci 2021 a z 8,3 % v lednu 2021. Harmonizovaná míra

nezaměstnanosti v EU byla v lednu 2022 6,2 %, což je pokles z 6,3 % v prosinci 2021 a ze 7,5 % v lednu 2021.

Mezi členskými státy EU byla nejvyšší harmonizovaná míra nezaměstnanosti k prosinci 2021 v Řecku a ve Španělsku, a to 13 %. Žádná další země desetiprocentní hranici nepřekročila. Itálie je pak na třetím místě s mírou nezaměstnanosti 9 %. Nejnižší míru harmonizované nezaměstnanosti si dlouhodobě udržuje Česká republika, která v prosinci byla 2,1 %. Následovalo ji Polsko s 2,9 % a Německo s 3,2 % (Eurostat, 2022).

Nízká nezaměstnanost však není vše. Český trh práce sráží na 15. místo v EU nedostatečně flexibilní úvazky a nerovné podmínky. Ačkoliv máme nejnižší nezaměstnanost a nejvíc volných pracovních míst, produktivita práce klesá hluboko pod evropský průměr. Velkým problémem jsou i nerovné podmínky v zaměstnávání mužů a žen, což se ukazuje i na rozdílu mezi jejich platy.

V porovnání s ostatními státy do práce však Češi nejen dojíždí dlouho, a to průměrně 27 minut, ale zároveň v ní stráví mnohem více času než například Němci nebo Rakušané. Češi a Slováci týdně pracují téměř 40 hodin. V Německu pak pracují jen 34 a tři čtvrtě hodiny. Vůbec nejkratší pracovní týdenní dobu mají Nizozemci, kteří v práci nestráví ani 30,5 hodiny týdně. Celkově tak mají Češi 23. nejdelší průměrnou pracovní dobu (Index prosperity Česka, 2022).

3.3 Míra inflace

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
3,9	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1	1,5
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1,9	3,3	1,4	0,4	0,3	0,7	2,5	2,1	2,8	3,2	3,8

Obrázek 14: Průměrná míra inflace v ČR v letech 2000-2021

Zdroj: ČSÚ, 2022

Na Obrázku 14 je vidět průměrná míra inflace v ČR jednotlivých letech od roku 2000.

Průměrná roční míra inflace vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za posledních dvanáct měsíců proti průměru dvanácti předchozích měsíců. Průměrná míra inflace je vyjádřena přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen. Průměrná roční míra inflace dosáhla v roce 2020 hodnoty 3,2 %, což bylo

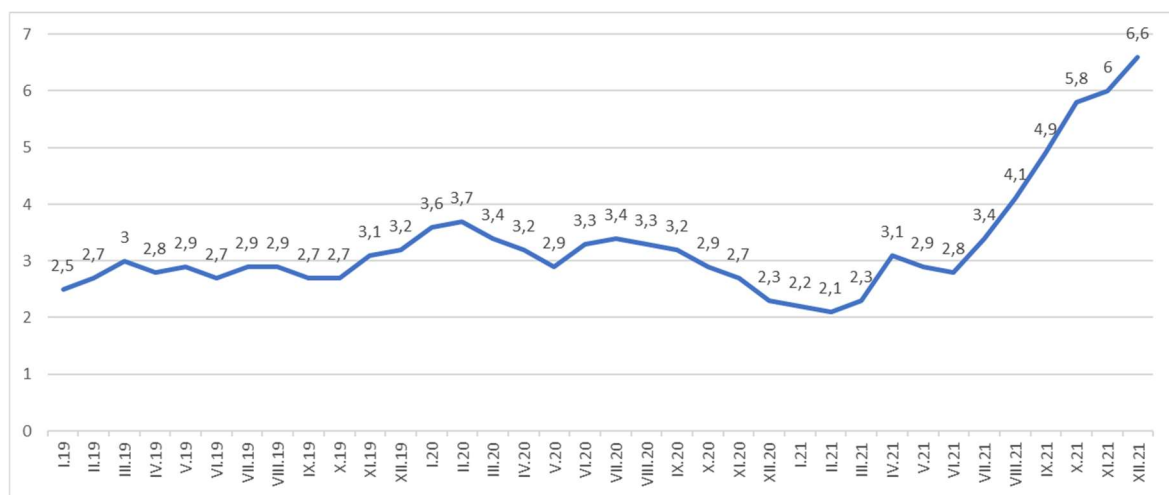
o 0,4 procentního bodu více než v předchozím roce. V roce 2021 pak byla míra inflace 3,8 %. Z obrázku je tedy patrné že od roku 2016 má míra inflace rostoucí charakter.

Od roku 2000 byla nejvyšší míra inflace v roce 2008, kdy dosahovala 6,3 %, což se dá přisuzovat nemovitostní krizi. Naopak nejnižší míra inflace byla v roce 2003, kdy byla jen 0,1 % (ČSÚ, 2022).

Inflačním cílem ČNB je meziroční přírůstek indexu spotřebitelských cen, tedy inflace, ve výši 2 %. Cíl na této úrovni odpovídá praxi centrálních bank vyspělých ekonomik. Přestože ČNB usiluje o to, aby se inflace nacházela na 2 %, skutečná inflace se od inflačního cíle odchyľuje. To je způsobeno především v důsledku nepředvídatelných šoků, které ekonomiku průběžně zasahují. Přirozenou kolísavost inflace zachycuje toleranční pásmo o šíři jednoho procentního bodu oběma směry okolo inflačního cíle (ČNB; 2022).

Jak je vidět na předchozím Obrázku 14 se inflačního cíle od roku 2000, včetně přirozené míry kolísání, nepodařilo dosáhnout v letech 2000, 2001, 2003, 2008, 2012, 2014, 2015, 2016, 2020, 2021.

Na dalším obrázku je vidět meziroční míra inflace od ledna roku 2019.

Obrázek 15: Meziroční míra inflace od ledna 2019

Zdroj: ČSÚ, 2022

Meziroční míra inflace vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny ve vykazovaném měsíci daného roku proti stejnému měsíci předchozího roku. Meziročně vzrostly

spotřebitelské ceny v prosinci roky 2021 o 6,6 %, což bylo o 0,6 procentního bodu více než v listopadu (ČSÚ, 2022).

Na dalším obrázku je pak vidět meziroční míra inflace v prosinci daného roku v letech 2000-2021.

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
4	4,1	0,6	1	2,8	2,2	1,7	5,4	3,6	1	2,3
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
2,4	2,4	1,4	0,1	0,1	2	2,4	2	3,2	2,3	6,6

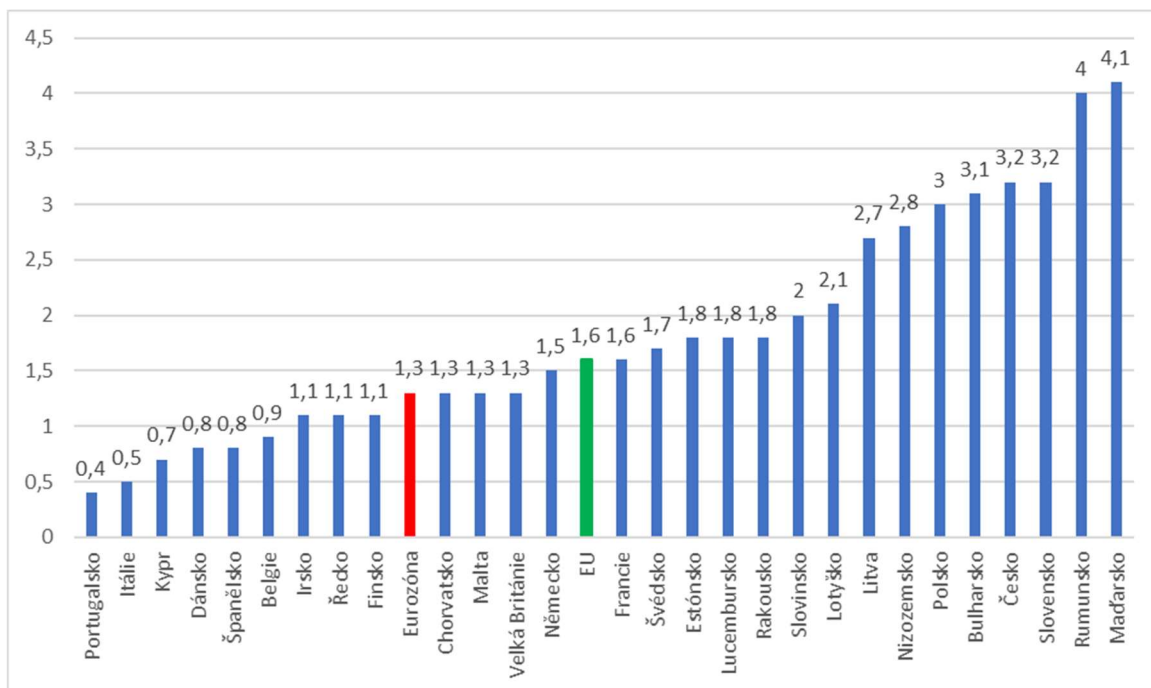
Obrázek 16: Meziroční míra inflace v prosinci v letech 2000-2021

Zdroj: ČSÚ, 2022

Z obrázku 16 je patrné, že nejvyšší meziroční míra inflace je v prosinci 2021, kdy dosahovala 6,6 %. Naopak nejnižší meziroční míra inflace byla v letech 2014 a 2015, kdy dosahovala 0,1 %.

Zrychlení meziročního cenového růstu v prosinci 2021 nastalo zejména u potravin a nealkoholických nápojů. Vzrostly ceny pekárenských výrobků a obilovin o 6,6 %, ceny výrobků ve skupině mléko, sýry, vejce o 5,9 %, cukru o 17,5 % a ceny zeleniny vzrostly o 13,5 %, ceny brambor dokonce vzrostly o 18,6 %. V oddíle doprava pokračoval růst cen automobilů, který v prosinci dosáhl 10,0 %. Ceny pohonných hmot a olejů vzrostly o 29,2 %. Další vliv na růst meziroční inflace měly ceny v oddíle bydlení. Zde kromě nákladů vlastnického bydlení vzrostly také ceny nájemného o 3,9 %, výrobků a služeb pro běžnou údržbu a opravy bytu o 10,3 %, vodného a stočného shodně o 5,5 %. Naopak ceny elektřiny klesly o 15,0 % a zemního plynu o 7,9 %, a to především v důsledku dočasných promínutí DPH na energie (ČSÚ, 2022).

Na následujících obrázcích je vidět porovnání meziroční míry inflace jednotlivých států EU, vůči meziroční inflaci EU a eurozóny v měsíci prosinec, a to v letech 2019–2021.

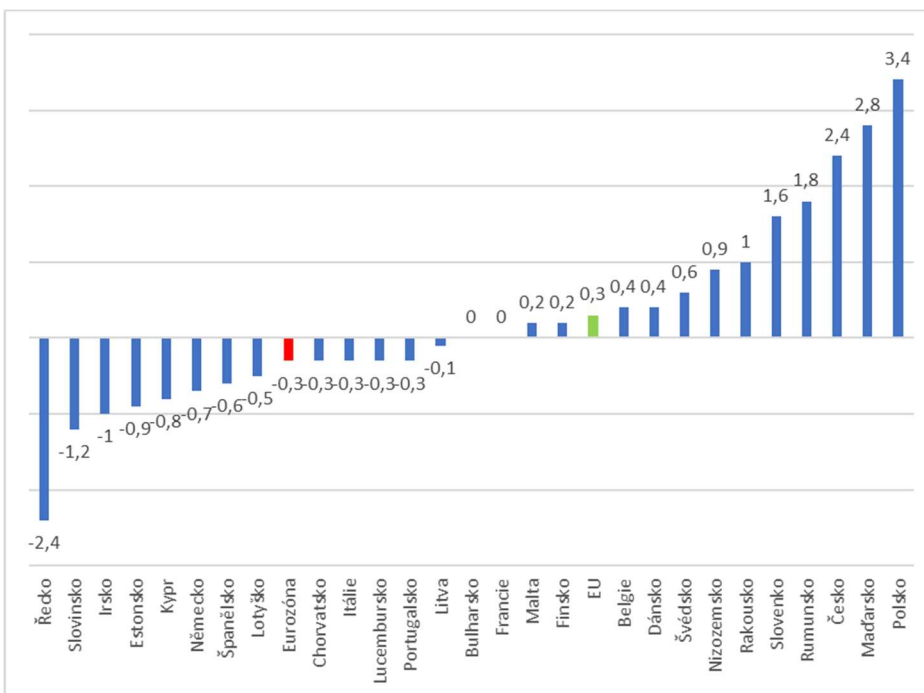

Obrázek 17: Meziroční míra inflace ve státech EU v prosinci 2019

Zdroj: OECD, 2020

Meziroční míra inflace v eurozóně v prosinci 2019 byla 1,3 %. Meziroční inflace v Evropské unii v prosinci 2019 byla 1,6 %. Nejnižší meziroční inflaci mělo Portugalsko (0,4 %), Itálie (0,5 %) a Kypr (0,7 %). Naopak nejvyšší meziroční míra inflace byla v Maďarsku (4,1 %), Rumunsku (4,0 %) a v Česku a Slovensku (shodně 3,2 %) (OECD, 2020).

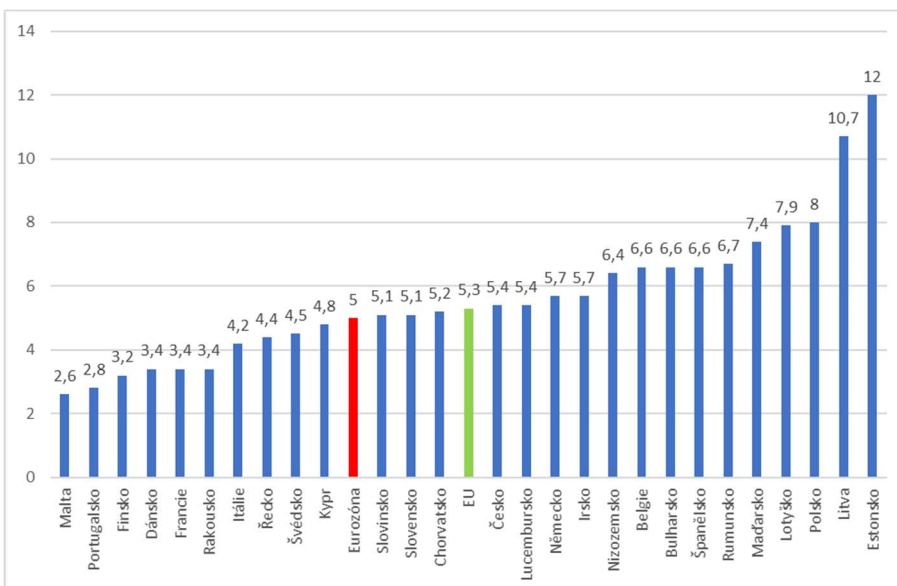
V prosinci 2020 byla meziroční inflace v eurozóně -0,3 %. Meziroční inflace v Evropské unii v prosinci 2020 byla 0,3 %. Nejnižší meziroční sazby byly v Řecku (-2,4 %), Slovinsku (-1,2 %) a Irsku (-1,0 %). Nejvyšší naopak meziroční tempo růstu bylo v Polsku (3,4 %), Maďarsku (2,8 %) a Česku (2,4 %) (OECD, 2021). To vše je vidět na Obrázku 18.

Obrázek 18: Meziroční míra inflace ve státech EU v prosinci 2020

Zdroj: OECD, 2021

Obrázek 19 ukazuje meziroční míru inflace 2021. Oproti předchozímu roku je zde vidět velký nárůst. Ten mohla způsobit snaha o oživení jednotlivých ekonomik v roce 2020.

Obrázek 19: Meziroční míra inflace ve státech EU v prosinci 2021

Zdroj: OECD, 2022

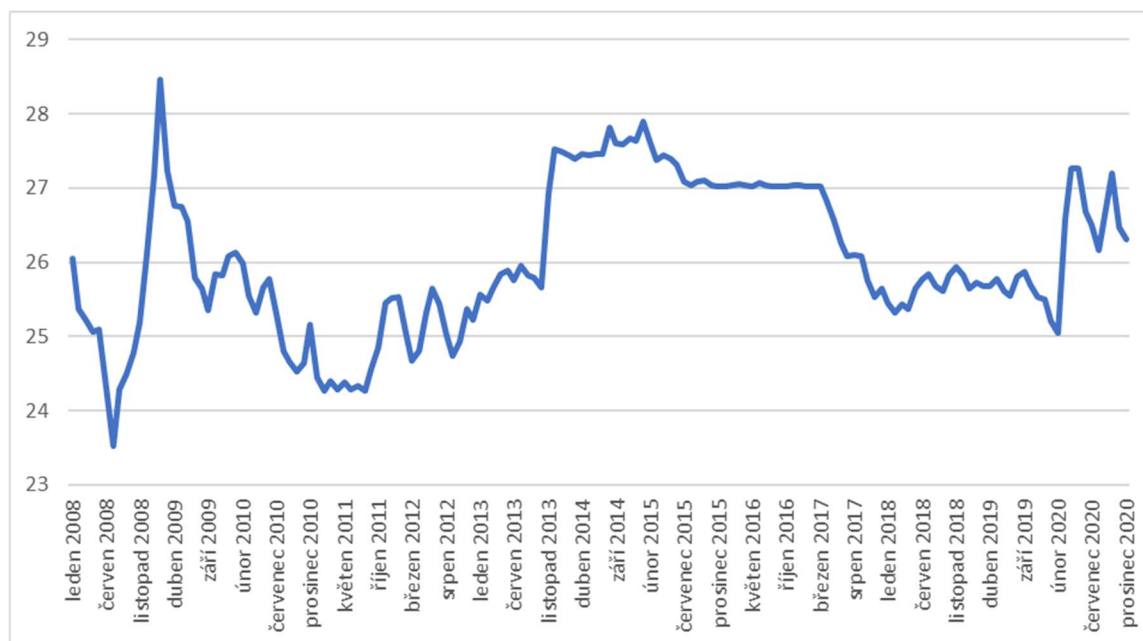
Meziroční míra inflace v eurozóně v prosinci 2021 byla 5,0 %. V Evropské unii pak meziroční míra inflace v prosinci 2021 byla 5,3 %. Nejnižší meziroční inflace byla na Maltě (2,6 %), v Portugalsku (2,8 %) a Finsku (3,2 %). Naopak nejvyšší meziroční míra byla v Estonsku (12,0 %), Litvě (10,7 %) a Polsku (8,0 %). Česko v prosinci 2021 bylo s meziroční inflací 5,4 % hned za průměrem EU (OECD, 2022).

3.4 Měnový kurz

Oficiální měnou České republiky je Koruna česká. Bankovní rada ČNB rozhodla o používání měnového kurzu jako nástroje měnové politiky v listopadu 2013. Tento nástroj je pro Českou republiku, která je malou otevřenou ekonomikou s dlouhodobým přebytkem likvidity v bankovním sektoru, účinnější k uvolnění měnových podmínek než jiné nástroje (ČNB, 2022).

Cíl použití měnového kurzu jako dalšího nástroje byl udržet cenovou stabilitu v české ekonomice, která je vyjádřena plněním inflačního cíle ČNB ve výši 2 %. Použití devizových intervencí, které vedou k oslabení koruny, je vhodné proti deflačním rizikům. Česká národní banka vyhláší aktuální kurzy každý pracovní den v 14:30, přes víkend a ve svátky platí kurz z pátečního odpoledne (ČNB, 2022).

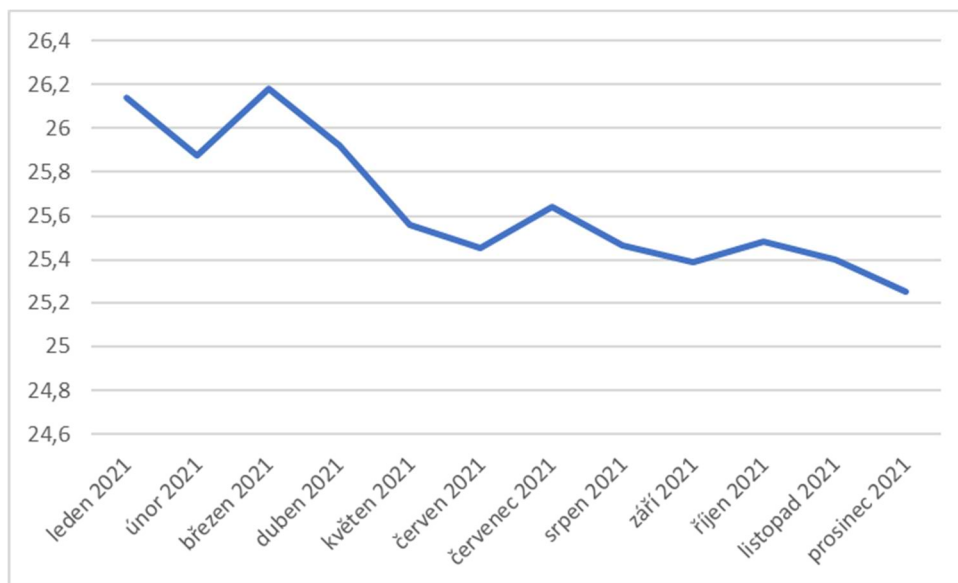
Na následujícím Obrázku 20 je možné vidět vývoj kurzu EUR/CZK od roku 2008 do roku 2020.

Obrázek 20: Vývoj měnového kurzu EUR/CZK v letech 2008-2020

Zdroj: ČNB, 2022

Průměrný kurz EUR/CZK v roce 2019 byl 1 EUR = 25.672 Kč. V prognóze v roce 2018 Česká národní banka počítala s tím, že koruna během roku 2019 posílí až na kurz 24,40 za jedno euro. Kurz koruny se však dlouho pohyboval mezi 25,50 – 26 korunami za jedno euro. Koncem roku 2019 se ale kurz dal do pohybu a během ledna roku 2020 se dokonce přiblížil hranici 25 korun za jedno euro. Takto silná byla koruna naposledy v roce 2012. V roce 2020 byl pak průměrný kurz 1 EUR = 26.444 Kč. V květnu 2020 dokonce dosahoval přes 27,50 Kč (TRAXLER, 2020).

Obrázek 21: Průměrný kurz EUR/CZK v roce 2021

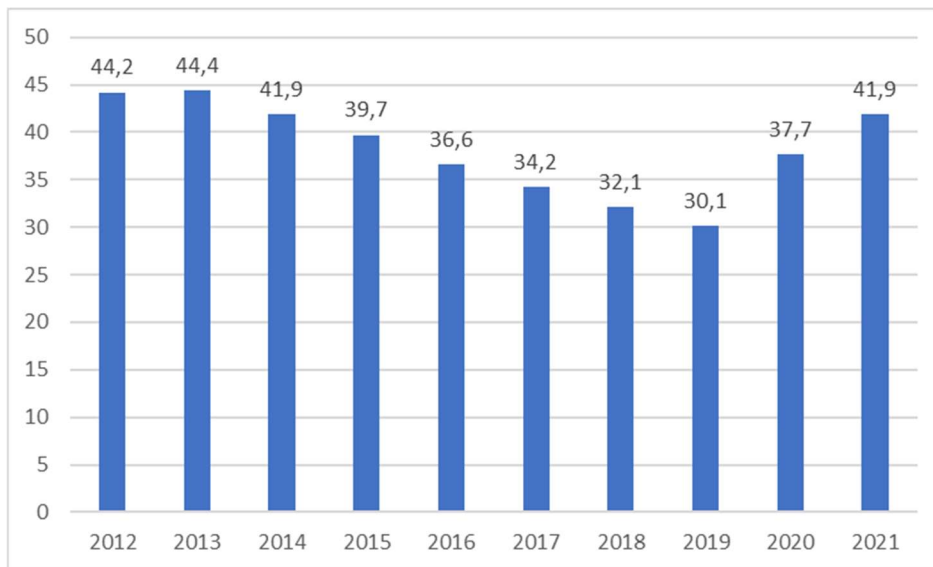
Zdroj: ČNB, 2022

Průměrný kurz EUR/CZK v roce 2021 byl 1 EUR = 25.645 Kč. Nejvyšší hodnota kurzu byla 8. března, tehdy dosahoval kurz 26.42 Kč za 1 euro. Nejnižší hodnota kurzu pak byla 31. prosince, kdy byl kurz 24.86 Kč za 1 euro (ČNB, 2022).

Vzhledem k tomu, že Česká republika je součástí EU a naši největší obchodní partneři platí eurem, je pro ČR aktuální kurz eura velmi důležitý. Z dlouhodobého hlediska má koruna tendenci posilovat. Po zavedení eura se kurz několik let pohyboval v rozmezí 30–33 EUR/CZK. Začátkem roku 2005 se kurz dostal pod hranici 30 EUR/CZK, tuto hranici už poté kurz nepřekročil (Citifin.cz, 2022).

Nejsilnější byla koruna v červenci roku 2008, kdy se kurz dostal dokonce pod 23 EUR/CZK. V letech 2013–2017 pak ČNB uměle držela kurz nad 27 EUR/CZK. S ukončením intervencí ČNB přišlo opět období posilování české koruny (Citifin.cz, 2022).

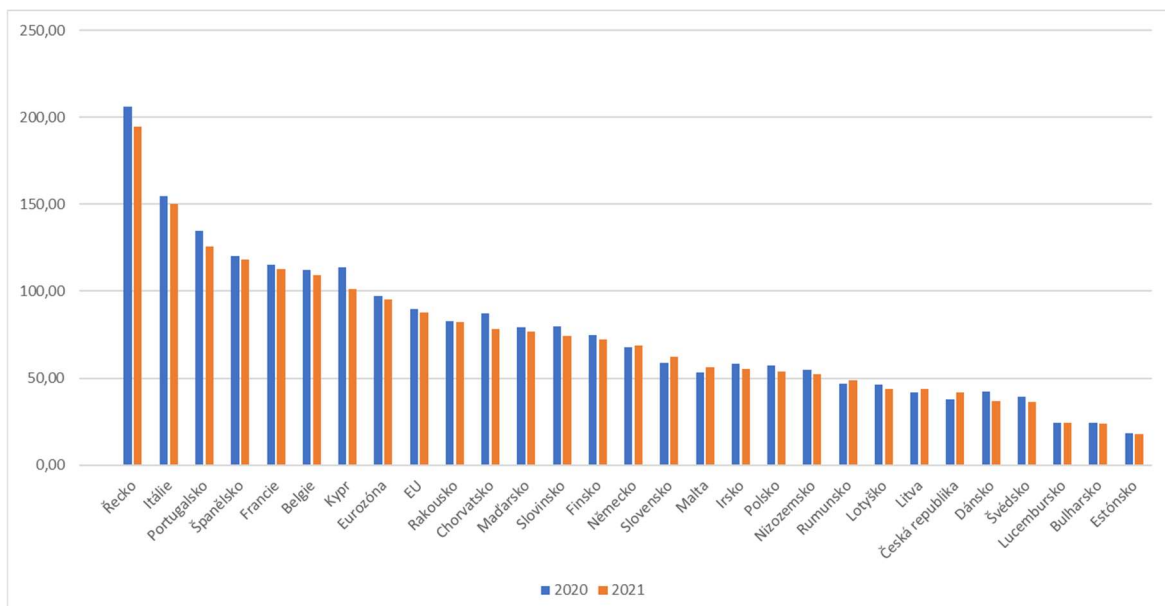
3.5 Veřejný dluh

Obrázek 22: Vývoj veřejného dluhu k HDP v letech 2012-2021

Zdroj: Tradingeconomics.com, 2022

Veřejný dluh od roku 2013 meziročně klesal, a to až do roku 2019, kdy veřejný dluh k HDP byl 30,1 %. Roky 2020 a 2021 byly z hlediska zadlužení historicky zcela nejhorší. V roce 2020 vzrostl dluh na 37,7 % a v roce 2021 tento růst pokračoval a dosáhl 41,9 %.

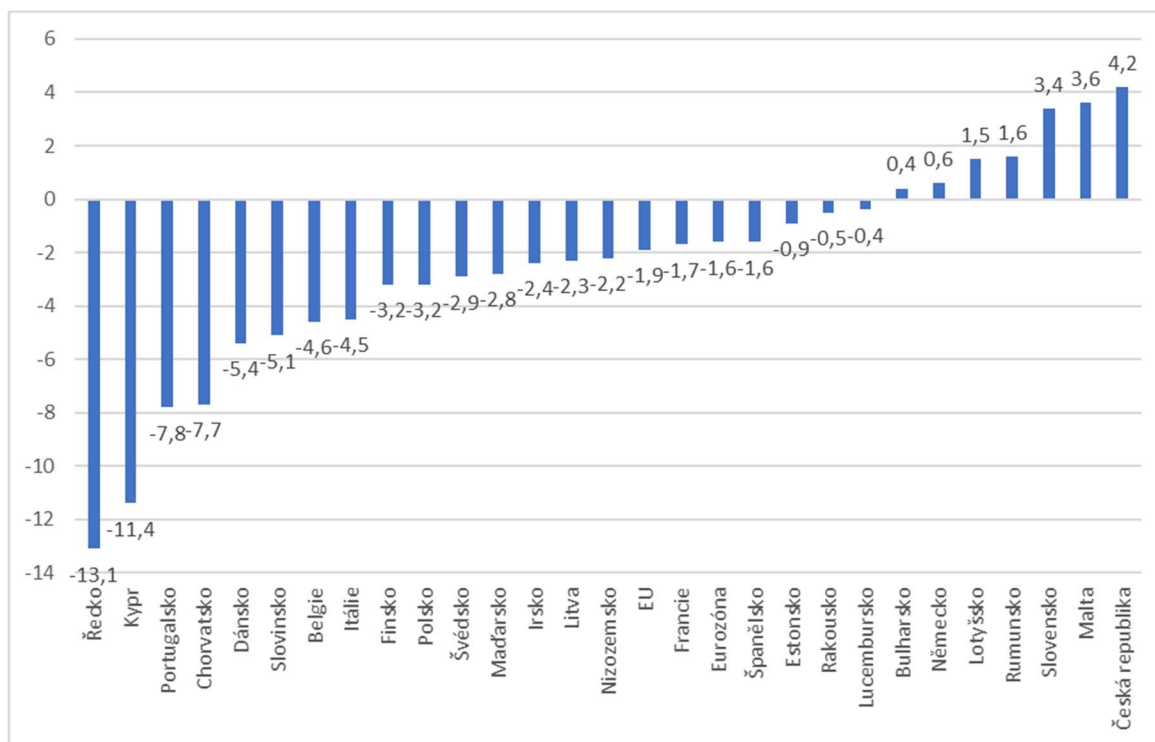
Obrázek 23: Vlášní dluh státu EU v letech 2020 a 2021

Zdroj: Eurostat, 2022

V EU se poměr veřejného dluhu k HDP snížil z 90,0 % na konci roku 2020 na 88,1 % na konci roku 2021, zatímco v Eurozóně se snížil z 97,2 % na 95,6 %.

Na konci roku 2021 mělo čtrnáct členských států míru veřejného dluhu vyšší než 60 % HDP, přičemž nejvyšší dluh byly zaznamenány v Řecku (193,3 %), Itálii (150,8 %), Portugalsku (127,4 %), Španělsku (118,4 %), Francii (112,9 %), Belgii (108,2 %) a na Kypru (103,6 %). Nejnižší poměry vládního dluhu k HDP byly naopak v Estonsku (18,1 %), Lucembursku (24,4 %), Bulharsku (25,1 %), Dánsku a Švédsku (shodně 36,7 %). Hned za nimi je vidět i Česká republika, ta měla v roce 2021 poměr vládního dluhu k HDP 41,9 % (Eurostat, 2022).

Česká republika má v porovnání s ostatními státy EU zadlužení v poměru k HDP stále na relativně nízké úrovni a řadí se tak na šestou místo nejméně zadlužených zemí. Nízkou míru zadlužení si udržuje i přes to, že se dluh sektoru vládních institucí zvýšil z hodnoty 30,1 % HDP v roce 2019 na 41,9 % HDP v roce 2021. Jde tak o nadprůměrný a v EU dokonce o nejvyšší nárůst v průběhu dvou let. V roce 2020 se zadlužení české vlády podle Eurostatu zvýšilo z 37,7 % na 41,9 % HDP (MORDA, 2022; ČT24, 2022).

Obrázek 24: Změna zadlužení veřejných financí mezi rokem 2020 a 2021

Zdroj: Eurostat, 2022

Dopad po pandemii covid-19 z hlediska vyšších veřejných výdajů, případně nižších příjmů do rozpočtu či nižšího růstu HDP, pocítily všechny státy EU. Dle dostupných dat, která srovnávají druhý kvartál roku 2019, tedy období před pandemií COVID-19, a druhý kvartál roku 2021, se nejvíce veřejný dluh zvýšil ve Španělsku, Řecku a Itálii.

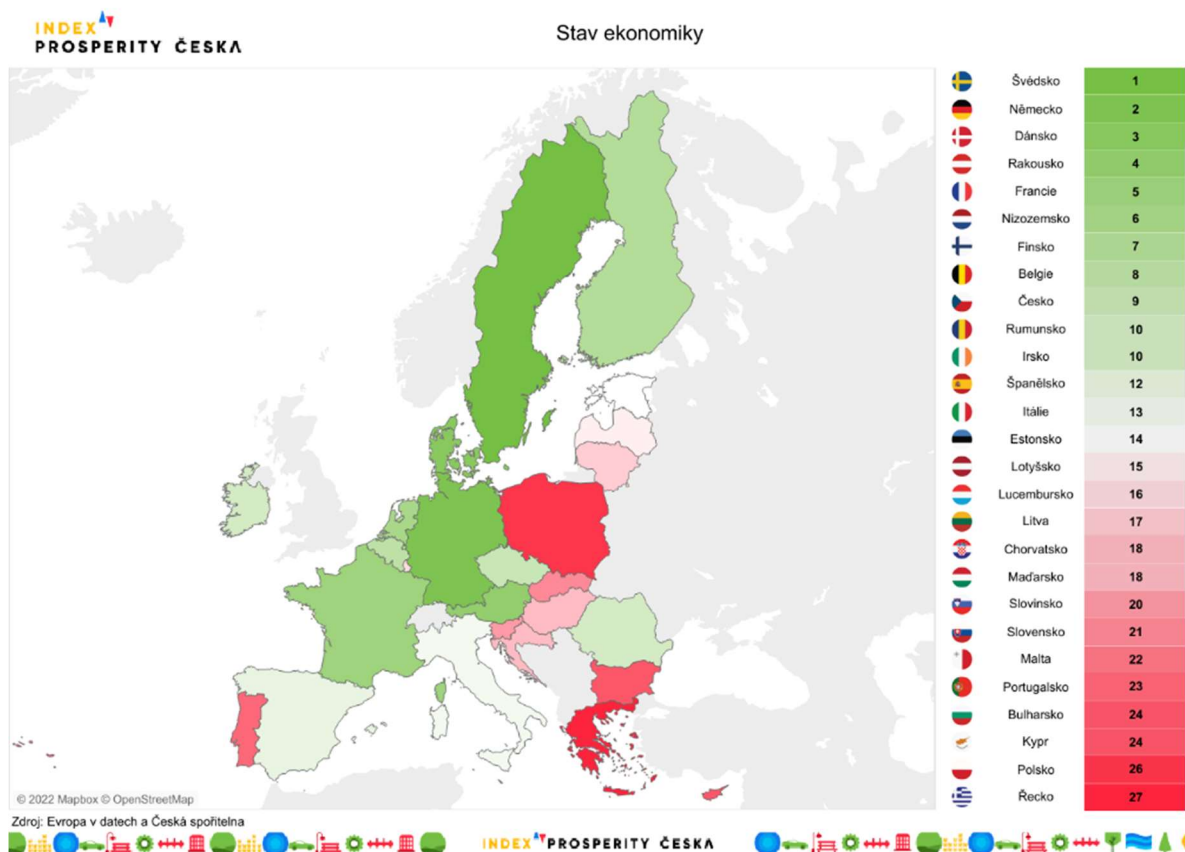
Naopak mezi země, které mají nejmenší nárůst zadlužení, patří Švédsko. K dalším zemím, kde se zadlužení zvýšilo pouze nepatrně, patří Norsko, Nizozemsko a Bulharsko.

Až do roku 2019 plnila Česká republika Maastrichtská kritéria salda i dluhu. Tedy, že výše hrubého veřejného dluhu nesmí překročit podíl na HDP ve výši 60 % a deficit veřejného rozpočtu na HDP musí být menší než 3 %. V důsledku pandemie covid-19 a fiskálním opatření došlo ale ke zhoršení hospodaření vládního sektoru, jehož schodek dosáhne více než 6 % HDP. Došlo zde ke kombinaci přechodných hospodářských opatření cílených proti dopadům pandemie COVID-19 a opatření zhoršujících strukturální pozici sektoru. Zrušila se například daň z nabytí nemovitých věcí a také došlo ke snížení zdanění příjmů fyzických osob (KRČEK, 2022).

Co se veřejného dluhu týče, v porovnání s ostatními vyspělými státy je ten český v poměru k HDP stále na relativně nízké úrovni. Česká republika je malou otevřenou ekonomikou orientovanou na export. Velký podíl exportu tvoří průmyslová výroba, jde o více než 70 %. Zároveň je vývoz ČR orientován především do zemí EU a nejvíce pak do sousedního Německa. S příchodem hospodářské krize na území EU tak může být negativně ovlivněn výkon české ekonomiky a současně také daňové příjmy státního rozpočtu. S ohledem na situaci v globální ekonomice, jejíž výkonnost ohrožují obchodní války, brexit a zároveň problémy zadlužené Itálie, by tak státní dluh mohl v budoucnu velmi snadno narůstat. Při financování státního dluhu je jistou výhodou pozitivní ratingové hodnocení České republiky od zahraničních agentur, které může příznivě působit na potenciální investory. ČR je v současné době hodnocena jako bezpečná investice s vysokou kvalitou (MORDA, 2022).

3.6 Zhodnocení situace a prognóza

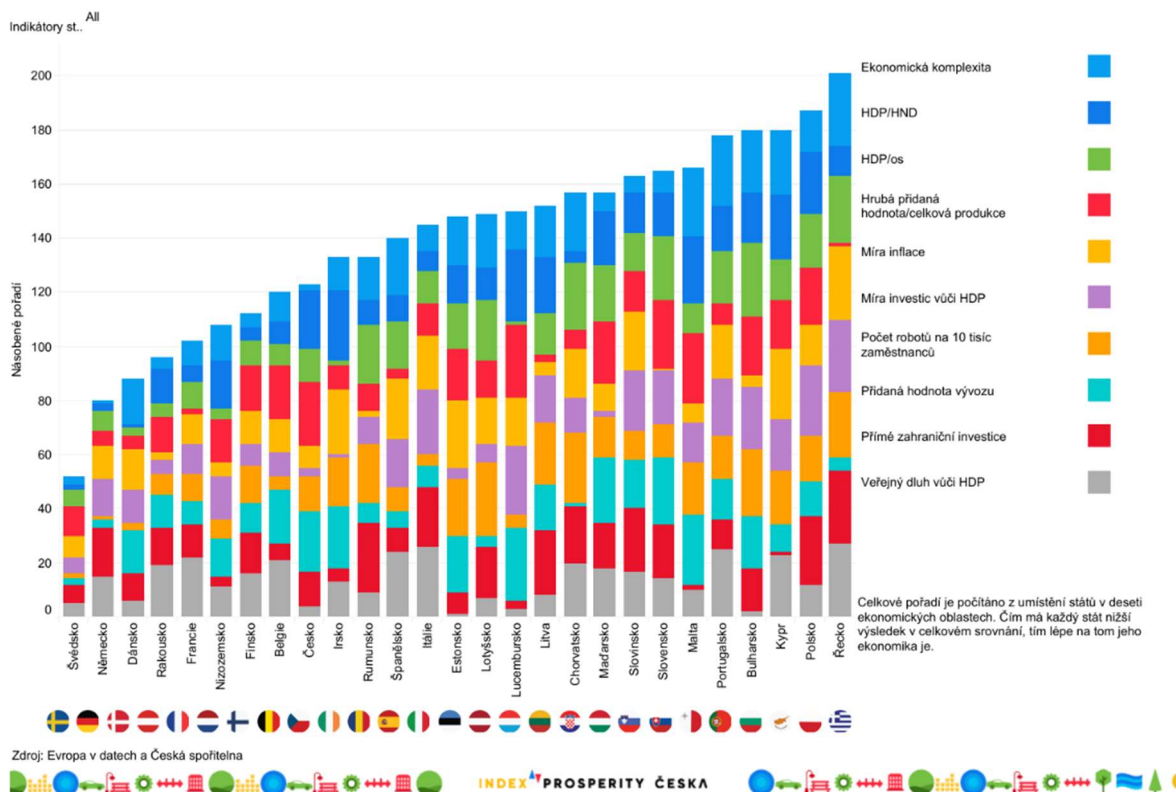
V současnosti je Česká republika v první desítce evropských ekonomik. I přesto, že se v některých zkoumaných oblastech Česká republika objevuje mezi prvními, výš, než na deváté místo celkového hodnocení se neposouvá především kvůli nízkému podílu národního důchodu na HDP a nízké přidané hodnotě dané přílišným napojením na dodavatelské řetězce a malým podílem produkce konečných výrobků.

Obrázek 25: Srovnání stavu ekonomik v EU dle indexu prosperity

Zdroj: Index prosperity Česka, 2022

Nejlepší pozici Česká republika získala v ekonomické komplexitě. Ukazatel ekonomické komplexity posuzuje míru diverzifikace ekonomiky. V praxi jde o odolnost ekonomiky vůči výpadkům produkce nebo poptávky v jednom odvětví. V celosvětovém srovnání 146 zemí se Česko umístilo na sedmém místě. Ve srovnání napříč Evropou bylo Česko dokonce na druhé příčce, na prvním místě je Německo. Nicméně tato silná stránka české ekonomiky se nepropisuje do vysoké přidané hodnoty nebo národního důchodu. V těchto dvou proměnných patří Česká republika naopak mezi tři nejhorší (Index prosperity Česka, 2022).

Obrázek 26: Stav ekonomik: rozpad indikátorů

Zdroj: Index prosperity Česka, 2022

Česká republika naráží v podstatě na stejné bariéry růstu jako ostatní země v EU. Na straně průmyslu ji brzdí nedostatek některých subdodávek a na straně služeb nedostatečná poptávka.

Česká ekonomika se již před pandemií začínala přehřívat, čemuž nasvědčovala právě nejnižší nezaměstnanost v celé EU a vyšší inflace. Návrat ekonomiky na úroveň produkce před pandemií brzdí nedostatek pracovníků ze zahraničí, kteří odešli právě kvůli pandemii. Vyšší růst české ekonomiky by tak mohl při aktuálním nedostatku pracovní síly přijít pouze s technologickým pokrokem a zvýšením výrobních kapacit.

S nedostatkem kapacit souvisí poté i růst importu. Spotřebu domácností, která narostla po skončení pandemie, z velké míry uspokojují dovážené produkty. Dochází tak k tomu, že růst exportu nedokáže výši importu dostatečně kompenzovat. Čistý zahraniční obchod tak k růstu HDP přispívá méně než před pandemií (PPF banka, 2021).

Nedostatek pracovníků i subdodávek vede ke zvyšování cen a ke zrychlování růstu inflace. Na růst inflace pak musí reagovat centrální banka, jejímž primárním cílem je udržet cenovou stabilitu. Utahování měnové politiky tak bude další zrychlování oživení limitovat (PPF banka, 2021).

Na dalším obrázku je vidět prognóza vývoje inflace, která byla zveřejněna v květnu 2022 a je založena na datech dostupných k 22. 4. 2022.

Celková inflace ve 2. čtvrtletí 2022 a na horizontu měnové politiky (%)				
duben 2022	květen 2022	červen 2022	2. čtvrtletí 2023	3. čtvrtletí 2023
13,8	14,9	15	3,8	2,7

Obrázek 27: Prognóza vývoje inflace v ČR

Zdroj: ČNB, 2022

Inflace ve druhém čtvrtletí roku 2022 dále vzroste a dosáhne 15 %. Poté bude postupně zpomalovat a na jednociferné hodnoty klesne na počátku příštího roku. V průběhu roku 2023 by se pak dále měla snižovat do blízkosti inflačního cíle.

Pokud jde o růst HDP, během letošního roku výrazně zpomalí a ve druhé polovině roku 2022 ekonomická aktivita dokonce meziročně mírně poklesne. V roce 2022 ČNB očekává meziroční růst HDP 0,8 %. V příštím roce ekonomický růst oživí a očekávaný meziroční růst HDP v roce 2023 je 3,6 %. Z hlediska vývoje měnového kurzu ČNB v roce 2022 očekává průměrný měnový kurz 24,2 CZK/EUR. V roce 2023 by to pak mělo být 24,3 CZK/EUR (ČNB, 2022).

Přijetí eura

Při vstupu do Evropské unie v roce 2004 se Česká republika zavázala přijmout jednotnou evropskou měnu, tedy euro. Vláda ve spolupráci s ČNB tak pravidelně hodnotí tzv. připravenost České republiky na přijetí eura. ČNB v této souvislosti provádí jednou ročně podrobné analýzy, které publikuje v dokumentu Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou (ČNB, 2022).

Při vstupu do eurozóny jsou vyhodnocována čtyři nominální konvergenční kritéria. Mezi tyto kritéria patří kritérium cenové stability, kritérium úrokových sazeb, kritérium měnového kurzu, kritérium veřejného deficitu a kritérium veřejného dluhu.

Kritérium cenové stability vyžaduje, aby průměrná míra inflace měřená v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením nepřekračovala o více než 1,5procentního bodu míru inflace tří členských států, který v oblasti cenové stability dosáhl nejlepších výsledků.

Na dosahování trvale nízké inflace je zaměřen inflační cíl České národní banky, stanovený na úrovni 2 % pro meziroční růst spotřebitelské inflace. Překračování tohoto cíle je vysvětlitelné jednorázovými neměnovými vlivy, jako je celosvětový růst cen energií a potravin. Vývoj plnění inflačního kritéria je vidět na následujícím obrázku (MFCR a ČNB, 2020).

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
									Predikce	Predikce
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	1,6	0,3	-0,2	-0,9	-0,8	0,6	0,7	0,4	-0,5	0,4
Hodnota kritéria	3,1	1,8	1,3	0,6	0,7	2,1	2,2	1,9	1	1,9
Česká republika	3,5	1,4	0,4	0,3	0,6	2,4	2	2,6	3,4	1,8

Obrázek 28: Plnění kritéria cenové stability v ČR od roku 2012

Zdroj: MFCR a ČNB, 2020

Česká republika toto kritérium splnila v letech 2013 až 2016 a v roce 2018, kdy průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací byl 0,7 %. V roce 2019 už ale kritérium splněno není. Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací byl v tomto roce 0,4 %. V roce 2020 a 2021 jsou vidět pouze prognózované hodnoty.

Dalším kritériem je kritérium úrokových sazeb. To vyžaduje, aby průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu EU v průběhu jednoho roku před šetřením nepřekračovala o více než 2procentní body průměrnou úrokovou sazbu tří členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability. Pro měření úrokových sazeb se používají výnosy desetiletých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů (MFCR a ČNB, 2020).

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
									Predikce	Predikce
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	3,1	4,4	1,8	1,8	2,1	1,3	1,9	1,5		
Hodnota kritéria	5,1	6,4	3,8	3,8	4,1	3,3	3,9	3,5		
Česká republika	2,8	2,1	1,6	0,6	0,4	1	2	1,5	1,1	0,9

Obrázek 29: Plnění kritéria úrokových sazeb v ČR od roku 2012

Zdroj: MFCR a ČNB, 2020

Česká republika dlouhodobě bez problémů plní kritérium úrokových sazeb. Dlouhodobé úrokové sazby ze státních dluhopisů ČR dosahovaly v roce 2018 2,0 %. V roce 2019 pak dosahovaly 1,5 %. Kritérium tak bylo splněno se značnou rezervou (MFCR a ČNB, 2020).

Očekávanou hodnotu kritéria v letech 2020 a 2021 nelze stanovit, vzhledem k nedostupnosti projekce úrokových sazeb referenčních zemí v jejich konvergenčních programech a programech stability (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2020).

Další je kritérium směnného kurzu. Kurzové konvergenční kritérium vyžaduje, aby měna uchazečské země byla alespoň po dobu dvou let zapojena do kurzového mechanismu ERM II. Jde o mechanismus fixování zúčastněných měn na euro v rámci tzv. fluktuačního pásma. Měna účastnící se v ERM II má stanovenou centrální paritu oproti euru a šíří fluktuačního pásma pro pohyb devizového kurzu. Měna se v rámci ERM II musí pohybovat v užším intervalu, než je standardní fluktuační pásmo $\pm 15\%$. Česká republika se ale doposud nezapojila do kurzového uspořádání ERM II. Z pohledu plnění kurzového kritéria proto nemůže být formálně hodnocena.

Dalším kritériem je kritérium veřejného deficitu. Zde se sleduje, zda poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k HDP nepřekročil referenční hodnotu 3 % (DĚDEK, 2013).

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Referenční hodnota	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
Česká republika	-4	-1,3	-1,9	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3	-6,4	-4,9

Obrázek 30: Vývoj plnění kritéria veřejného deficitu od roku 2012 v ČR

Zdroj: DĚDEK, 2013

Posledním kritériem je kritérium veřejného dluhu. Zde se sleduje, zda poměr veřejného dluhu k HDP nepřekračuje referenční hodnotu 60 %.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Referenční hodnota	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Česká republika	44,2	44,4	41,9	39,7	36,6	34,2	32,1	30,2	39,4	42,7

Obrázek 31: Vývoj plnění kritéria veřejného dluhu od roku 2001 v ČR

Zdroj: DĚDEK, 2013

Vzhledem k nízké výchozí zadluženosti Česká republika neměla s plněním dluhového kritéria problémy. K výraznému navýšení došlo v letech 2001-2003, které bylo způsobeno započtením vládních záruk a převzetím závazků konsolidačních agentur. Dluh vládního sektoru se tak stabilizoval kolem úrovně 30 % HDP. Po světové finanční krizi začal od roku 2009 veřejný dluh narůstat. Celková zadluženost českého vládního sektoru zůstává sice ve srovnání s průměrem EU relativně nízká, prostor pro plnění dluhového kritéria se však bez reforem zaměřených na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí zužuje.

Pokud jde o samotné přijetí eura, je zde několik výhod i nevýhod.

Pro spotřebitele je zde výhoda, že jednotná měna vyjadřuje ceny zboží a služeb doma a v zahraničí ve stejné měnové jednotce, což usnadňuje lepší orientaci v cenách. Snazší porovnatelnost cen tak zvyšuje i konkurenční tlak na výrobce. Spotřebitelům tak přináší výhody v podobě nižších cen, vyšší kvality a pestřejší nabídky zboží a služeb. Mezi další výhody patří i pohodlnější cestování. Členství v eurozóně navíc rozšiřuje možnosti pro bezpečnější umísťování úspor, jelikož lze investovat bez podstupování kurzového rizika.

Vstup do eurozóny by pak mělo velké výhody také pro podniky. Podniky budou mít nejvíce trvalých výhod ze zavedení eura, a to zejména podniky s vysokým podílem zahraničně obchodních aktivit, které budou moci vyčíslovat nezanedbatelné úspory. Zvýší se stabilita podnikání, jelikož zde nebude hrozba nepředvídatelných kurzových pohybů.

Dojde tedy k odstranění kurzového rizika vůči euru. Také se sníží transakční náklady firmy, jelikož odpadá potřeba vedení dvojího účetnictví v českých korunách a eurech. Přehlednější se také stávají přeshraniční fúze mezi českými a zahraničními podnikatelskými subjekty.

Přijmutí eura však přináší i některé nevýhody a možná rizika. Se vstupem do eurozóny a zánikem české koruny zanikne pravomoc ČNB provádět autonomní měnovou politiku. Měnové prostředí v české ekonomice tak bude určováno rozhodnutími Evropské centrální banky, která musí brát ohled na stav eurozóny jako celku. Jde tak významné ochuzení nástrojů makroekonomické stabilizační politiky. Na druhé

straně však CB bude součástí ECB a bude tak mít možnost spolurozhodovat o jejích opatřeních.

Dále je zde nevýhoda spolufinancování nápravných programů v zemích eurozóny postižených vážnými makroekonomickými poruchami. Na to vznikl Evropský stabilizační mechanismus. Pro Českou republiku bude zapojení do tohoto mechanismu po vstupu do eurozóny spojeno se značnými náklady.

A i samotný přechod na používání eura v české ekonomice si vyžádá vynaložení nemalých nákladů. Bude potřeba upravit nejrůznější informační systémy, přecenit zboží, vydat nové cenové katalogy a provést další různé úpravy. Tyto náklady si každý podnik bude muset hradit na vlastní náklady. Přijetí eura by tak snížilo rizika měnového kurzu, což by mělo značné výhody, a to hlavně pro podniky. Je důležité brát v potaz ale i nevýhody a případné přijetí eura dostatečně promyslet a správně naplánovat (DĚDEK, 2013).

4 Rozbor ekonomických ukazatelů v Německu

Druhým státem, kterým se bude praktická část zabývat, je Německo a jeho vývoj HDP, míry nezaměstnanosti, míry inflace, informace o měnovém kuru a euru a vývoj veřejného dluhu.

Základní informace o Spolkové republice Německo jsou uvedeny v Tabulce 2.

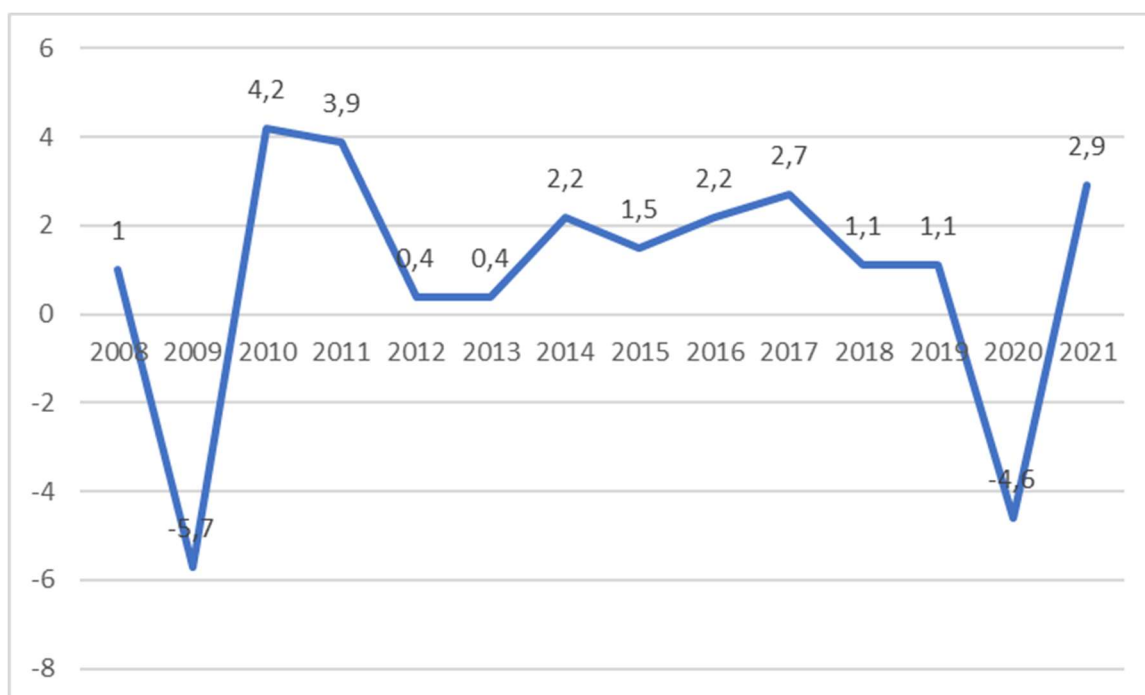
Tabulka 2: Základní informace o Spolkové republice Německo

Vznik	3.10.1990
Rozloha	357376 Km ²
Počet obyvatel	83 155 milionů (z roku 2019)
Úřední jazyk	němčina
Státní zřízení	pluralitní federativní republika s dvoukomorovým parlamentem
Měnová jednotka	Euro (1. 1. 1999)
Hlavní město	Berlín
Správní členění	16 spolkových zemí
Vstup do NATO	5. 5. 1955
Vstup do EU	23. 7. 1952

Zdroj: Evropská Unie, 2022; Zemepis24.cz, 2020; JÁČ, 2014

V tabulce je vidět vznik Spolkové republiky Německo v roce 1990. Šlo o znovusjednocení Německa po pádu Berlínské zdi. Počet obyvatel v roce 2019 byl 83 155 milionů. Oficiální měnou je zde euro od roku 1999. Německo je členem EU od 23. 7. 1952. Německo bylo zakládajícím členem předchůdce EU – Evropského společenství uhlí a oceli v roce 1952, spolu s Belgií, Francií, Itálií, Lucemburskem, Německem a Nizozemskem. Členem NATO je od 5. 5. 1955 (Evropská Unie, 2022; Zeměpis24.cz, 2020).

4.1 HDP

Obrázek 32: Vývoj HDP Německa v letech 2008-2021

Zdroj: tradingeconomics.com, 2022

Na Obrázku 32 je vidět vývoj HDP Německa v letech 2008 až 2021. V roce 2019 byla meziroční změna HDP 1,1 %. V roce 2020 pak dle propočtů Spolkového statistického úřadu (Destatis) poklesl hrubý domácí produkt o 4,6 %. Po desetiletém období růstu tak německá ekonomika v roce 2020, v roce korony, utrpěla hlubokou recesi. Podobná situace nastala již v 2009, kdy byla finanční a hospodářská krize. Tehdy byl meziroční pokles o 5,7 %. V roce 2021 se ekonomika vzpamatovala a meziroční růst HDP byl 2,9 % (Destatis.de, 2021; Destatis.de, 2022; Tradingeconomics.com, 2022).

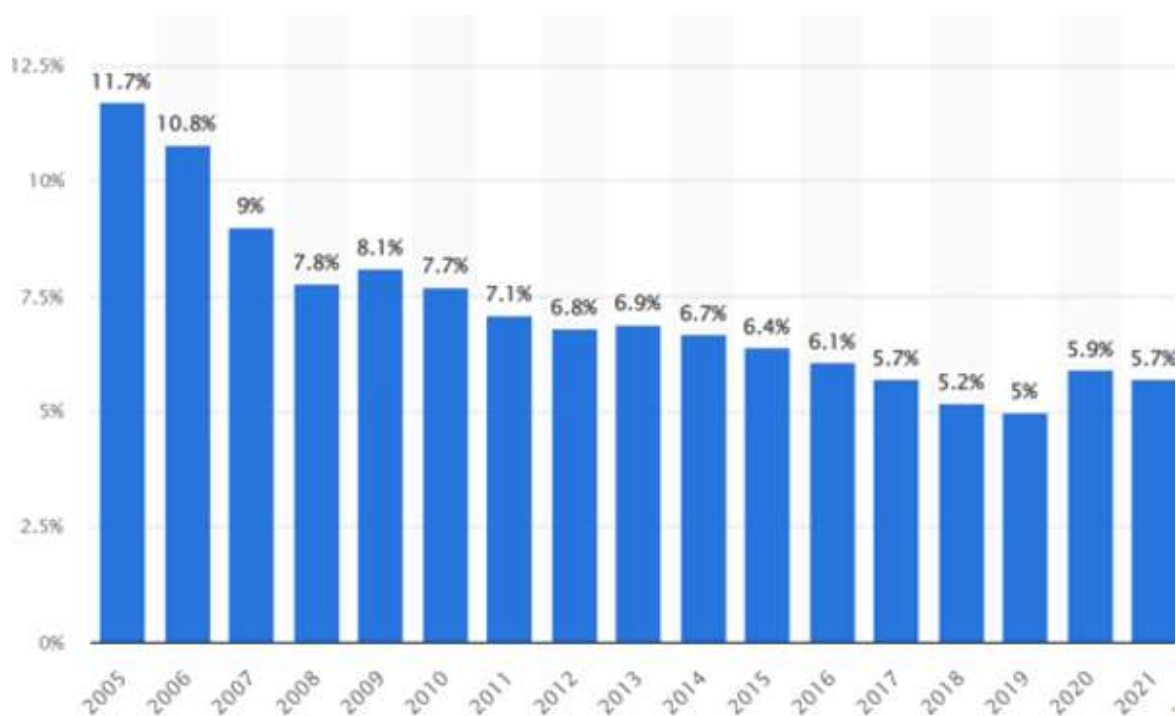
Pro srovnání, v roce 2020 byly poklesy HDP 6,4 % v Eurozóně a 5,9 % v EU. V roce 2021 byl pak růst HDP eurozóně i celé EU 5,3 % (Eurostat, 2022).

Německá ekonomika rostla v roce 2021 výrazně pomaleji, než se původně čekalo. Rychlejší restart ekonomiky, po propadu v roce 2020 způsobeném koronavirovou krizí, brzdí především celosvětový nedostatek surovin a součástek. A právě exportně zaměřené Německo je vůči globálním problémům v dodavatelském řetězci zranitelnější než jiné státy. Problémem je hlavně nedostatek polovodičů, které jsou klíčové pro automobilový průmysl (PROKEŠ, 2021).

4.2 Míra nezaměstnanosti

Na Obrázku 33 je vidět statistika míry nezaměstnanosti v Německu od roku 2005 do roku 2021, s predikcí na rok 2022. V roce 2019 byla míra nezaměstnanosti v Německu 5 %. V roce 2020 pak míra nezaměstnanosti vzrostla na 5,9 %. V roce 2021 pak klesla na hodnotu 5,7 % a pokles nezaměstnanosti se předpokládá i v roce 2022.

Z Obrázku 33 je vidět, že nejvyšší nezaměstnanost v Německu byla v roce 2005, což způsobila reforma na trhu práce (Statist Research Department, 2022).

Obrázek 33: Míra nezaměstnanosti v Německu v letech 2005-2021

Zdroj: Statista Research Department, 2022

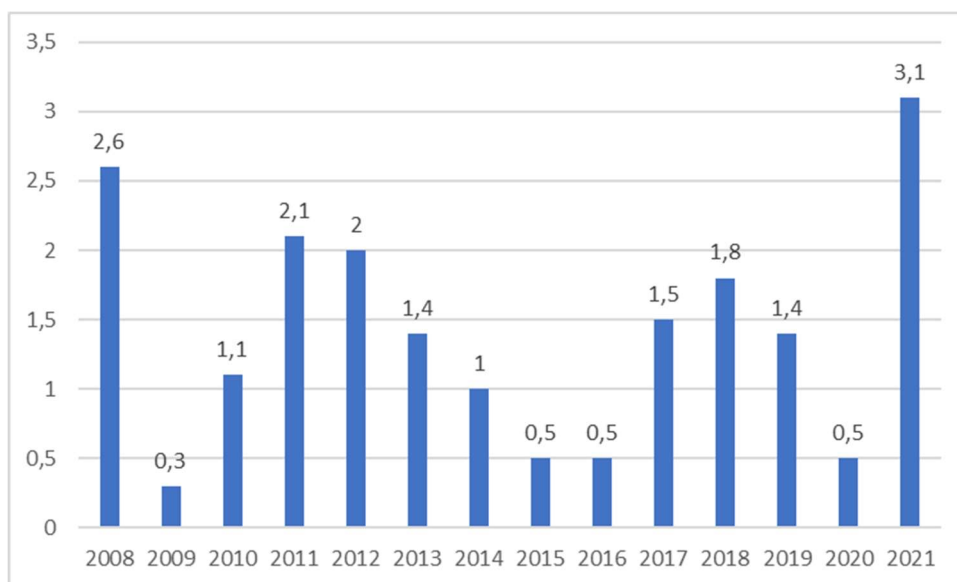
Pandemie tedy na růst míry nezaměstnanosti velký dopad neměla. Agentura Prognos se zabývala dopadem propouštění na různé skupiny zaměstnanců a z jejich analýzy vyplynulo, že jsou více postiženi zaměstnanci na nekvalifikovaných pozicích. Za relativně nízký nárůst nezaměstnanosti v Německu během pandemie může především kurzarbeit. Dochází ke zkrácení pracovní doby po dobu, kdy firmy nemají dostatek zakázek. Zaměstnanci tedy pracují méně hodin nebo jsou doma, ale stát část jejich mzdy firmě dotuje. Díky tomu nemusí firmy propouštět a díky tomu i rychle reagují na obnovení výroby. Tento nástroj se využívá právě v době krize. Kurzarbeit fungoval v Německu perfektně i během krize v letech 2008–2009. V květnu 2009

pracovalo na kurzarbeit 1,14 milionu lidí. Během korona krize bylo toto číslo výrazně překonáno a v dubnu 2020 takto pracovalo přes 6 milionů pracovníků. V prosinci 2021 takto pracovalo něco málo přes 56 tisíc lidí.

Nejvíce postižené obory byly výroba aut, výroba z kůže, zpracování kovů, cestovní kanceláře a agentury, letecká doprava. Agentura Prognos ale očekává, že k nejhlubšímu propadu na trhu práce dojde až v roce 2022. V tomto roce by se teprve naplno měly naplno projevit důsledky koronavirové pandemie a mělo by dojít k propouštění zaměstnanců, které nyní tlumí kurzarbeit. Německá vláda totiž prodloužila možnost čerpat kurzarbeit až do konce roku 2021 (Jakdonemecka.cz, 2020).

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti v lednu 2021 byla v Německu 4 %, v prosinci 2021 pak klesla na 3,2 %. Německo tak bylo na třetím místě s nejnižší nezaměstnaností po České republice a Polsku. V eurozóně činila harmonizovaná míra nezaměstnanosti v lednu 2021 8,3 % a v prosinci 2021 7,0 %. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti EU byla v lednu 2021 7,5 %, v prosinci 2021 pak byla 6,3 % (Eurostat, 2022).

4.3 Míra inflace

Obrázek 34: Míra inflace v Německu v letech 2008-2021

Zdroj: KOPTYUG, 2022

Statistika na Obrázku 34 ukazuje míru inflace v Německu od roku 1992 do roku 2021. V roce 2019 byla míra inflace 1,4 %. V roce 2020 míra inflace v Německu klesla na úroveň 0,5 %. V roce 2021 ale naopak míra inflace stoupla a byla na úrovni 3,1 % (KOPTYUG, 2022).

Míra inflace se v Německu vypočítává pomocí cenového nárůstu produktového koše definovaného německým Spolkovým statistickým úřadem. Tento produktový koš obsahuje produkty a služby, za které průměrný spotřebitel utrací peníze po celý rok. Zahrnují výdaje na potraviny, oblečení, nájem, energii, telekomunikace, rekreační aktivity a suroviny (např. plyn, ropa), jakož i federální poplatky a daně (KOPTYUG, 2022).

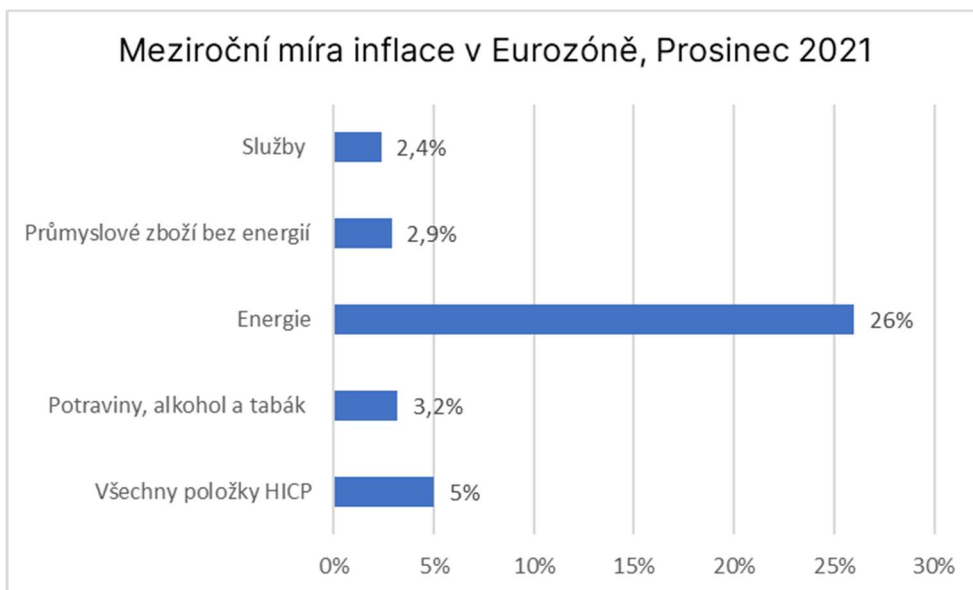
Pro porovnání s historií, v období po první světové válce došlo v Německu k nejznámější hyperinflaci. Tehdy se inflace zcela vymykla kontrole a během dvou let vzrostly ceny o 1 000 000 000 000 %.

Pro srovnání lze využít meziroční míru inflace. Ta v eurozóně v prosinci 2019 byla 1,3 % a v Evropské unii byla 1,6 %. V Německu byla meziroční míra inflace 1,5 %. Česká republika byla daleko za Německem s meziroční mírou inflace 3,2 %.

V prosinci 2020 byla meziroční inflace v eurozóně -0,3 % a v Evropské unii byla 0,3 %. V Německu byla meziroční míra inflace -0,7 %. V Česku pak byla meziroční míra inflace 2,4 %.

V prosinci 2021 pak meziroční míra inflace v eurozóně byla 5,0 % a v Evropské unii byla 5,3 %. V Německu meziroční míra inflace byla 5,7 % a byla tak vyšší, než byla míra inflace v EU a v Eurozóně. V Česku v prosinci 2021 bylo s meziroční inflací 5,4 %, tedy hned za EU a meziroční míra inflace byla v ČR nižší než v Německu.

Při pohledu na hlavní složky inflace v eurozóně se očekává, že energie bude mít nejvyšší nárůst meziroční míry inflace, a to 26,0 %. Následují potraviny, alkohol a tabák s meziroční mírou inflace 3,2 %, průmyslové zboží bez energií s 2,9 % a služby s 2,4 % (Eurostat, 2022).

Obrázek 35: Hlavní složky meziroční míry inflace v Eurozóně v prosinci 2021

Zdroj: Eurostat, 2022

Za rychlým růstem cen, se kterým se Německo a další evropské státy potýkají, je řada důvodů, včetně nízkých cen v roce 2020. Především dočasné snížení daně z přidané hodnoty. K růstu cen dále přispívají ekologické poplatky za oxid uhličitý a dopady související s následky krize vyvolané pandemií. Ekonomika Německa se nadále potýká s problémy v dodavatelských řetězcích a také s rostoucími cenami energií.

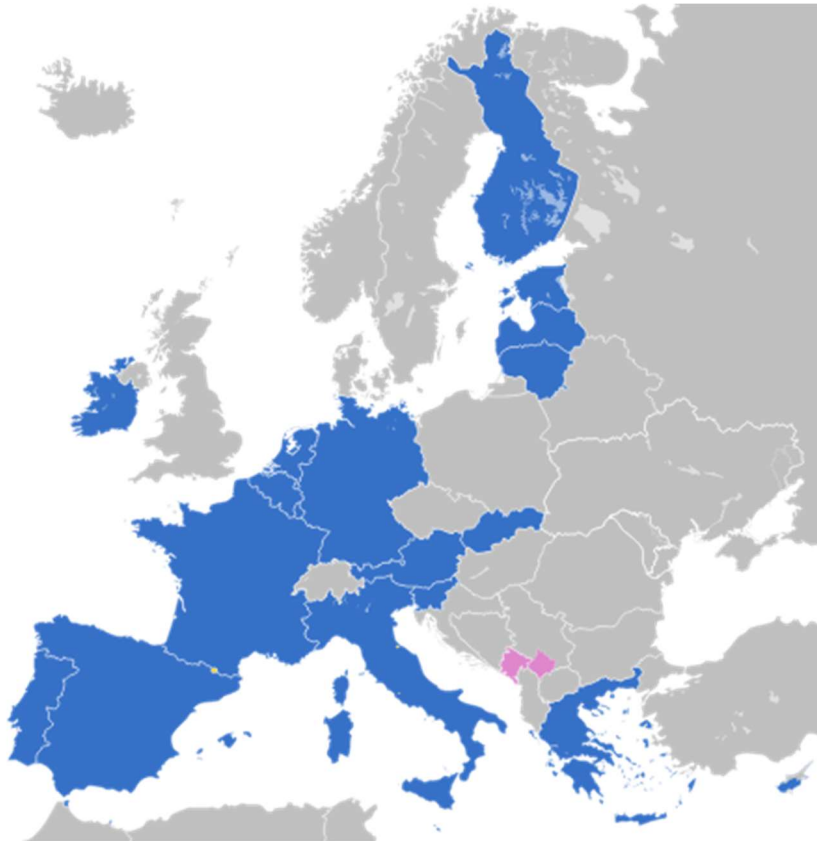
Inflace v Německu se tak nachází výrazně nad cílovou úrovní Evropské centrální banky (ECB). Ta v červenci 2021 zvýšila inflační cíl pro střednědobý horizont na dvě procenta. Cíl je symetrický a odchylky směrem dolů i nahoru od cíle jsou tedy stejně nežádoucí. Do července byl přitom inflační cíl ECB do dvou procent (ČTK, 2022).

4.4 Měnový kurz

Německo je součástí eurozóny a oficiální měnou je tedy euro. Eurozóna jsou státy Evropské unie, ve kterých se užívá společná evropská měna euro. Přestože všechny země EU jsou součástí hospodářské a měnové unie (EMU), pouze 19 z nich se zatím rozhodlo přijmout společnou měnu, tedy euro. V EU jsou i členské státy, které společnou měnu zatím nepřijaly, ale k eurozóně se zavázaly připojit, jakmile splní stanovené podmínky. Jde především o země, které k Unii přistoupily až v letech po zavedení eura do oběhu v roce 2002. Patří sem Bulharsko, Česko, Maďarsko,

Polsko, Rumunsko a Švédsko. Chorvatsko se součástí eurozóny stane v lednu 2023 a stane se tak 20 členem.

Státy eurozóny je možné vidět na následujícím Obrázku 36.

Obrázek 36: Členské státy eurozóny

Zdroj: Kurzy.cz, 2022

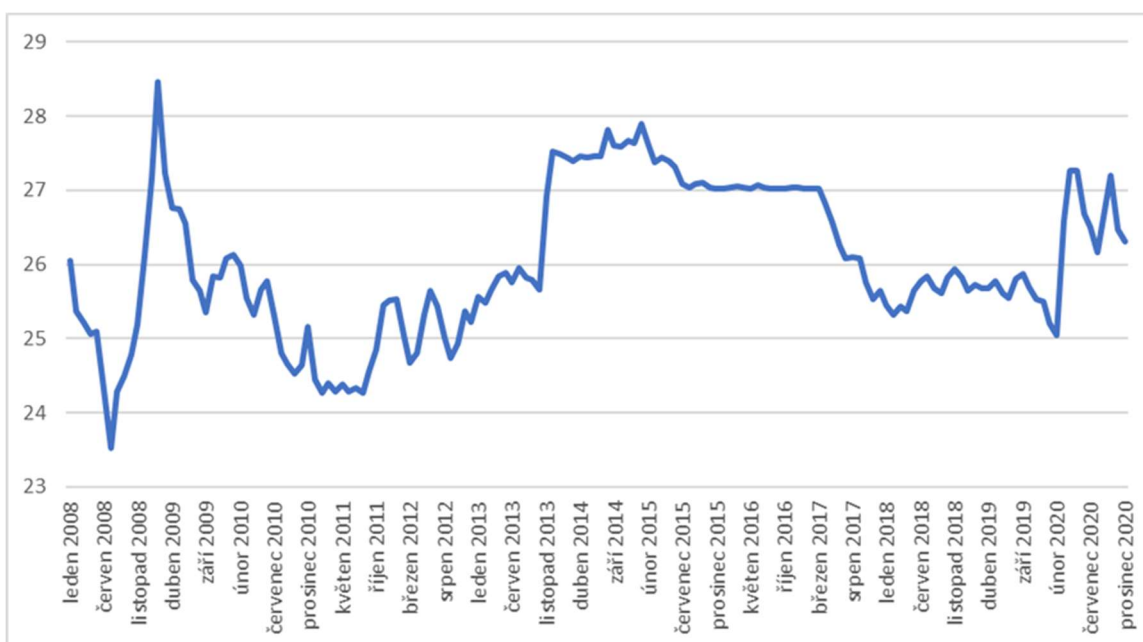
V některých případech je možné, aby si země vyjednala výjimku (tzv. opt-out) z některého právního předpisu EU. Pokud jde tedy o jednotnou měnu, získalo tuto výjimku Dánsko a po vstupu do EU si ponechalo svou původní měnu.

Euro používají i Kosovo, Černá Hora a na základě smluv s EU také Andorra, Monako, Vatikán a San Marino. Nicméně jelikož nepatří mezi členské státy EU, nejsou ani členy eurozóny.

Euro vzniklo 1. ledna 1999. První tři roky mělo formu „virtuální“ měny a používalo se pouze pro účely účetnictví a elektronických plateb. Samotné euromince a bankovky byly uvedeny do oběhu 1. ledna 2002, kdy proběhl ve 12 zemích EU, včetně Německa, největší přechod na jinou hotovostní měnu v historii (Evropská unie, 2022).

Přijetím eura došlo k hlubší integraci ekonomik zemí eurozóny. V zájmu využití plného potenciálu jednotné měny bylo potřeba zajistit řádnou správu této části hospodářské integrace. Měnová politika v eurozóně je v rukou nezávislého eurosystému, který tvoří Evropská centrální banka (ECB) a centrální banky členských států eurozóny. Prostřednictvím Rady guvernérů stanoví ECB měnovou politiku pro celou eurozónu. Hlavním cílem je udržovat cenovou stabilitu. Hospodářskou politiku v rámci eurozóny mají do velké míry na starost jednotlivé členské země. Jejich vlády však musí své hospodářské politiky koordinovat v zájmu dosažení společných cílů. Mezi tyto cíle patří stabilita, růst a zaměstnanost. Ústředním nástrojem je Pakt o stabilitě a růstu, který obsahuje dohodnutá pravidla jako je omezení schodků veřejných financí a veřejný dluhu, které musí dodržovat všechny členské státy EU, ačkoli sankce lze v případě neplnění závazků udělit pouze zemím eurozóny (Evropská komise, 2022).

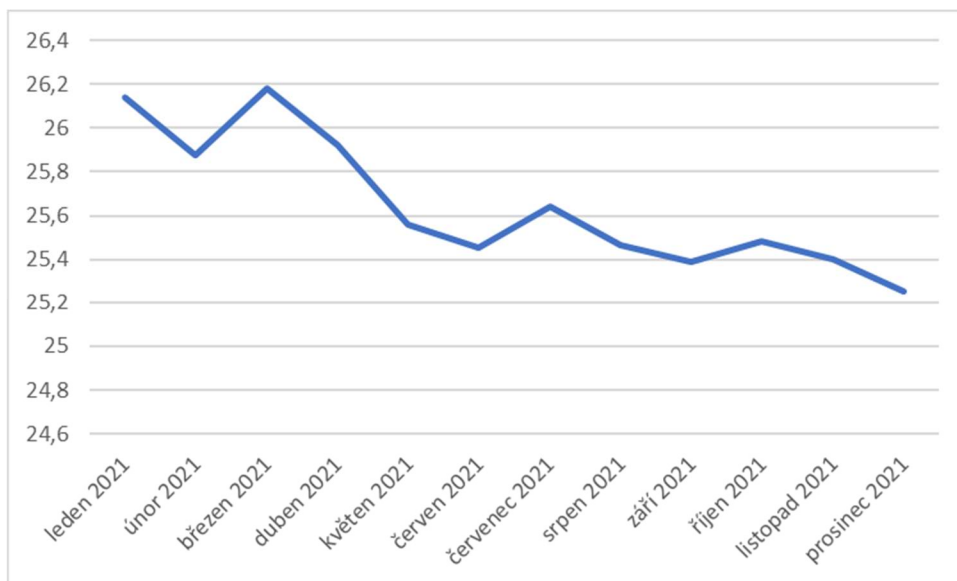
Na následujícím Obrázku 37 je možné vidět vývoj kurzu EUR/CZK od roku 2008 do roku 2020.

Obrázek 37: Vývoj kurzu EUR/CZK od roku 2008 do roku 2020

Zdroj: ČNB, 2022

Průměrný kurz EUR/CZK v roce 2019 byl 1 EUR = 25.672 Kč. V roce 2020 byl pak průměrný kurz 1 EUR = 26.444 Kč. V květnu 2020 dokonce dosahoval přes 27,50 Kč (ČNB, 2022).

Obrázek 38: Vývoj kurzu EUR/CZK v roce 2021

Zdroj: ČNB, 2022

Průměrný kurz EUR/CZK v roce 2021 byl 1 EUR = 25.645 Kč.

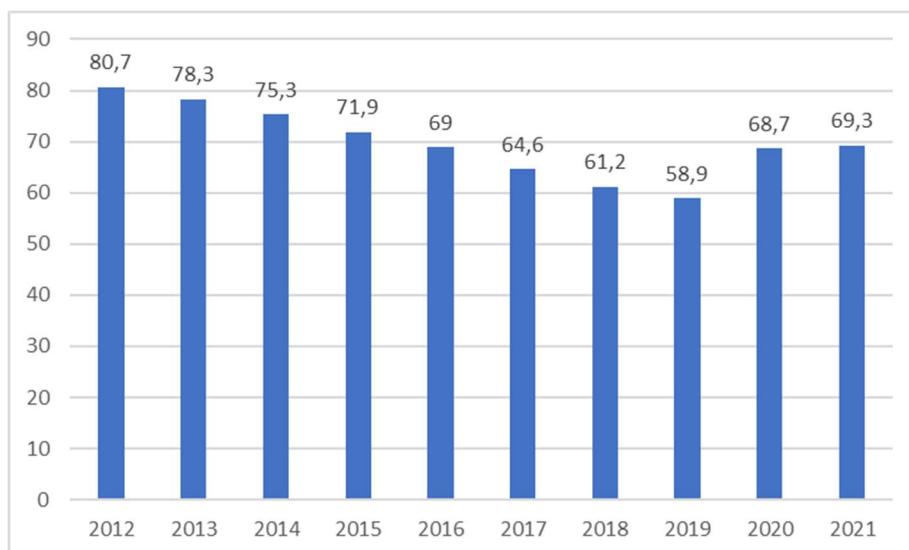
Nejvyšší hodnota kurzu byla 8. března, tehdy dosahoval kurz 26.42 Kč za 1 euro. Nejnižší hodnota kurzu pak byla 31. prosince, kdy byl kurz 24.86 Kč za 1 euro (ČNB, 2022)

4.5 Veřejný dluh

V reakci na uzavírku ekonomiky kvůli koronaviru Německo přijalo řadu finančně náročných opatření, aby dopady krize zmírnilo. Snížilo například na půl roku daň z přidané hodnoty, rodinám poskytlo jednorázový příspěvek 300 eur na každé dítě či pomocí kurzarbeitu dotuje v řádech desítek miliard eur udržení zaměstnanosti. Kvůli státní pomoci a nejrůznějším záchranným balíčům tak během koronakrizy stoupl veřejný zadlužení ve třetím čtvrtletí roku 2020 na 2,2 bilionu eur, což je v přepočtu 57,5 bilionu korun. Oproti létu se tak veřejný dluh navýšil o 4 %. Podíl hrubého veřejného dluhu na HDP je jedním z Maastrichtských kritérií. Podle tohoto kritéria nesmí podíl veřejného dluhu na HDP překročit 60 % (FISHER, 2021; BUREŠ, 2018).

Vládní dluh v Německu v roce 2019 dosahoval 2 291 449 milionů EUR, což odpovídalo 58,90 % vůči HDP. V roce 2020 se dluh v důsledku opatření zmírňujících dopady covidu zvýšil na 2 641 303 milionů EUR. Vládní dluh vůči HDP se tak zvýšil na 68,7 %. V roce 2021 tento růst i nadále pokračoval, i když už mírnějším tempem. Vládní dluh vůči HDP dosáhl 69,30 %. Od roku 1991 nejvyššího veřejného

dluhu vůči HDP Německo dosahovalo v roce 2010, kdy dosahoval 82 % (Countryeconomy.com, 2022).

Obrázek 39: Vývoj veřejného dluhu Německa k HDP od roku 2012

Zdroj: Tradingeconomics.com, 2022

Pro srovnání, v EU byl na konci roku 2020 veřejný dluh k HDP 90,0 % a na konci roku 2021 88,1 %. V Eurozóně pak byl dluh 97,2 % na konci roku 2020 a 95,6 % na konci roku 2021. Německo tedy mělo oproti EU a Eurozóně nižší veřejný dluh vůči HDP (Eurostat, 2022).

4.6 Zhodnocení situace a prognóza

Německo je největší ekonomikou Evropské unie a čtvrtou největší ekonomikou na světě. Před Spolkovou republikou Německo se nachází USA, Čína a Japonsko. Za své postavení ve světovém hospodářství a svou konkurenceschopnost vděčí své inovační schopnosti a proexportní orientaci.

Covidová krize měla samozřejmě dopady i na německou ekonomiku. V roce 2020 došlo k poklesu HDP. V roce 2021 pak došlo znovu k obnovení ekonomiky a byl zde opět růst. Pro rok 2022 se očekává růst HDP o 1,8 %, což je nižší růst než v roce 2021. To je způsobeno válečným konfliktem na Ukrajině. Pod vlivem konfliktu a růstem cen komodit spojeným s oživením po koronavirové pandemii se Spolková republika potýká i s rekordní inflací, která je nyní nejvyšší od sjednocení Německa. Odhady pro rok 2022 se pohybují mezi 4 a 6 %, přičemž rok 2023 by se měly pohybovat okolo 2 až 3 %.

Veřejný dluh stoupl v roce 2020 porovnání s rokem 2019 o 9,8 %, a to především kvůli programům na podporu firem i obyvatelstva během pandemie. V roce 2021 již nebyl nárůst tak dramatický a pohyboval se okolo 0,7 %. V roce 2022 se znovu předpokládá pokles, otázkou ale bude, jestli se to podaří. Vzhledem k tomu, že vláda se snaží zmírnit dopad rusko-ukrajinské války a nárůstu cen energií, což samozřejmě povede spíše k růstu veřejného dluhu (Cofacecentraleurope.com, 2022).

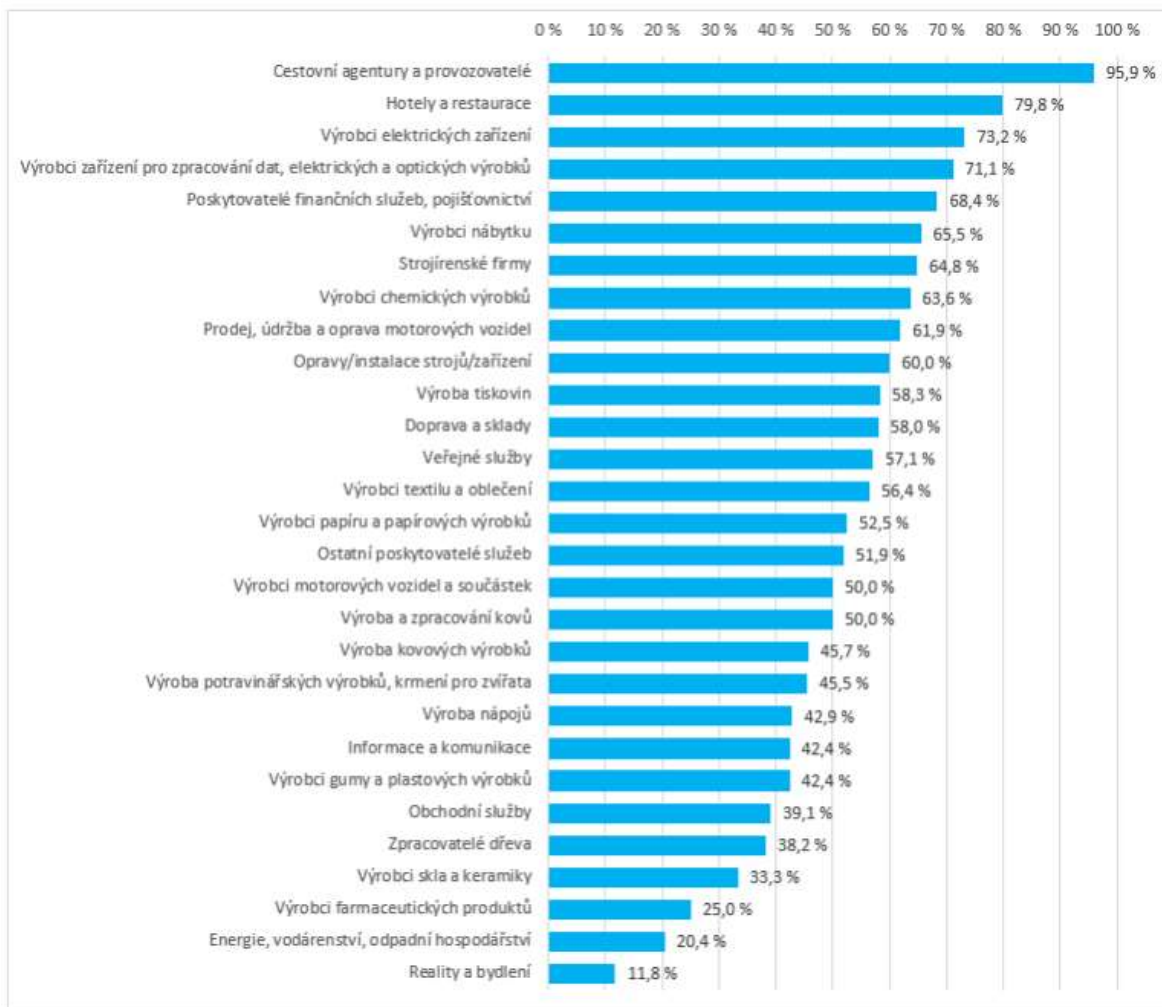
Páteří německého hospodářství jsou malé a střední, často rodinné podniky (tzv. Mittelstand). Ty jsou doplněné velkými nadnárodními společnostmi a koncerny. Sektor služeb se v Německu na celkovém HDP podílí přibližně 75 %, průmysl má okolo 23,7 % a zemědělství jen něco málo okolo 1,3 %.

Německo navíc začalo se zásadní modernizací a ekologizací ekonomiky, která zahrnuje i podporu výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů nebo výstup z jádra ke konci roku 2022 a ukončení využívání hnědého uhlí nejpozději v roce 2038. Je možné, že vzhledem k současné situaci Německo přehodnotí svůj plán na ukončení provozu jaderných elektráren do konce roku 2022.

Na následujícím Obrázku 40 je vidět podíl podniků, které negativně pocítily dopad krize v roce 2020. Nejvíce byl samozřejmě zasažen cestovní ruch a s ním spojené služby. Naopak nejmenší dopad pocítily podniky v sektoru bydlení a realit.

Tak jako v Česku byl i v Německu silně zasažen automobilový průmysl. Podle Evropské asociace výrobců automobilů byly průměrné tržby v roce 2020 v Německu a České republice o 19 % nižší než v roce 2019. Kromě přerušení výroby se projevilo i propad poptávky, která klesla především kvůli velmi přísným uzávěrám a nejistotě ohledně vývoje pandemie.

Dalším odvětvím, které samozřejmě značně utrpělo, byl právě cestovní ruch. Podle údajů Fitch Solutions poklesly mezinárodní turistické příjezdy do Německa o 69 %. Tyto poklesy lze vysvětlit uzavřením hranic, ale zároveň i tím, že řada lidí přišla o své příjmy. Sektor cestovního ruchu je ve vztahu k německé ekonomice malý, a proto byl dopad pandemie z makroekonomického hlediska nevýrazný.

Obrázek 40: Podíl podniků v Německu, který negativně pocítili dopad krize v roce 2020

Zdroj: BusinessInfo.cz, 2022

Dalším silně zasaženým sektorem byla doprava a logistika. Letecká doprava v Německu loni přišla o 45 % tržeb. Postižen byl také sektor vodní dopravy. Ten je klíčový pro přesun zboží z německé průmyslové oblasti. Vodní doprava loni zaznamenala celonárodní pokles zhruba o 17 % (DEPRETER, 2021).

Německé ekonomice během covidu určitě pomohla politika předchozích let „Black Zero“, kdy byl její rozpočet plně vyrovnaný, nebo dokonce v černých číslech. Hospodářská a fiskální situace Německa se tak odlišuje od sousedních států, na které covid-19 dopadl mnohem hůře a které tak čelily mnohem tvrdším ekonomickým podmínkám. I tak Německo ale nakonec čelilo stejným výzvám jako ostatní země EU, a to kvůli dynamice hospodářské a měnové unie. Euro je tak pod silným tlakem evropských státních dluhů (GREGOSZ, 2020).

Na začátku roku 2022 německá ekonomika vykazovala známky překonání problémů spojené s pandemií Covid-19, které omezily její růst v roce 2021. Překážky v dodávkách, které brzdily výrobu, se uvolňovaly a služby se znovu otevíraly, když se země vymanila z těžké zimní vlny způsobené variantou Delta (IMF, 2022).

Vše se ale změnilo s ruskou invazí na Ukrajinu, která nastala 24. února 2022.

Válka na Ukrajině a následné sankce EU proti Rusku a Bělorusku podstatně změnilы výhled německé ekonomiky v roce 2022. Přestože přímý obchod s Ruskem, Ukrajinou a Běloruskem nepatří mezi ty nejvýznamnější pro Německo, dopady jsou silné v důsledku narušení dodavatelského řetězce a v dovozu energie. Zde jde hlavně o dopad, který je způsoben prudce rostoucími cenami energií. Kromě vyšších cen energií vedly k dalšímu narušení dodavatelského řetězce i vyšší ceny potravin k rekordně vysokému nárůstu cen výrobců. Samozřejmě bude i nadále záležet na dalším vývoji onemocnění COVID-19 pandemie a možných nových mutací.

I včetně nových státních podpůrných opatření by se však výdaje oproti minulým letům neměly příliš navýšit, a naopak daňové příjmy by měly být v roce 2022 vyšší. To následně povede ke zlepšení veřejné bilance a díky nízkým úrokovým sazbám by měl zůstat poměr veřejného dluhu stabilní (Cofacecentraleurope.com, 2022).

5 Rozbor ekonomických ukazatelů ve Švýcarsku

Posledním státem, kterým se bude praktická část diplomové práce zabývat, je Švýcarsko. Znovu se bude zkoumat vývoj HDP, míry nezaměstnanosti a míry inflace, změny měnového kurzu a veřejného rozpočtu.

Základní informace o Švýcarské konfederaci jsou uvedeny v Tabulce 3.

Tabulka 3: Základní informace o Švýcarské konfederaci

Vznik	12. 9. 1848
Rozloha	41285 Km ²
Počet obyvatel	8.66 milionů
Úřední jazyk	čtyři oficiální jazyky – němčinu, francouzštinu, italštinu a rétorománštinu.
Státní zřízení	Konfederace
Měnová jednotka	Švýcarský frank
Hlavní město	Bern
Správní členění	26 samosprávných kantonů
Vstup do NATO	Není členem
Vstup do EU	Není členem

Zdroj: BusinessInfo.cz, 2022; ŽELIEZKO, 2022; JÁČ, 2014

V Tabulce 3 je vidět vznik Švýcarské konfederace v roce 1848. Počet obyvatel v roce 2021 byl 8,66 milionů. Oficiální měnou je Švýcarský frank. Švýcarsko není členem EU ani NATO. Jednání o vstupu do Evropské unie občané Švýcarska v roce 1992 v referendu odmítli. Švýcarsko je členem Rady Evropy, OSN, EFTA, OECD a WTO. Je součástí schengenského prostoru a jednotného evropského trhu. Co se úředních jazyků týče, většina obyvatel mluví německy, cca 62 %. 23 % populace pak mluví francouzsky (na západě země) a 8 % italsky (na jihu). Rétorománsky mluví asi 0,5 % populace. Tento románský jazyk, který se vyvinul z tzv. vulgární latiny, se omezuje na část kantonu Graubünden. Svoji rozlohou patří k nejmenším evropským státům (BusinessInfo.cz, 2022; ŽELIEZKO, 2022; JÁČ, 2014).

Švýcarsko má jednu z nejstabilnějších a nejbezpečnějších ekonomik na světě, která láká mezinárodní investory, aby zde ukládali své peníze. Relativně nízká populace

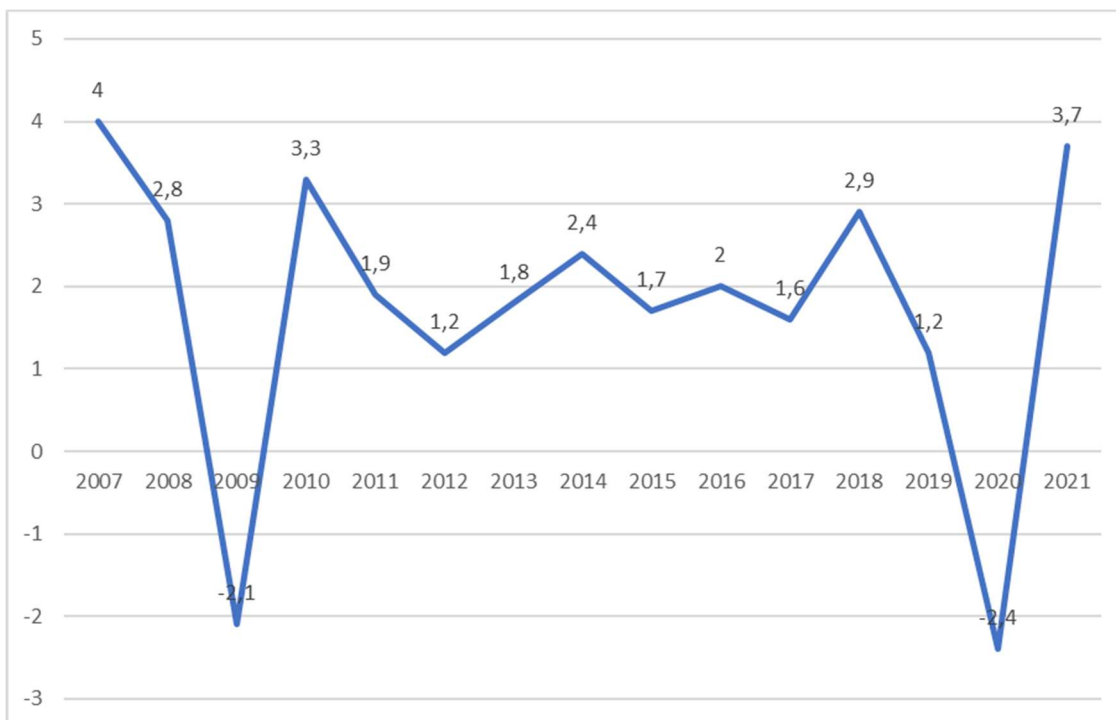
Švýcarska je vysoce vzdělaná a specializovaná na trhu práce, což vede k prosperující ekonomice.

Kromě toho, že zaměstnanci mají jedny z nejvyšších mezd na světě, Švýcarsko si udrželo jednu z nejnižších nezaměstnaností v Evropě. I přesto, že bylo postiženo finanční krizí v roce 2008. S vyššími mzdami a specializovanými pracovními místy nadále rostl ekonomický růst i výroba v zemi, což je nejvíce patrné na hodnotách HDP. V důsledku toho se švýcarský hrubý domácí produkt na hlavu zařadil mezi jeden z nejvyšších na světě. Ekonomický růst však neprobíhal příliš rychle a mzdy byly nastaveny na rozumnou kontrolovatelnou částku, což umožnilo Švýcarsku udržovat nízkou míru inflace (O'NEILL, 2022; JÁČ, 2014).

Ačkoliv není Švýcarsko členskou zemí EU, je ekonomicky, politicky i společensky s EU úzce provázáno. Skutečnost, že Švýcarsko není v EU a na rozdíl od ostatních členských zemí Evropského sdružení volného obchodu není ani součástí Evropského hospodářského prostoru, vedla k vytvoření specifického modelu spolupráce s EU ve formě dvoustranných sektorových dohod. Tyto dohody pak vytvářejí podmínky k rozsáhlému vzájemnému přístupu na trh. V roce 2008 přistoupilo Švýcarsko k schengenskému prostoru a s Evropskou unií spolupracuje rovněž v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky. V roce 2017 vstoupila v platnost dohoda mezi Švýcarskem a Evropskou unií o automatické výměně informací v oblasti poskytování finančních služeb (O'NEILL, 2022).

5.1 HDP

Na Obrázku 41 je vidět vývoj reálného hrubého domácího produktu ve Švýcarsku od roku 2007 do roku 2021. V roce 2019 by růst HDP ve Švýcarsku zhruba 1,2 %. V roce 2020 následkem pandemie klesl HDP o 2,4 %. V roce 2021 pak hrubý domácí produkt opět vzrostl, a to o 3,7 %. Pokles HDP v roce 2020 dokonce překonal i pokles HDP během krize v roce 2009, kdy HDP klesl o 2,1 % (The World Bank Group, 2022).

Obrázek 41: Vývoj HDP Švýcarska od roku 2007 do roku 2021

Zdroj: The World Bank Group, 2022

V 1. čtvrtletí 2020 klesl HDP o 2,6 %. Kvůli opatřením k omezení šíření pandemie byla ekonomická aktivita v březnu 2020 výrazně omezena. Sektor služeb byl ovlivněn zejména uzavíráním podniků a dalšími omezeními. Přidaná hodnota klesla téměř u všech služeb. Naopak veřejná správa a finance podpořily HDP, přičemž poslední jmenovaný sektor těžil zejména z rostoucího zahraničního obchodu. Export však celkově poklesl, stejně jako import.

Ve 2. čtvrtletí 2020 klesl HDP o 8,2 %. Domácí ekonomická aktivita byla v důsledku pandemie a opatření výrazně omezena. Globální ekonomika se také propadla do prudké recese. Pokles HDP Švýcarska však zůstal v mezinárodním srovnání omezený.

Ve 2. čtvrtletí byl sektor služeb nejvíce zasažen opatřeními zdravotní politiky přijatými k potlačení pandemie. Propadly hlavně ubytovací a stravovací služby, a to o 54,2 %. Dále pak doprava a spoje, o 21,7 %. Služby spojené s cestovním ruchem však mají ve Švýcarsku menší podíl na HDP než ve většině sousedních zemí.

V důsledku uzavření obchodů, barů a restaurací a dalších omezení, zejména ve zdravotnictví a cestování, výdaje ve většině spotřebitelských sektorů prudce

klesly. Alternativní prodejní kanály, jako je online maloobchod, byly schopny kompenzovat ztráty jen částečně.

Ve 3. čtvrtletí 2020 vzrostl HDP o 7,2 %. Domácí poptávka a části sektoru služeb se výrazně zotavily, zatímco mezinárodní vývoj měl nepříznivý dopad na export. Švýcarská ekonomika tak koronavirovou krizí ve srovnání se sousedními zeměmi prošla relativně bez újmy.

Po postupném uvolňování koronavirových opatření se soukromá spotřeba ve 3. čtvrtletí podle očekávání výrazně zotavila, vzrostla o 11,9 %. Různé spotřebitelské sektory, které byly během uzamčení nedostupné nebo obtížně přístupné, se vrátily do provozu. Konečná domácí poptávka podle očekávání zaznamenala rekordní růst o 8,9 %, stále zhruba o 2 % pod úroveň před krizí na konci roku 2019. V souladu s tím výrazně vzrostl dovoz zboží a služeb.

Jasný vzestup ze dvou negativních předchozích čtvrtletí zaznamenaly oblasti umění, zábavy a rekreace, které vzrostly o 61,9 %, a služby ubytovací a stravovací, které vzrostly o 72,9 %. Otevření sportovních, volnočasových a kulturních zařízení a restaurací vyvolalo skokový nárůst.

Růst HDP Švýcarska ve 4. čtvrtletí zpomalil na 0,3 %. Velké ztráty byly zaznamenány ve službách přímo ovlivněných zpřísněním omezujících opatření, které vyvolala druhá vlna. Ostatní průmyslová odvětví pokračovala v oživení. Celkově měla druhá vlna koronaviru do konce roku 2020 mnohem menší dopad na ekonomiku než první vlna vloni na jaře.

Ekonomické oživení bylo v některých sektorech během 4. čtvrtletí přerušeno. Ve Švýcarsku byla kvůli koronaviru nařízena omezení kapacity a uzavření podniků. Výrazně poklesl i mezinárodní cestovní ruch, což bylo pro cestovní ruch škodlivé. Ubytovací a stravovací služby klesly o 20,8 % a také v umění, zábavě a rekreaci byl zaznamenán pokles o 7,7 %. To platilo i v dopravě a spojích, kde pokles přidané hodnoty odrážel snížení mobility švýcarské veřejnosti. Soukromá spotřeba klesla méně prudce než během 1. čtvrtletí na začátku pandemie, a to i přes druhou vlnu koronaviru (SECO, 2022).

Švýcarsko si tedy v porovnání s Eurozónou i EU vedlo v roce 2020 lépe. V roce 2020 byly poklesy HDP 6,4 % v Eurozóně a 5,9 % v EU, zatímco ve Švýcarsku byl pokles

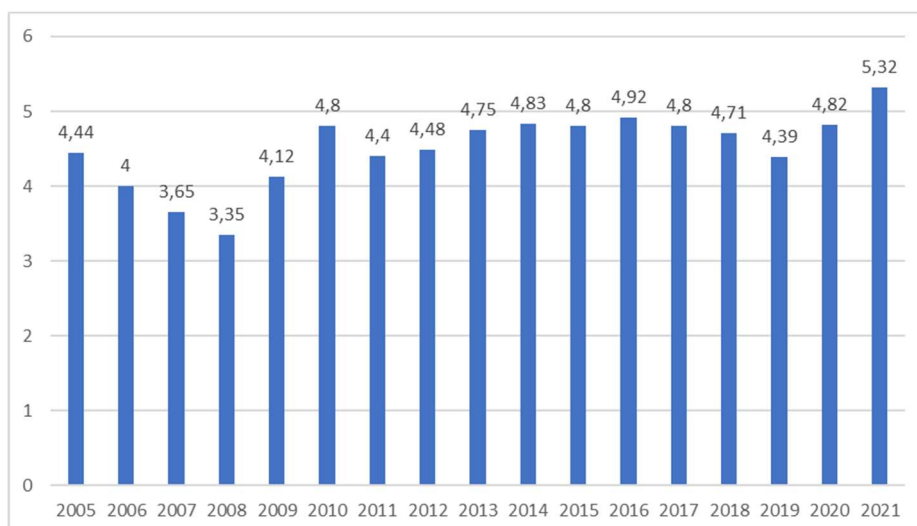
jen 2,4 %. V roce 2021 pak byl ale větší růst HDP v EU a Eurozóně, kde byl shodně 5,3 %, zatímco ve Švýcarsku byl 3,7 % (Eurostat, 2022).

5.2 Míra nezaměstnanosti

Vzhledem k nízkému počtu obyvatel země si Švýcarsko zároveň udržuje nízkou míru nezaměstnanosti. Většina zaměstnaných pracovníků v zemi má relativně vysokou úroveň vzdělání a specializace, což zemi v podstatě umožňuje nabízet špičková pracovní místa s vyššími mzdami a často zaručuje vyšší úroveň produktivity a efektivity. Výsledkem je, že dospělí Švýcaři mají v průměru nejvíce peněz ve srovnání s průměrnou částkou na celém světě a porázejí země, jako jsou Spojené státy.

Navzdory recesi na počátku 21. století, světové finanční krizi v roce 2008 a krizi eurozóny si Švýcarsko stále udržuje vysokou produkci zboží a služeb v zemi a je řazeno mezi nejúčinnější a nejproduktivnější země na světě. Švýcarské domácnosti navíc tvoří jedno z nejvyšších procent milionářů na světě, což umožňuje nízké daňové sazby v zemi.

Statistika na Obrázku 42 ukazuje míru nezaměstnanosti ve Švýcarsku od roku 1999 do roku 2021. V roce 2019, tedy před pandemií covidu, dosahovala nezaměstnanost 4,39 %. V roce 2020 se pak míra nezaměstnanosti lehce zvýšila, a to na 4,85 %. Nárůst nezaměstnanosti pokračoval pak i v roce 2021, kdy se nezaměstnanost zvýšila na 5,32 % (O'NEILL, 2022).

Obrázek 42: Míra nezaměstnanosti ve Švýcarsku v letech 2005-2021

Zdroj: O'NEILL, 2022

Dopad blokace, která vstoupila v platnost 16. března 2020 v důsledku pandemie Covid-19 na švýcarský trh práce, se zdá být dramatický. V březnu a dubnu po odstávce přišlo o práci v průměru zhruba 30 000 zaměstnanců. Jen za tyto dva měsíce vzrostla míra nezaměstnanosti téměř stejně jako za celý rok 2010 po finanční krizi (SHELDON, 2020).

Do poloviny března klesl počet zveřejněných volných pracovních míst na švýcarském trhu práce o 45 %. Kolaps poptávky po práci vedl k aplikaci režimu zkrácené doby. Systém byl rozšířen tak, aby zahrnoval i zaměstnání na dobu určitou a brigády. Nejvíce byla zasažena mládež.

Dopad krize covid na rostoucí nezaměstnanost je široce rozprostřen napříč průmyslovými odvětvími a pracovními místy. Masivně byl zasažen sektor gastronomie a pohostinství, nadměrně postiženo bylo také stavebnictví, strojírenský průmysl, hodinářský průmysl a kovoprůmysl. Oblasti ve Švýcarsku, které jsou silně závislé na cestovním ruchu, měly tendenci vykazovat větší nárůst místní míry nezaměstnanosti. Relativně více trpěly oblasti, kde jsou silně zastoupena exportně orientovaná odvětví (kromě farmacie) a finance.

Rozsah poklesu poptávky po práci se mezi sektory výrazně liší. Nejvíce klesla poptávka po práci v pohostinském průmyslu, asi o 75 % oproti předchozímu roku, a v maloobchodě, asi o 50 %. Zdravotnictví a veřejný sektor byly mnohem méně ovlivněny, pouze asi 20 % (ARNI, 2020).

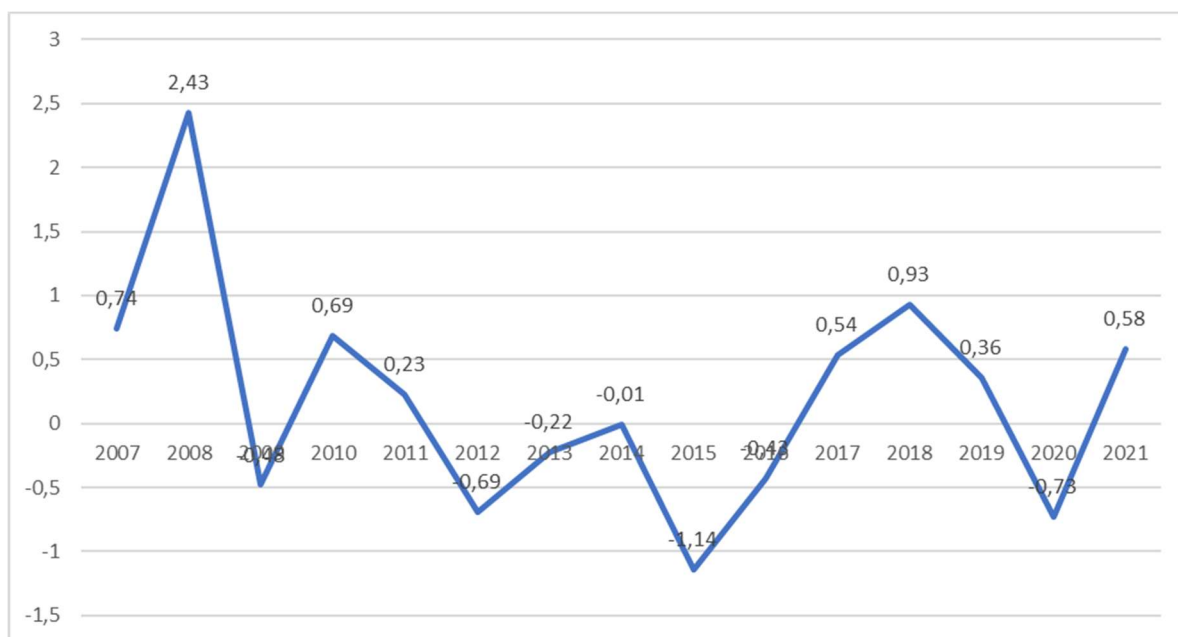
Dle průzkumu společnosti Deloitte na reprezentativním vzorku 1 500 jednotlivců v produktivním věku ve Švýcarsku, který proběhl v polovině dubna 2020, se zjistilo, že 18 % osob samostatně výdělečně činných muselo ukončit své podnikání a 21 % stále podniká, ale zaznamenalo pokles podnikání na nulu. Dalších 38 % hlásí pokles podnikání. To znamená, že pandemie COVID-19 měla zatím negativní ekonomický dopad na něco málo přes tři čtvrtiny všech osob samostatně výdělečně činných ve Švýcarsku. Naopak 10 % OSVČ uvádí nárůst podnikání, což jim umožňuje těžit z krize.

Záplava žádostí o podnikatelské úvěry ukazuje, jak vážná je situace pro podniky, zejména pro malé a střední podniky. Do poloviny dubna 2020 se více než 100 000 malých a středních podniků úspěšně přihlásilo do úvěrového programu, který zahájil švýcarský parlament ve spolupráci s bankami, s úvěry v celkové výši více než 16 miliard CHF. Ve srovnání s jinými zeměmi Švýcarsko zasáhlo poměrně rychle

na podporu malých a středních podniků a omezilo byrokracii na minimum, což pomohlo zabránit vlně platební neschopnosti.

Průzkum Deloitte dále ukazuje, že téměř dvě třetiny švýcarských zaměstnanců (63 %) zaznamenaly negativní dopad. Více než polovina těchto pracovníků musela zkrátit pracovní dobu, 27 % mělo zkrácené přesčasy, 24 % přišlo o dovolenou za kalendářní rok, a 2 % přišla o práci (GRAMPP, 2022).

5.3 Míra inflace

Obrázek 43: Míra inflace ve Švýcarsku od roku 2007

Zdroj: O'NEILL, 2022

Na Obrázku 43 je vidět statistika s průměrnou mírou inflace ve Švýcarsku od roku 2007 do roku 2021 s projekcemi až do roku 2027. V roce 2019 byla průměrná míra inflace ve Švýcarsku přibližně 0,36 % a pro rok 2020 pak -0,73 %. V roce 2021 byla průměrná míra inflace ve Švýcarsku přibližně 0,58 % ve srovnání s předchozím rokem. Jak je z Obrázku 43 patrné, bylo v některých letech dosaženo záporné míry inflace, což způsobilo pokles obecné cenové hladiny a příznivější spotřebitelské ceny. V tomto případě se také mluví o deflaci, která se v jiných zemích vyskytuje jen zřídka. Naposledy k deflaci došlo v roce 2020. (O'NEILL, 2022)

Inflace ve Švýcarsku je více než 25 let z velké části konstantní a zůstává v úzkém rozmezí. Nápadně vysoká míra inflace byla pozorována pouze na počátku 80. let až 6,5 % a na počátku 90. let těsně pod 6 %. Hlavním důvodem je měnová politika

Švýcarské národní banky (SNB). Nezaměřuje se na průměrnou inflaci, na kterou se často zaměřuje jinde, kde se budoucí hodnoty mají přizpůsobit hodnotám z minulých let. Místo toho zaujímá mnohem uvolněnější pohled na vývoj míry inflace a ani si neklade za cíl pevnou hodnotu, ale spokojí se s tím, že se bude držet v rozmezí 0 až 2 %. To znamená, že jen zřídka je nutné měnit politické a ekonomické koncepty, které již byly řešeny. SNB například neupravuje svou měnovou politiku v případě náhlého růstu cen ropy.

Švýcarský frank jako samostatná a nezávislá měna je v tomto ohledu klíčovým nástrojem. Švýcarsko se svou relativně malou a otevřenou ekonomikou v zásadě předpokládá flexibilní směnné kurzy, které jsou zaměřeny na vnitřní cenovou stabilitu, nikoli však na stabilní směnné kurzy s jinými zeměmi. Švýcarsko si tak udržuje nejen stabilní a rovnoměrnou inflaci, ale také dlouhodobou ekonomickou jistotu (Worlddata.info, 2022).

Pro srovnání s EU, eurozónou, Českou republikou a Německem je třeba si ještě ukázat meziroční míru inflace v prosinci.

Ta v eurozóně v prosinci 2019 byla 1,3 % a v Evropské unii byla 1,6 %. V Německu byla meziroční míra inflace 1,5 %. Česká republika byla daleko za Německem s meziroční mírou inflace 3,2 %. Ve Švýcarsku dosahovala -0,1 %.

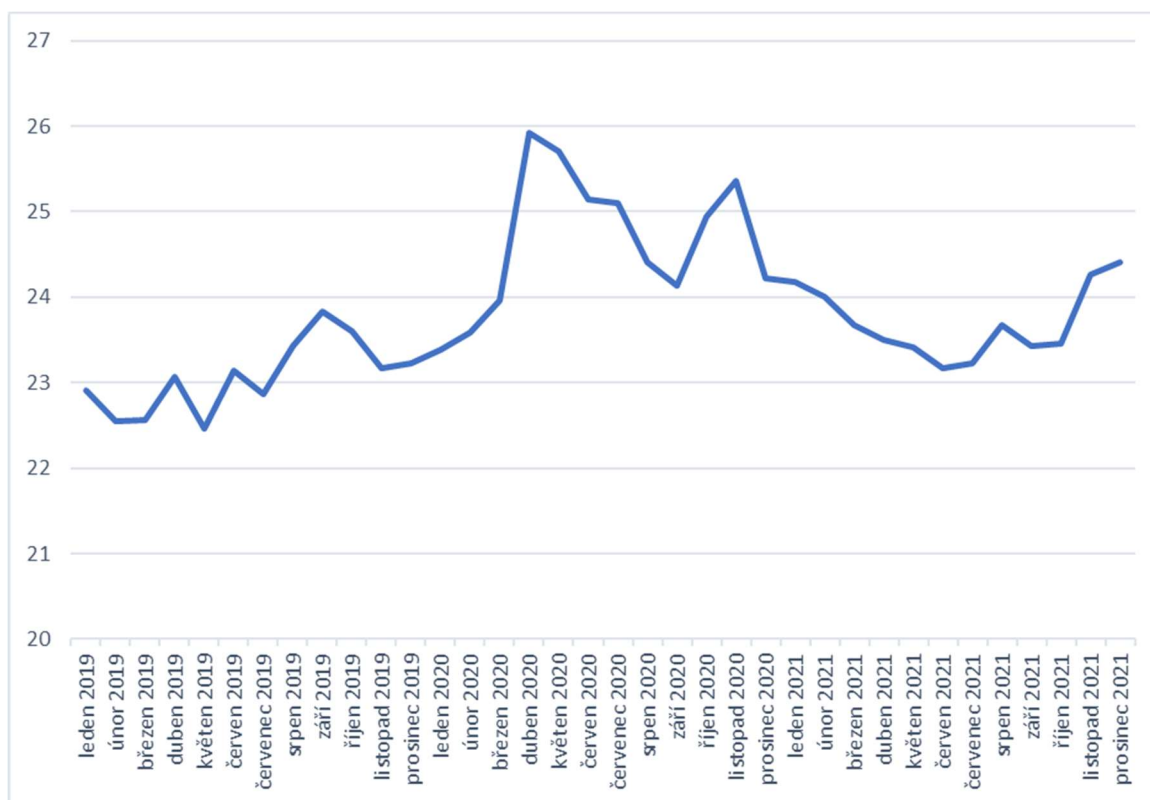
V prosinci 2020 byla meziroční inflace v eurozóně -0,3 % a v Evropské unii byla 0,3 %. V Německu byla meziroční míra inflace -0,7 %. V Česku pak byla meziroční míra inflace 2,4 %. Ve Švýcarsku pak meziroční míra inflace byla -1 % (europa.eu, 2022).

V prosinci 2021 pak meziroční míra inflace v eurozóně byla 5,0 % a v Evropské unii byla 5,3 %. V Německu meziroční míra inflace byla 5,7 %. V Česku byla 5,4 %. Ve Švýcarsku pak byla 1,3 %.

Z výše uvedených dat vyplývá, že Švýcarsko se snažilo splnit svůj inflační cíl, který je v rozmezí 0–2 %, a to i během pandemie. V roce 2019 a 2020 se dostalo Švýcarsko do deflace. Švýcarsko si tak jako samostatný a nezávislý stát vedl v předchozích letech lépe než EU a eurozóna a meziroční růst inflace zde není tak výrazný (Europa.eu, 2022; Rateinflation.com, 2022).

5.4 Měnový kurz

Oficiální měnou Švýcarska je Švýcarský frank (CHF). Švýcarský frank je zákonných platidlem ve dvou státech – Švýcarsku a Lichtenštejnsku. Na následujícím Obrázku 44 je vidět vývoj kurzu CHF/CZK v od ledna 2019 až do prosince 2021.

Obrázek 44: Vývoj kurzu CHF/CZK v od ledna 2019 až do prosince 2021

Zdroj: ČNB, 2022

Průměrný kurz CHF/CZK v roce 2019 byl 1 CHF = 23,083 Kč. V roce 2020 byl pak průměrný kurz 1 CHF = 24,707 Kč, v roce 2021 byl pak 1 CHF = 23,72 Kč (ČNB, 2022).

Důvěra investorů ve švýcarské finanční centrum, bankovníctví a ekonomiku, udělala z CHF globálně populární investiční měnu. Švýcarský frank je tak na šestém místě nejvíce obchodovaných měn, měřeno celosvětovým devizovým obratem.

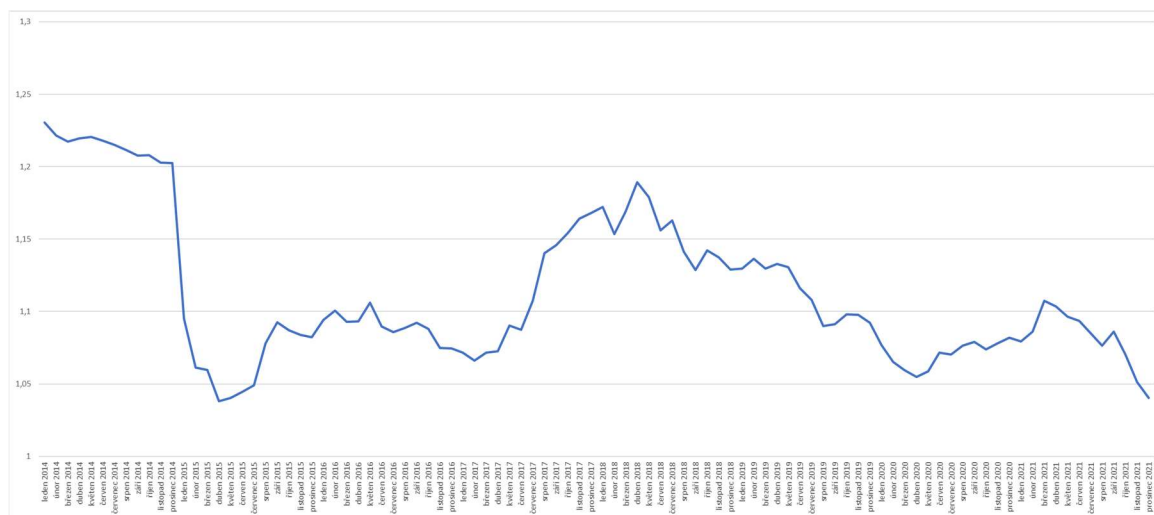
Švýcarský frank tak patří ke stabilním a silným světovým měnám. V souvislosti s ekonomickou a dluhovou krizí v Evropě začal v roce 2011 posilovat. Švýcarská národní banka (SNB), která provádí rozhodnutí o měnové politice ve Švýcarsku, to vyhodnotila jako nebezpečí pro ekonomický vývoj a přistoupila k intervencím. Stanovila referenční hodnotu 1,2 franku k euru a byla odhodlaná frank oslabovat

operacemi na měnových trzích, aby zabránila negativním dopadům silné domácí měny na ekonomiku. V lednu 2015 však SNB již nepovažovala pevný směnný kurz za oprávněný a zrušila nařízení tento kurz udržovat, vzhledem k prudkému znehodnocení eura vůči americkému dolaru. To vedlo k historicky k největšímu propadu eura. Zrušení limitu znamenalo konec nákupů eur, tedy i nižší poptávku po eurech (NEVYHOŠTĚNÝ, 2015).

Po zrušení této politiky se tak euro propadlo až na 0,8052 CHF. Kurz EUR/CHF udává poměr eura k švýcarskému franku v CHF. Silná domácí měna ovšem snižuje konkurenceschopnost švýcarských exportérů. Švýcarské akcie po zrušení limitu pro kurz domácí měny prudce oslabily. V roce 2020 byl průměrný kurz EUR/CHF 1,0761 franku (Lynxbroker.cz, 2022).

Vývoj kurzu EUR/CHF je vidět na následujícím obrázku. Je zde vidět propad v lednu 2015, kdy se kurz propadl z 1,201 CHF na 0,8052 CHF. Podobné hodnoty, jako měl kurz v roce 2015, bylo dosaženo v roce 2018, kdy byl kurz EUR/CHF 1,1979. Od té doby ale Švýcarská koruna posiluje a kurz eura tak klesá (EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA, 2022).

V roce 2019 byl průměrný kurz EUR/CHF 1,1124. V následujícím roce byl poté průměrný kurz 1,0802. V roce 2021 byl průměrný kurz 1,0331 (EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA, 2022).

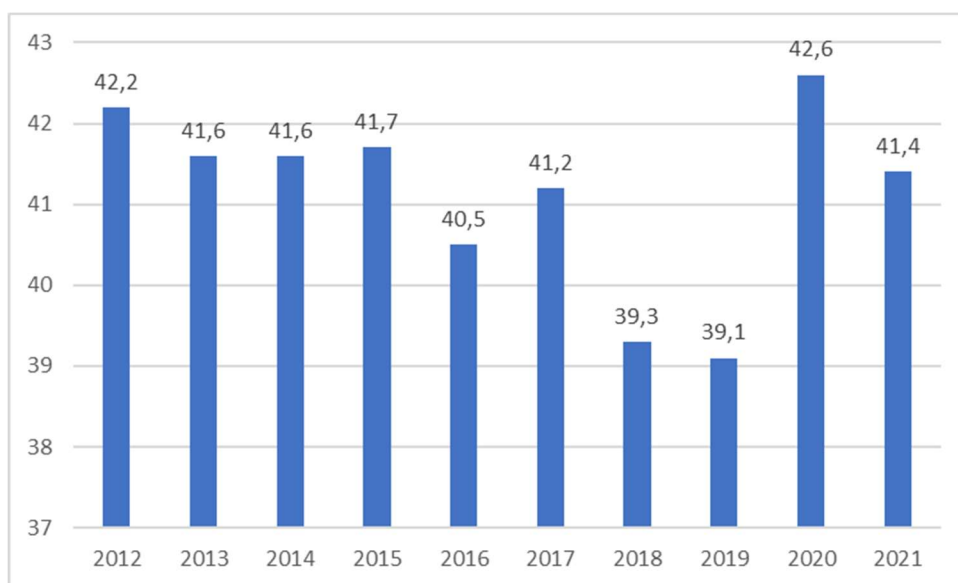
Obrázek 45: Vývoj kurzu EUR/CHF v letech 2014 až 2021

Zdroj: EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA, 2022

5.5 Veřejný dluh

Každý rok švýcarská vláda přichází s novými způsoby, jak snížit veřejné výdaje, zatímco dluh v EU a v eurozóně se každým rokem spíše zvyšuje, dluh Švýcarska má naopak tendenci klesat (MOMBELLI, 2016).

Na následujícím obrázku je vidět vývoj veřejného dluhu v letech 2012–2021. V roce 2019 byl veřejný dluh k HDP 39,1 %. V roce 2020 došlo k navýšení veřejného dluhu na 42,6 %. V roce 2021 se již podařilo veřejný dluh o trochu snížit, a to na 41,4 % (Tradingeconomics.com, 2022).

Obrázek 46: Vývoj veřejného dluhu Švýcarska v letech 2012–2021

Zdroj: Tradingeconomics.com, 2022

Pro srovnání, v EU byl na konci roku 2020 veřejný dluh k HDP 90,0 % a na konci roku 2021 88,1 %. V eurozóně pak byl dluh 97,2 % na konci roku 2020 a 95,6 % na konci roku 2021. (Eurostat, 2022).

Očekává se, že celkové dluhové zatížení způsobené pandemií dosáhne do konce roku 2022 25–30 miliard CHF. Většina z toho (20,3 miliardy CHF) byla způsobena mimořádnými výdaji v roce 2020 (Keystone, 2022).

Federální vláda přijala 16. dubna 2020 nouzový zákon, aby zabránila bankrotům souvisejícím s koronavirem a následným ztrátám pracovních míst. Od 19. března do 22. dubna 2020 včetně byla v celém Švýcarsku pozastavena řízení o vymáhání pohledávek. S ohledem na mimořádnou situaci využila Spolková rada své pravomoci

nařídít zastavení řízení. Po tuto dobu není možné vyrozumět dlužníky platebním příkazem. Toto opatření skončilo 22. dubna 2020 a vláda přijala další opatření.

Dne 16. dubna 2020 zavedla švýcarská vláda dočasné opatření, podle kterého společnosti nebudou plnit svou oznamovací povinnost, pokud hrozí předlužení způsobené COVID-19. Tedy za předpokladu, že společnost nebyla k 31. 12. 2019 předlužena, stejně jako není šance, že by se předlužení vyvolané COVID-19 podařilo odstranit do 31. 12. 2020.

Švýcarská vláda se dále rozhodla poskytnout společnostem dostatečnou likviditu. To by mělo společnostem umožnit pokrýt své současné fixní náklady navzdory prodejním ztrátám souvisejícím s COVID-19 poskytováním překlenovacích úvěrů za podmínek uvedených v příslušné vyhlášce. Pro výpočet v souvislosti s předlužením se tyto půjčky do 31. března 2022 nepovažují za cizí kapitál (Eversheds Sutherland, 2020).

5.6 Zhodnocení situace a prognóza

Ekonomika Švýcarska byla po dobu pandemie poměrně odolná, a to díky své specializaci na finanční sektor a na chemický a farmaceutický průmysl. Během krize si domácnosti vytvořily velkou zásobu úspor, ekonomiku by tak nyní měla povzbudit spotřeba těchto úspor. Míra úspor na konci roku 2020 činila 19,9 % hrubého disponibilního důchodu ve srovnání s 13,3 % o rok dříve. Oživení ekonomiky ale mohou brzdit potíže s dodávkami a výrobní kapacita společností, jejichž míra využití dosáhla na konci roku 2021 nejvyšší hodnoty za více než deset let (85 %), což je přiměřeno pokračovat v investicích v roce 2022. Růstu švýcarské ekonomiky může pomoci i prodej licencí vytvořených v roce 2022 v souvislosti s pořádáním zimních olympijských her a mistrovství světa ve fotbale. Prodeje těchto licencí přinášejí příjmy pro MOV a FIFA, které sídlí ve Švýcarsku.

Po dvou letech deficitů v důsledku kolapsu aktivity a podpůrných opatření se veřejné finance v roce 2022 zotavují. Veřejný dluh by se tak měl v roce 2022 vrátit ke svému klesajícímu trendu (Cofacecentraleurope.com, 2022).

Ekonomika Švýcarska v roce 2021 rostla rychleji než za posledních 14 let. Nicméně následkem rostoucí inflace a válečného konfliktu na Ukrajině došlo ke zpomalení tohoto pozitivního trendu. Z důvodu omezených ekonomických vazeb na Rusko a Ukrajinu lze ale předpokládat, že přímé dopady válečného konfliktu na Švýcarsko

nebudou tak dramatické jako v jiných zemích. Tyto skutečnosti navíc zastihly Švýcarsko v relativně dobré kondici, kdy se domácí ekonomika začala po pandemii zotavovat a příznivě se vyvíjí i trh práce, jelikož zaměstnanost roste a míra nezaměstnanosti se vrací na úroveň před pandemií. K oživení ekonomiky navíc přispívá i rozsáhlé rušení koronavirových opatření, a to hlavně v sektoru služeb.

S cílem předcházet zadlužování země se v referendu v roce 2001 odsouhlasila právě tzv. dluhová brzda. Příjmy a výdaje rozpočtu tak musí být udržovány v dlouhodobé rovnováze. Pokud výdaje převýší v daném roce příjmy, je potřeba tyto výdaje v následujících letech kompenzovat, tak aby byl rozpočet za hospodářský cyklus vyrovnaný. Je ale zřejmé, že dluh vzniklý kvůli potřebě financovat opatření na boj s pandemií je a bude na švýcarské poměry vysoký.

Největší nejistotu nyní představuje možnost zhoršení hospodářské situace v důsledku válečného konfliktu, prudce rostoucí ceny energií a potravin, rostoucí nedostatky v zásobování a posilování švýcarského franku a s tím související nárůst státních výdajů. Globální cenové tlaky by tak mohly vést k vyšší inflaci i ve Švýcarsku (Businessinfo.cz, 2022).

Dalším krokem pro zlepšení ekonomiky a pro boj s rostoucí inflací bylo zvýšení úrokové sazby. Švýcarská národní banka SNB poprvé po patnácti letech zvýšila svou úrokovou sazbu z -0,75 % na -0,25 %. Následovala tak další centrální banky, které zpřísnují své úrokové sazby s cílem omezit inflaci. Švýcarsku se v současné době daří v porovnání s EU velmi dobře.

SNB uvedla, že cílem přísnější měnové politiky je zabránit širšímu rozšíření inflace ve Švýcarsku. Nelze tak vyloučit, že v budoucnosti dojde k dalšímu zvýšení základní sazby SNB. V zájmu zajištění vhodných měnových podmínek může SNB v případě potřeby působit i na devizovém trhu. I silný frank snížil dopad inflace ve Švýcarsku. Došlo ke snížení dovozních cen pohonných hmot a potravin.

SNB zvýšila své prognózy inflace pro rok 2022 na 2,8 % z březnových 2,1 %. Prognózuje také inflaci ve výši 1,9 % v roce 2023 a 1,6 % v roce 2024, přičemž dříve předpokládala v těchto letech inflaci ve výši 0,9 %. SNB nicméně stále očekává, že švýcarská ekonomika v roce 2022 poroste přibližně o 2,5 % (ČNB, 2022).

Švýcarsko se tak v březnu 2022 může v porovnání s dalšími ekonomikami chlubit opravdu nízkou inflací. Některé náklady se zde dokonce daří snižovat. K tomu došlo třeba i u cen za zdravotní péči, která v únoru meziročně klesla o 0,5 procenta.

A přestože byla únorová míra inflace ve Švýcarsku nejvyšší za posledních čtrnáct let, tak si spotřebitelé ve Švýcarsku nemohou v porovnání s Evropskou unií příliš stěžovat. Výraznějšímu zdražování se Švýcarsko vyhýbá i díky vhodně zvolenému energetickému mixu. Země je totiž poměrně málo vystavena rizikům v souvislosti s nárůstem cen ropy a zemního plynu.

Další výhodou jsou i vysoké mzdy, není zde tak vyvíjen přílišný tlak na jejich další zvyšování. Do značné míry však nízká míra inflace ve Švýcarsku souvisí i s tím, že životní náklady jsou ve Švýcarsku už léta vysoké. To potvrzují i statistická data. Úroveň spotřebních výdajů ze strany švýcarských domácností totiž v roce 2020 byla asi o 60 % vyšší, než jaký byl průměr v eurozóně.

I proto bylo přijato několik zákonů, které v boji s případným dalším nárůstem cen pomáhají. Jde třeba o zpřísněný švýcarský kartelový zákon, který má podnikům bránit v přílišném navyšování cen (LACINA, 2022).

Švýcarsko dlouhodobě patří mezi nejvíce konkurenceschopné země. Z porovnávaných 138 států je Švýcarsko dlouhodobě na nejvyšších příčkách. Tento žebříček každoročně sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF).

WEF porovnává země podle 12 faktorů. Ty zahrnují infrastrukturu, vzdělání a zdravotnictví, efektivitu pracovního trhu, technologickou připravenost, inovace, velikost trhu, makroekonomické prostředí, transparentnost a výkonnost vlády. Švýcarsku, dle WEF, pomáhají udržet se na nejvyšších příčkách bezkonkurenční inovace, dokonalé podnikatelské prostředí a nejefektivnější pracovní síla na světě (Kolektiv autorů, 2016).

Závěr

Koronavirová krize měla určitě vliv na ekonomiky vybraných států. Jak je vidět z hodnocení jednotlivých ekonomických ukazatelů u vybraných států, tak v roce 2020 došlo oproti roku 2019 k jistému zhoršení.

Ve sledovaných ekonomikách došlo k poklesu růstu HDP, což bylo způsobeno vlnami onemocnění covid-19 či vládními omezeními. Docházelo tak pozastavení výroby v průmyslu či omezení v oblasti pohostinství a cestovního ruchu. S tím také souviselo i zvýšení nezaměstnanosti, kde právě nejvíce bylo zasaženo odvětví cestovní ruch a pohostinství.

Pokud jde o inflaci, ta v roce 2020 vzrostla oproti roku 2019 mírně pouze v ČR, v Německu došlo v roce 2020 oproti předchozímu roku ke snížení míry inflace a ve Švýcarsku došlo dokonce k deflaci. To mohlo být způsobeno nejistotou, co přinese budoucnost, a tak lidé raději šetřili, navíc kvůli restrikcím byly omezené možnosti, kdy lidé mohli peníze utrácet tak jako dřív. Vlády jednotlivých ekonomik se tak snažily o oživení a přišly s vládními dotacemi na podporu zaměstnanosti a podnikání. Ve vybraných ekonomikách tak došlo ke zvýšení veřejného dluhu, i když u švýcarské ekonomiky toto zvýšení nebylo tak vysoké. Navíc docházelo ke snížení úrokových sazeb a lidé si tak půjčovali peníze levněji. To ale mohl být i jedním z faktorů, který zapříčinil růst inflace v roce 2021 a který stále pokračuje.

Jednotlivé výsledky dopadu koronakrize na vybrané ekonomiky jsou vidět v následujících tabulkách 4, 5 a 6.

Tabulka 4: Vyhodnocení dopadu COVID-19 v České republice

Česká republika	2019	2020	2021
HDP	2,4 %	-5,6 %	3,3 %
Míra nezaměstnanosti	2,87 %	4,02 %	3,49 %
Míra inflace	2,8 %	3,2 %	3,8 %
Měnový kurz EUR/CZK	25,672 Kč	26,444 Kč	25,645 Kč
Veřejný dluh k HDP	30,1 %	37,7 %	41,9 %

Zdroj: Vlastní zpracování z výsledků diplomové práce

Z Tabulky 4 je vidět, že krize měla na českou ekonomiku dopad. V roce 2020 došlo k poklesu HDP, zvýšila se míra nezaměstnanosti i inflace. Česká koruna oproti roku

2019 vůči euru oslabilo. Dále došlo i k velkému nárůstu veřejného dluhu k HDP a tento růst pokračoval i v roce 2021.

Tabulka 5: Vyhodnocení dopadu COVID-19 v Německu

Německo	2019	2020	2021
HDP	1,1 %	-4,6 %	2,9 %
Míra nezaměstnanosti	5 %	5,9 %	5,7 %
Míra inflace	1,4 %	0,5 %	3,1 %
Měnový kurz EUR/CZK	25,672 Kč	26,444 Kč	25,645 Kč
Veřejný dluh k HDP	58,9 %	68,7 %	69,3 %

Zdroj: Vlastní zpracování z výsledků diplomové práce

Z Tabulky 5 je vidět, že ani Německo si nevedlo lépe. V roce 2020 došlo i zde k poklesu HDP, zvýšila se míra nezaměstnanosti. Naopak míra inflace byla v roce 2020 nižší než v roce 2019. Pokud jde o výši veřejného dluhu k HDP, i zde došlo k výraznému růstu, tento růst pokračoval i v roce 2021, ale již mnohem mírněji na rozdíl od ČR.

Tabulka 6: Vyhodnocení dopadu COVID-19 ve Švýcarsku

Švýcarsko	2019	2020	2021
HDP	1,2 %	-2,4 %	3,7 %
Míra nezaměstnanosti	4,39 %	4,82 %	5,32 %
Míra inflace	0,36 %	- 0,73 %	0,58 %
Měnový kurz CHF/CZK	23,083 Kč	24,707 Kč	23,72 Kč
Veřejný dluh k HDP	39,1 %	42,6 %	41,4 %

Zdroj: Vlastní zpracování z výsledků diplomové práce

Pokud jde o Švýcarsko, tak jsou výsledky vidět v Tabulce 6. I zde došlo v roce 2020 k poklesu HDP, ale byl nižší než u ČR a Německa a v roce 2021 mělo Švýcarsko ze sledovaných zemí i nejvyšší růst HDP. V roce 2020 se zvýšila míra nezaměstnanosti, i když mírněji než v ostatních zemích, ale růst nezaměstnanosti pokračoval i v roce 2021. V ČR a v Německu naopak došlo k poklesu míry nezaměstnanosti. Pokud jde o míru inflace, tak ve Švýcarsku v roce 2020 dosahovala -0,73 % a došlo tak k deflaci. Co se týče výše veřejného dluhu k HDP, i zde, tak jako

v ČR a Německu došlo k růstu, ale ne tak vysokému a v roce 2021 se Švýcarsku dokonce podařilo dluh i snížit.

Z výsledků je tedy patrné, že v roce 2021, pokud jde o covid a jednotlivá opatření, už docházelo ke zlepšování situace, i když dopady restrikcí se mohou projevovat i nadále a stále je zde riziko dalších vln. I přesto už se ale státy s přítomností covidu ztotožnily a dopady na ekonomiky vybraných států začaly mít menší dopady.

Hlavním cílem diplomové práce bylo posoudit dopady krize na vybrané státy a potvrdit či vyvrátit stanovené předpoklady. Prvním je předpoklad, zda hrubý domácí produkt kvůli covidu a jednotlivým opatřením, která s covidem souvisela, klesl. Z výsledků výše uvedených je patrné že v roce 2020 došlo ve všech třech sledovaných státech k poklesu HDP.

Druhý předpoklad, který tato práce zkoumala, je předpoklad, že zaměstnanost ve vybraných státech oproti rokům před covidem poklesla. Tento předpoklad se také potvrdil, jelikož míra nezaměstnanosti se v jednotlivých státech v roce 2020 oproti předchozímu roku opravdu zvýšila. Ne však v tak velké míře, jak se dalo předpokládat.

Posledním je předpoklad, zda se v jednotlivých ekonomikách následkem koronavirové krize zvýšil jejich veřejný dluh. I poslední předpoklad se z výsledků, které jsou uvedené v tabulkách 4 až 6, potvrdil. Následkem covidových opatření opravdu došlo v roce 2020 ke zvýšení zadlužení jednotlivých států.

Bohužel nelze provést celkové zhodnocení, jak si s covidem jednotlivé státy poradily a jak jsou na tom v roce 2022. To je způsobeno tím, že se s covidem stále jednotlivé ekonomiky potýkají a také válečným konfliktem na Ukrajině, který přišel, stejně jako covid, zcela nečekaně. Státy, které se zatím ještě plně nevzpamatovaly z dopadů koronakrize, se musí nyní potýkat s následky válečného konfliktu, a hlavně s dopady energetické krize, kterou tento konflikt způsobil. Dochází tedy k velkému nárůstu cen za energie. Pro domácnosti to pak znamená razantní zvýšení nejen výdajů na bydlení, ale i ke zdražování potravin a dalších položek. Dochází tak velkému nárůstu inflace, a to ve světovém měřítku.

Tato zima proto bude nejen pro domácnosti, ale i pro firmy klíčovou. Pokud se totiž přidá k energetické krizi další výrazná vlna covidu a dojde k dalším restrikcím v podobě uzavření či omezení obchodu a služeb, budou mít firmy i domácnosti velké existenční problémy, a to nejen kvůli financím, ale i psychice lidí.

Dále bude docházet i k růstu veřejného dluhu v jednotlivých zemích, což může do budoucna způsobit mnoho problémů. Jednotlivé ekonomiky se totiž ještě nevzpamatovaly z finančních pomoci vlád, pro pomoc s bojem proti pandemii v roce 2020 a 2021 a nyní přichází další finanční pomoc v podobě podpory Ukrajiny. Což povede ke zvýšení dluhů i v roce 2022. Vlády jednotlivých zemí se navíc budou muset vyrovnat s energetickou krizí a budou tak muset vynaložit další podpory reagující na růst cen energií a další nepředvídatelný vývoj v oblasti energií.

Zdroje

Aktuálně.cz, 2021. *Hrubý domácí produkt – HDP*. Finance.cz [online]. Economia a.s. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/ekonomika/hruby-domaci-produkt-hdp/r~i:wiki:3100/>

ARNI, Patrick, 2020. *Crisis Response Monitoring*. Covid-19.iza.org [online]. Deutsche Post STIFTUNG [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://covid-19.iza.org/crisis-monitor/switzerland/>

BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ, 2013. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4568-8.

BUREŠ, Michal, 2018. *Které země EU jsou nejvíce zadluženy?* Finance.cz [online]. Internet Info, s.r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/503213-verejne-dluhy-eu/>

BUREŠ, Michal, 2019. *HDP ČR rostl o 2,4 %: jak jsme na tom ve srovnání se sousedy?* Finance.cz [online]. Internet Info, s.r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/523878-rust-hdp-cesko/>

BusinessInfo.cz, 2021. *Ekonomiku stále dusí covid: HDP v prvním čtvrtletí kleslo o dvě procenta* [online]. CzechTrade [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/ekonomiku-stale-dusi-covid-hdp-v-prvnim-ctvrtletí-kleslo-o-dve-procenta/>

BusinessInfo.cz, 2022. *Německo* [online]. CzechTrade [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/nemecko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

BusinessInfo.cz, 2022. *Švýcarsko* [online]. CzechTrade [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/svycarsko-souhrnna-teritorialni-informace/2/#2-ekonomika>

Citfin.cz, 2022. *Kurz euro*. [online]. Citfin. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.citfin.cz/kurz-euro/>

Cofacecentraleurope.com, 2022. *MAJOR MACRO ECONOMIC INDICATORS*. [online]. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.cofacecentraleurope.com/Economic-analysis/Germany>

Cofacecentraleurope.com, 2022. *MAJOR MACRO ECONOMIC INDICATORS*. [online]. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.cofacecentraleurope.com/Economic-analysis/Switzerland>

Countryeconomy.com, 2022. *Germany National Debt* [online]. Countryeconomy.com [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/national-debt/germany>

ČNB [Česká národní banka], 2022. *Vybrané devizové kurzy* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/grafy_form.html?mena=CHF

ČNB [Česká národní banka], 2022. *Inflační cíl* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/inflacni-cil/>

ČNB [Česká národní banka], 2022. *Co byl kurzový závazek?* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-byl-kurzovy-zavazek/>

ČNB [Česká národní banka], 2022. *Prognóza ČNB – léto 2022* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/prognoza/>

ČNB [Česká národní banka], 2022. *Přijetí eura* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/prijeti-eura/>

ČNB [Česká národní banka], 2022. *První odhad dopadů pandemie COVID-19 na ekonomiku ČR* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Prvni-odhad-dopadu-pandemie-COVID-19-na-ekonomiku-CR/

ČSÚ [Český statistický úřad], 2020. *Tvorba a užití HDP - 4. čtvrtletí 2019* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/tvorba-a-uziti-hdp-4-ctvrtleti-2019>

ČSÚ [Český statistický úřad], 2021. *Tvorba a užití HDP - 4. čtvrtletí 2020* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/predbezny-odhad-hdp-4-ctvrtleti-2020>

ČSÚ [Český statistický úřad], 2022. *Tvorba a užití HDP - 4. čtvrtletí 2021* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/tvorba-a-uziti-hdp-4-ctvrtleti-2021#_ftn4

ČSÚ [Český statistický úřad], 2022. *Sčítání 2021* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vysledky-prvni>

ČSÚ [Český statistický úřad], 2022. *Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích, 2005-2021* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cr_od_roku_1989_podil_nezamestnanych

ČSÚ [Český statistický úřad], 2022. *Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích - 2021* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/podil-nezamestnanych-osob-v-cr-a-krajich-2021>

ČSÚ [Český statistický úřad], 2022. *Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích - 2020* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/podil-nezamestnanych-osob-v-cr-a-krajich-2020>

ČSÚ [Český statistický úřad], 2022. *Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích - 2019* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/podil-nezamestnanych-osob-v-cr-a-krajich-2019>

ČSÚ [Český statistický úřad], 2022. *Průměrná roční míra inflace v ČR v roce 2021 byla 3,8 %* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe/prumerna-rocni-mira-inflace-v-cr-v-roce-2021-byla-38->

ČSÚ [Český statistický úřad], 2022. *Indexy spotřebitelských cen – inflace – prosinec 2021* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/indexy-spotrebitelskych-cen-inflace-prosinec-2021>

ČT24 [Česká televize], 2022. *Zadlužení Česka loni rostlo nejrychleji v EU, upozorňuje ministerstvo* [online]. Praha: Česká televize [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3477105-vladni-dluh-zemi-eu-loni-mirne-klesl-cesky-byl-sesty-nejnizsi-ale-rostl>

ČTK, kre, 2021. *Inflace v Německu dosáhla šesti procent. Je to nejvíc za téměř třicet let.* E15.cz [online]. CZECH NEWS CENTER a.s. a dodavatelé obsahu [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/inflace-v-nemecku-dosahla-sesti-procent-je-to-nejvic-za-temer-tricet-let-1385804>

DĚDEK Oldřich, 2013. *Kritérium směnného kurzu.* Zavedenieura.cz [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-smenneho-kurzu>

DĚDEK Oldřich, 2013. *Kritérium veřejného deficitu* Zavedenieura.cz [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-deficitu>

DĚDEK Oldřich, 2013. *Kritérium veřejného dluhu.* Zavedenieura.cz [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-dluhu>

DĚDEK Oldřich, 2013. *Výhody pro spotřebitele.* Zavedenieura.cz [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-spotrebitel>

DĚDEK Oldřich, 2013. *Makroekonomické přínosy.* Zavedenieura.cz [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/makroekonomicke-prinosy>

DĚDEK Oldřich, 2013. *Náklady a rizika.* Zavedenieura.cz [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/naklady-a-rizika>

DĚDEK Oldřich, 2013. *Výhody pro podniky.* Zavedenieura.cz [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-podniky>

DEPRETER, Matthieu, 2021. *ČESKÁ REPUBLIKA, SLOVENSKO, POLSKO A NĚMECKO: DOPAD COVID-19 NA JEDNOTLIVÉ SEKTORY V ROCE 2020*. Credendo.com [online]. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://credendo.com/cs/knowledge-hub/ceska-republika-slovensko-polsko-nemecko-dopad-covid-19-na-jednotlive-sektory-v-roce>

Destatis.de, 2022. *Gross domestic product (GDP)*. [online]. Statistisches Bundesamt (Destatis) [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.destatis.de/EN/Themes/Economy/National-Accounts-Domestic-Product/Tables/gdp-bubbles.html>

Destatis.de, 2021. *Gross domestic product down 5.0 % in 2020*. [online]. Statistisches Bundesamt (Destatis) [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.destatis.de/EN/Press/2021/01/PE21_020_811.html

Eurostat, 2020. *Annual inflation up to 1.3 % in the euro area* [online]. Lucemburk, Lucembursko [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10159211/2-17012020-AP-EN.pdf/12e497ea-cfce-c8ae-acf5-2b97b5076ba0>

Eurostat, 2021. *Annual inflation stable at -0.3 % in the euro area* [online]. Lucemburk, Lucembursko [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/portlet_file_entry/2995521/2-20012021-AP-EN.pdf/af0bd15f-2231-0a76-bc38-683e9b2faded

Eurostat, 2021. *Euro area annual inflation up to 5.0 %* [online]. Lucemburk, Lucembursko [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/14083883/2-07012022-AP-EN.pdf/49039c42-31ea-3513-8307-eece31d6b25a>

Eurostat, 2022. *GDP up by 0.3 % and employment up by 0.5 % in the euro area* [online]. Lucemburk, Lucembursko [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/14358089/2-08032022-AP-EN.pdf/4aaa65b9-086c-28a1-7439-47886360bcb9>

Eurostat, 2022. *Government finance statistics* [online]. Lucemburk, Lucembursko [cit. 2022-10-22]. ISSN 2443-8219. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_finance_statistics#Government_debt

Eurostat, 2022. *Annual inflation up to 5.0 % in the euro area* [online]. Lucemburk, Lucembursko [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/14176359/2-20012022-AP-EN.pdf/ce642dc8-1f96-fb6e-a7fc-a667762c5d37>

Eurostat, 2022. *Euro area unemployment at 6.8 %* [online]. Lucemburk, Lucembursko [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/14317274/3-03032022-BP-EN.pdf/e9f04fd8-a9d7-0fd6-2341-e9194274dfcd>

Eversheds Sutherland, 2020. *Coronavirus – Debt collection and bankruptcy proceedings – Switzerland*. [online]. Eversheds Sutherland [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.eversheds-sutherland.com/global/en/what/articles/index.page?ArticleID=en/coronavirus/Coronavirus_-_Debt_collection_and_bankruptcy_proceedings_-_Switzerland

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA, 2022. *Swiss franc (CHF)*. Ecb.europa.eu [online]. FRANKFURT NAD MOHANEM, NĚMECKO: EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA (Zemepis.net) [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-chf.cs.html

Evropská komise, 2022. *Co je eurozóna?* Economy-finance.ec.europa.eu [online]. Praha: Generální ředitelství pro hospodářské a finanční záležitosti [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/what-euro-area_cs

Evropská Unie, 2022. Německo. european-union.europa.eu [online]. Evropská komise, Generální ředitelství pro komunikaci [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/germany_cs

Evropská Unie, 2022. Historický vývoj a účel eura. european-union.europa.eu [online]. Evropská komise, Generální ředitelství pro komunikaci [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/history-and-purpose_cs

FERRARA, Laurent, Ignacio HERNANDO a Daniela MARCONI, 2018. *International Macroeconomics in the Wake of the Global Financial Crisis*. New York City: Springer. ISBN 9783319790749.

Finance.cz, 2022. *Které země EU jsou nejvíce zadluženy?* [online]. Internet Info, s.r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/makrodata-eu/kurzovni-listky/svycarsky-frank>

FISHER, Petr, 2021. *Německo v souvislostech: Koronakrize žene německý dluh na historická maxima*. E15.cz [online]. CZECH NEWS CENTER a.s. a dodavatelé obsahu [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/zahranicni/nemecko-v-souvislostech-koronakrize-zene-nemecky-dluh-na-historicka-maxima-1376748>

FLEISCHMANN, Luboš. 2022. *Evropská hospodářská a měnová unie v souvislostech*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-1026-1.

FOJTÍKOVÁ, Lenka a Bohdan VAHALÍK, 2017. *Praktická hospodářská politika ve vybraných zemích světové ekonomiky*. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2017. Series of economics textbooks, vol. 23. ISBN 978-80-248-3990-5.

GRAMPP Michael, 2022. The COVID-19 crisis is hitting the Swiss economy hard. Deloitte.com [online]. Deloitte Network [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/ch/en/pages/finance/articles/covid-19-crisis-hitting-swiss-economy-hard.html>

GREGOSZ, David, Thomas KÖSTER Oliver MORWINSKY a Martin SCHEBESTA, 2021. *Koronavirus infikuje globální ekonomiku: Ekonomický dopad nepředvídatelné pandemie* Credendo.com [online]. Praha: Topaz [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://top-az.eu/wp-content/uploads/2020/06/TOPAZ-PP-2020_06-Koronavirus-infikuje-glob%C3%A1ln%C3%AD-ekonomiku-Ekonomick%C3%BD-dopad-nep%C5%99edv%C3%ADdateln%C3%A9-pandemie.pdf

HOLMAN, Robert, 2016. *Ekonomie*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-278-6.

Hrad.cz, 2022. *O České republice* [online]. Praha: Pražský hrad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/o-ceske-republice>

Index prosperity Česka, 2022. *Kvalita trhu práce*. Indexprosperity.cz [online]. Evropa v datech [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.indexprosperity.cz/2022/kvalita-trhu-prace/>

Index prosperity Česka, 2022. *Kvalita trhu práce*. Indexprosperity.cz [online]. Evropa v datech [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.indexprosperity.cz/2022/ceska-ekonomika/>

IMF, 2022. *Germany Faces Weaker Growth Amid Energy Concerns*. imf.org [online]. INTERNATIONAL MONETARY FUND [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/07/21/cf-germany-faces-weaker-growth-amid-energy-concerns>

JÁČ, Ivan, 2014. *Mezinárodní obchod a vybrané hospodářské parametry členských zemí EU a ESVO*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7494-041-5.

Jakdonemecka.cz, 2020. *Koronavirus a práce v Německu: Jak se pandemie podepsala na německém pracovním trhu?* [online]. Jak do Německa [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://jakdonemecka.cz/prace/jak-se-pandemie-koronaviru-projevila-na-nemeckem-pracovnim-trhu/>

JUREČKA, Václav, 2017. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. Expert. ISBN 978-80-271-0251-8.

Keystone-SDA/ac, 2022. *Swiss government aims to pay back Covid-19 debt by 2035*. Swissinfo.ch [online]. SWI swissinfo.ch [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.swissinfo.ch/eng/swiss-government-aims-to-pay-back-covid-19-debt-by-2035/47444328>

KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN, 2012. *Hospodářská politika*. 3. vydání. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates. ISBN 978-80-86572-76-5.

Kolektiv autorů – redakce, 2016. *Světový žebříček konkurenceschopnosti vede Švýcarsko, Česko je 31. Co nám chybí, a v čem jsme naopak (relativně) silní?* Investičníweb.cz [online]. Investičníweb.cz [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/ekonomika-politika/svetovy-zebricek-konkurenceschopnosti-vede-svycarsko-cesko-je-31-co-nam-chybi-v>

KOPTYUG Evgenia, 2022. *Inflation rate in Germany from 1992 to 2021*. Statista.com [online]. Statista [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/262859/inflation-rate-in-germany-changes-of-the-cpi-compared-to-the-previous-year/>

KRAFT, Jiří, 2010. *Hospodářská krize: vybrané makroekonomické a mikroekonomické souvislosti s projekcí na úrovni regionů: monografie*. V Liberci: Technická univerzita. ISBN 978-80-7372-678-2.

KRČEK, T., 2022. *VLÁDNÍ DLUH A DOPAD COVID-19*. [online]. Praha: Kancelář Poslanecké sněmovny, [cit. 2022-10-22]. ISSN 2533-4158. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=12>

KRČEK, T., 2022. *EKONOMICKÝ VÝVOJ V EU PODLE AKTUÁLNÍCH STATISTIK*. [online]. Praha: Kancelář Poslanecké sněmovny, [cit. 2022-10-22]. ISSN 2533-4158. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=12>

Kurzy.cz, 2020. *Jaká je struktura české ekonomiky? Nestačí udělat podíly spotřeby domácností na HDP, ale musíte znát i její dovozní náročnost*. [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/552000-jaka-je-struktura-ceske-ekonomiky-nestaci-udelat-podily-spotreby-domacnosti-na-hdp-ale-musite/>

Kurzy.cz, 2022. *Graf EUR / Kč od 28.10.2021 do 27.10.2022, ČNB, grafy kurzů měn* [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/grafy/CZK-EUR/%20alfa>

Kurzy.cz, 2022. *EUR průměrné kurzy 2019, historie kurzů měn* [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2019/>

Kurzy.cz, 2022. *EUR průměrné kurzy 2020, historie kurzů měn* [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2020/>

Kurzy.cz, 2022. *EUR průměrné kurzy 2021, historie kurzů měn* [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2021/>

Kurzy.cz, 2022. *CHF průměrné kurzy 2019, historie kurzů měn* [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/CHF-svycarsky-frank/2019/>

Kurzy.cz, 2022. *CHF průměrné kurzy 2020, historie kurzů měn* [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/CHF-svycarsky-frank/2020/>

Kurzy.cz, 2022. *CHF průměrné kurzy 2021, historie kurzů měn* [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/CHF-svycarsky-frank/2021/>

Kurzy.cz, 2022. *Eurozóna – Aktuálně* [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/tema/eurozona/>

Kurzy.cz, 2022. *EUR průměrné kurzy 2021, historie kurzů měn* [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2021/>

Kurzy.cz, 2022. *Švýcarsko se vyhýbá problémům: za nízkou inflaci vděčí silnému franku* [online]. Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/658071-svycarsko-se-vyhyba-problemum-za-nizkou-inflaci-vdeci-silnemu-franku>

LACINA, Jiří, 2022. *Obnovitelné zdroje i silný frank. Švýcarsku se vyhýbá zdražování.* Idnes.cz [online]. MAFRA, a. s., a dodavatelé Profimedia, Reuters, ČTK, AP [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/svycarsko-inflace-frank-ceny-zdrazovani-zivotni-uroven.A220311_143734_eko-zahranicni_jla

Letiště Praha, 2022. *Letiště Praha loni odbavilo bezmála 4,4 milionu cestujících.* Prg.aero [online]. Praha: Letiště Praha, a. s. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.prg.aero/letiste-praha-loni-odbavilo-bezmala-44-milionu-cestujicich>

LIPOVSKÁ, Hana, 2017. *Moderní ekonomie: jednoduše o všem, co byste měli vědět.* Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0120-7.

Lynxbroker.cz, 2022. *Švýcarský frank.* [online]. Online broker LYNX [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.lynxbroker.cz/investovani/burzovni-trhy/forex/kurz-meny/svycarsky-frank/>

MFCR a ČNB, 2020. Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou. Mfcr.cz [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka [cit. 2022-10-22]. ISSN 2336-5110. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Maastricht_2020-12-07_Vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konvergenčních-kriterii.pdf

MOMBELLI, Armando, 2016. *Switzerland: the champion saver of Europe*. Swissinfo.ch [online]. SWI swissinfo.ch [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.swissinfo.ch/eng/society/public-debt_switzerland-the-champion-saver-of-europe/42221592

MORDA, Pavel, 2022. *Vývoj státního dluhu České republiky*. unrr.cz [online]. Praha: Úřad Národní rozpočtové rady. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2022/05/Informacni-studie_Vyvoj-statniho-dluhu-CR.pdf

MPO [Ministerstvo průmyslu a obchodu], 2020. *Přehled vládních usnesení od vyhlášení nouzového stavu*. MPO.cz [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/prehled-vladnich-usneseni-od-vyhlaseeni-nouzoveho-stavu--253581/>

MPSV, 2021. *Proč česká ekonomika po pandemickém roce ožívá relativně pomalu?* Mpsv.cz [online]. Praha: MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2419647/Anal%C3%BDza_text_2020.pdf/3052205e-07fb-99a3-fbac-e43d3138c7e1

NĚMCOVÁ, Veronika, 2022. *Nezaměstnanost v prosinci 2021 stoupla na 3,5 %*. Finance.cz [online]. Internet Info, s.r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/540343-nezamestnanost-v-prosinci-mirne-stoupla/>

NEVYHOŠTĚNÝ, Jan, 2015. *Švýcarsko odpoutalo frank, ten prudce posílil a srazil euro ke dnu*. Idnes.cz [online]. MAFRA, a. s., a dodavatelé Profimedia, Reuters, ČTK, AP [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/svycarsko-zrusilo-limit-na-kurz-franku.A150115_120414_eko-zahranicni_neh

NOVOTNÁ PERLÍNOVÁ, Anna, 2022. *HDP vzrostl v roce 2021 podle Českého statistického úřadu o 3,3 %*. SPCR.cz [online]. Praha: Svaz průmyslu a dopravy České republiky. [cit. 2022-10-22]. ISSN 1213-2217. Dostupné z: <https://www.spcr.cz/muze-vas-zajimat/ekonomika-v-cislech/15170-hdp-vzrostl-v-roce-2021-podle-ceskeho-statistickeho-uradu-o-3-3>

OECD, 2020. *Harmonised unemployment rate (HUR)*. [online]. Organisation for Economic Co-operation and Development [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/unemp/harmonised-unemployment-rate-hur.htm>

O'NEILL, Aaron, 2022. *Switzerland: Growth of the real gross domestic product (GDP) from 2017 to 2027*. Statista.com [online]. Statista [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/263611/gross-domestic-product-gdp-growth-in-switzerland/>

O'NEILL, Aaron, 2022. *Switzerland: Unemployment rate from 1999 to 2021*. Statista.com [online]. Statista [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/263707/unemployment-rate-in-switzerland/>

O'NEILL, Aaron, 2022. *Switzerland: Inflation rate from 1987 to 2027*. Statista.com [online]. Statista [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/261381/inflation-rate-of-switzerland/>

PEKOVÁ, Jitka, 2021. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-698-1.

Peníze.cz, 2022. *Kurz Eura (EUR)*. [online]. Peníze.CZ a dodavatelé [cit. 2022-10-22]. ISSN 1213-2217. Dostupné z: <https://www.penize.cz/kurzy-men/6596-euro>

Peníze.cz, 2022. *Švýcarský frank, CHF*. [online]. Peníze.cz a dodavatelé [cit. 2022-10-22]. ISSN 1213-2217. Dostupné z: <https://www.penize.cz/kurzy-men/6592-svycarsky-frank>

PETRÁŇOVÁ, Jana a Jan KOČKA, 2021. *(Ne)zaměstnanost za časů koronaviru*. statistikaamy.cz [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2021/02/17/nezamestnanost-za-casu-koronaviru>

PPF banka, 2021. *Proč česká ekonomika po pandemickém roce ožívá relativně pomalu?* Ppf.eu [online]. Praha: PPF GROUP [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.ppf.eu/insights/analyticky-mesicnik/rijen-2021-proc-rychlost-oziveni-ceske-ekonomiky-zaostava/proc-ceska-ekonomika-po-pandemickem-roce-oziva-relativne-pomalu>

PROKEŠ, Jan, Karolina BULISOVÁ, 2021. *Restart po covidu bude v Německu výrazně pomalejší. Postihne to i českou ekonomiku.* Archiv.hn.cz [online]. Economia, a.s. [cit. 2022-10-22].

ISSN 2787-950X. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-66986880-restart-po-covidu-bude-v-nemecku-vyrazne-pomalejsi-podle-odhadu-poroste-ekonomika-jen-o-2-4-procenta>

Rateinflation.com, 2022. *Swiss inflation rate* [online]. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.rateinflation.com/inflation-rate/switzerland-inflation-rate/>

SECO, 2020. *Gross domestic product in the first quarter of 2020: coronavirus shrinking the economy.* Seco.admin.ch [online]. Bern, Switzerland: State Secretariat for Economic Affairs SECO [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/seco/nsb-news.msg-id-79316.html>

SECO, 2020. *Gross domestic product in the second quarter of 2020: pandemic leads to historic slump.* Seco.admin.ch [online]. Bern, Switzerland: State Secretariat for Economic Affairs SECO [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/seco/nsb-news.msg-id-80197.html>

SECO, 2020. *Gross domestic product in the third quarter of 2020: still 2 % below pre-crisis level.* Seco.admin.ch [online]. Bern, Switzerland: State Secretariat for Economic Affairs SECO [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/seco/nsb-news.msg-id-81408.html>

SECO, 2020. *Gross domestic product in the 4th quarter of 2020: a slowdown in recovery.* Seco.admin.ch [online]. Bern, Switzerland: State Secretariat for Economic Affairs SECO [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/seco/nsb-news.msg-id-82489.html>

SHELDON, George, 2020. *Unemployment in Switzerland in the wake of the Covid-19 pandemic: an intertemporal perspective*. researchgate.net [online]. Swiss Journal of Economics and Statistics [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/343723758_Unemployment_in_Switzerland_in_the_wake_of_the_Covid-19_pandemic_an_intertemporal_perspective

SLANÝ, Antonín a Milan ŽÁK, 1999. *Hospodářská politika*. Praha: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-237-3.

SLANÝ, Antonín, 2003. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. Praha: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-738-3.

SOJKOVÁ, Lenka, 2010. *Hospodářská politika*. Vydání 2. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-663-8.

SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET a Tomáš PAVELKA, 2018. *Makroekonomie*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-537-7.

Statista Research Department, 2022. *Annual average unemployment rate in Germany from 2005 to 2022*. Statista.com [online]. Statista [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/227005/unemployment-rate-in-germany/>

The World Bank Group, 2022. GDP growth (annual %) - Switzerland. Data.worldbank.org [online]. The World Bank Group [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2021&locations=CH&start=2007&view=chart>

Tradingeconomics.com, 2022. *Czech Republic Government Debt to GDP*. [online]. TRADING ECONOMICS [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/czech-republic/government-debt-to-gdp>

Tradingeconomics.com, 2022. *Germany Full Year GDP Growth*. [online]. TRADING ECONOMICS [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/germany/full-year-gdp-growth>

Tradingeconomics.com, 2022. *Germany Public Debt*. [online]. TRADING ECONOMICS [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/germany/government-debt>

Tradingeconomics.com, 2022. *Germany Government Debt to GDP*. [online]. TRADING ECONOMICS [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/germany/government-debt-to-gdp>

Tradingeconomics.com, 2022. *Switzerland Government Gross Debt to GDP*. [online]. TRADING ECONOMICS [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/switzerland/government-debt-to-gdp>

Tradingeconomics.com, 2022. *Switzerland General Government Debt*. [online]. TRADING ECONOMICS [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/switzerland/government-debt>

TRAXLER, Jan, 2020. *Koruna začala výrazněji posilovat k euru a má potenciál posilovat dál. Dolar a libra jsou velká neznámá*. Finez.cz [online]. Brno: FINEZ Investment Management, s.r.o. [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.finez.cz/blog/meny/meny-bilancovani-roku-2019-a-vyhled-na-rok-2020/>

Worlddata.info, 2022. *Inflation rates in Switzerland*. [online]. WorldData.info [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.worlddata.info/europe/switzerland/inflation-rates.php>

Zeměpis24.cz, 2020. *NĚMECKO (STÁT)*. [online]. Zeměpis 24 (Zemepis.net) [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.zemepis24.cz/staty/nemecko>

ŽELIEZKO, Petr, 2022. *Historie Švýcarska*. Mundo.cz [online]. Hradec Králové: CK Mundo [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.mundo.cz/svycarsko/historie>